

ᠮᠣᠩᠭᠡᠯᠡ ᠤᠨᠳᠡᠰᠦᠨ ᠰᠤᠲᠢᠰᠲᠢᠬᠤ ᠠᠨᠤᠨᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠤ

БОЛОВСРОЛ, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

СЭДЭВЧИЛСЭН СУДАЛГАА **2**

УЛААНБААТАР ХОТ
2020 ОН

ТАЙЛАН БИЧИХЭД ОРОЛЦОГЧИД

НЭГ. ХЯНАСАН

Авирмэдийн Амарбал
Эдийн засагч-Хүн ам зүйч, Хүн ам зүйн ухааны доктор
ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын дарга, Хүн ам,
орон сууцны тооллогын Улсын комиссын нарийн бичгийн
дарга

Төмөрбаатарын Болор-Эрдэнэ
Эдийн засагч - Хүн ам зүйч
ҮСХ-ны Хүн ам, орон сууцны тооллогын товчооны дарга

ХОЁР. БИЧИЖ БОЛОВСРУУЛСАН

Чимэдцэрэнгийн Цогтбаяр
Хүн ам зүйн магистр

Мөнх-Эрдэний Энхзориг
Эдийн засагч-Статистикч

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ЗОХИЦУУЛАГЧ

Энхбаатарын Алтантуяа
Эдийн засагч - Хүн ам зүйч

Батчулууны Ариунзаяа
Эдийн засаг - Менежмент

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

Монгол улс, Улаанбаатар хот
Сүхбаатар дүүрэг, Бага тойруу,
Засгийн газрын III байр
<http://www.nso.mn>
И-мэйл: informationa@nso.mn
Утас: 11-321433

Сэдэвчилсэн судалгаанд тусгасан дүгнэлт, зөвлөмж нь уг судалгааг бичиж
боловсруулсан судлаачдын дүгнэлт, санал болно.

АГУУЛГА

Хүснэгтийн жагсаалт	iii
Зургийн жагсаалт	iv
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО, ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	1
1.1 Судалгааны зорилго, ач холбогдол	2
1.2 Боловсролын тухай ойлголт, тодорхойлолт	3
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДАЛТ	6
2.1 Хүн амын боловсролд хамрагдалт.....	7
2.2 Хүн амын сургууль завсардалт	9
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ	14
3.1 Хүн амын боловсролын түвшин	15
3.2 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн боловсрол	22
3.3 Боловсрол ба шашин.....	26
3.4 Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг	28
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, БОЛОВСРОЛ	31
4.1 Хүн амын ажил эрхлэлт, боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэг.....	32
4.2 Ажил эрхэлдэггүй хүн ам болон ажилгүйчүүдийн боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэг.....	35
4.3 Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарт ажилладаг хүн амын боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэг.....	39
ТАВДУГААР БҮЛЭГ. ХҮН АМЫН ЭЗЭМШСЭН МЭРГЭЖИЛ.....	43
5.1 Их, дээд сургууль төгсөгчдийн мэргэжил.....	44
5.2 Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчдийн мэргэжил	53
ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ	57
ХАВСРАЛТ	61

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 2.1.1. Хүн амын суурь боловсролд хамрагдалт	9
Хүснэгт 2.2.1. 6-15 насны нийт хүүхдийн тоо, сургуульд сурдаггүй хүүхдийн тоо, хүйс, аймаг, нийслэл, дүнд эзлэх хувиар, 2010, 2020 он	10
Хүснэгт 2.2.2. Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй 2-5 насны хүн амын тоо, хүйс, хот, хөдөөгөөр, 2020 он	11
Хүснэгт 2.2.3. Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй 2-5 насны хүн амын тоо, аймгаар, 2020 он	13
Хүснэгт 3.1.1. Арав, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшин, аймаг, нийслэлээр, 2020 он	20
Хүснэгт 3.1.2. Магистр, докторын түвшний боловсролтой хүн амын тоо, насны бүлэг, хүйсээр, 2010, 2020 он	21
Хүснэгт 3.2.1. Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, болосролын түвшин, насны бүлэг, хувиар, 2020 он	25
Хүснэгт 3.2.2. Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, боловсролын түвшин, аймаг, нийслэл, хувиар, 2020 он	26
Хүснэгт 4.1.1. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг хүн ам, боловсролын түвшин, аймаг, нийслэл, хувиар, 2020 он	35
Хүснэгт 4.2.1. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй хүн ам, боловсролын түвшин, аймаг, нийслэл, хувиар, 2020 он	39
Хүснэгт 5.1.1. Дээд сургууль төгсөгчид, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр, мянган хүн, 2020 он	45
Хүснэгт 5.1.2. Дээд сургууль төгсөгчид насны бүлгээр, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлд эзлэх хувиар, 2020 он	46
Хүснэгт 5.1.3. Хоёр мэргэжлээр дээд сургууль төгсөгчид насны бүлэг, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлд эзлэх хувиар, 2020 он	47
Хүснэгт 5.1.4. Гурван мэргэжлээр дээд сургууль төгсөгчид насны бүлэг, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлд эзлэх хувиар, 2020 он	47
Хүснэгт 5.1.5. Дээд сургууль төгсөгчид, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр, насны бүлэгт эзлэх хувиар, 2020 он	48
Хүснэгт 5.1.6. Дээд сургууль төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, хувиар, 2020 он	51
Хүснэгт 5.1.7. Дээд сургууль төгссөн эрэгтэй төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, хувиар, 2020 он	51
Хүснэгт 5.1.8. Дээд сургууль төгссөн эмэгтэй төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, хувиар, 2020 он	52
Хүснэгт 5.2.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчид, мэргэжлийн ангилал, хүйс, хувиар, 2020 он	54
Хүснэгт 5.2.2. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчид, мэргэжлийн ангилалд эзлэх хувиар, насны бүлгээр, 2020 он	55
Хүснэгт 5.2.3. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчид, хөдөлмөр эрхлэлт, хүйс, хувиар, 2020 он	56

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

ЗУРАГ 2.1.1. Хоёроос хорин есөн насны хүн амын сургууль/цэцэрлэгт хамрагдалт, хүйс, хувиар, 2010, 2020 он	7
Зураг 2.1.2. Зургаагаас хорин есөн насны хүн амын сургуульд хамрагдалт, хот, хөдөөгөөр, 2020 он	8
Зураг 2.1.3. Зургаагаас хорин есөн насны хүн амын сургуульд хамрагдалт, хүйс, хот, хөдөө, хувиар, 2010, 2020 он.....	8
Зураг 2.1.4. Зургаагаас хорин есөн насны хүн амын сургуульд хамрагдалт, насны бүлэг, хувиар, 2010, 2020 он.....	8
Зураг 2.2.1. Сургуульд сурдаггүй 6-15 насны хүүхэд, хүйс, нас, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он.....	9
Зураг 2.2.2. Сургуульд сурдаггүй 6-15 насны хүүхдийн эзлэх хувь, аймгаар, 2020 он	11
Зураг 2.2.3. Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй 2-5 насны хүн амын эзлэх хувь, аймгаар, 2020 он	12
Зураг 3.1.1. Арав, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшин	15
Зураг 3.1.2. Арав, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшин, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он	16
Зураг 3.1.3. Арав, түүнээс дээш насны хотын хүн амын боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он.....	17
Зураг 3.1.4. Арав, түүнээс дээш насны хөдөөгийн хүн амын боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он.....	17
Зураг 3.1.5. Арав, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшин, хүйс, хувиар, 2020 он.....	18
Зураг 3.1.6. Арав, түүнээс дээш насны эрэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он.....	18
Зураг 3.1.7. Арав, түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он.....	19
ЗУРАГ 3.1.8. Арав, түүнээс дээш насны боловсролгүй хүн ам, насны бүлэг, хувиар, 2010, 2020 он.....	19
Зураг 3.1.9. Арав, түүнээс дээш насны бага боловсролтой хүн ам, аймаг, нийслэл, хувиар, 2010, 2020 он	21
Зураг 3.1.10. Арав, түүнээс дээш насны дээд боловсролтой хүн ам, аймаг, нийслэл, хувиар, 2010, 2020 он	22
ЗУРАГ 3.2.1. Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	23
ЗУРАГ 3.2.2. Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, боловсролын түвшин, хүйс, хувиар, 2020 он	24
ЗУРАГ 3.2.3. Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, боловсролын түвшин, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он	24
ЗУРАГ 3.3.1. Арван тав, түүнээс дээш насны шашин шүтдэг хүн ам, боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	27
ЗУРАГ 3.3.2. Арван тав, түүнээс дээш насны шашин шүтдэг хүн ам, боловсролын түвшин, хүйс, хувиар, 2020 он	27
Зураг 3.4.1. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хувиар, 1921-2020 он.....	28
Зураг 3.4.2. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, насны бүлэг, хувиар, 2020 он.....	29
Зураг 3.4.3. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он.....	29

Зураг 3.4.4. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хүйс, хувиар, 2020 он.....	30
ЗУРАГ 3.4.5. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, аймаг, нийслэл, хувиар, 2020 он..	30
Зураг 4.1.1. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг хүн ам, боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он.....	33
Зураг 4.1.2. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг эрэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	33
Зураг 4.1.3. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	34
ЗУРАГ 4.1.4. Арван тав, түүнээс дээш насны боловсролгүй ажил эрхэлдэг хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хүйс, хувиар, 2010, 2020 он	34
ЗУРАГ 4.2.1. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй, боловсролгүй хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хувиар, 2010, 2020 он.....	36
ЗУРАГ 4.2.2. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй хүн ам, боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	37
ЗУРАГ 4.2.3. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй эрэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, хувиар, 2010, 2020 он	37
ЗУРАГ 4.2.4. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин, 2010, 2020 он.....	38
ЗУРАГ 4.2.5. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй боловсролгүй хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, хүйс, хувиар, 2010, 2020 он	38
ЗУРАГ 4.3.1. Ажил эрхэлдэг хүн ам, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, боловсролын түвшин, хувиар, 2020 он	41
ЗУРАГ 4.3.2. Ажил эрхэлдэг дээд боловсролтой эрэгтэйчүүд, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, хувиар, 2020 он.....	42
ЗУРАГ 4.3.3. Ажил эрхэлдэг дээд боловсролтой эмэгтэйчүүд, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, хувиар, 2020 он.....	42
ЗУРАГ 5.1.1. Дээд сургууль төгсөгчид, мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр, хот, хөдөөд эзлэх хувиар, 2020 он.....	49
ЗУРАГ 5.1.2. Хоёр болон гурван мэргэжлээр дээд сургууль төгсөгчид, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он	49
ЗУРАГ 5.1.3. Дээд сургууль төгсөгчид, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, хот, хөдөө, хувиар, 2020 он.....	50
ЗУРАГ 5.1.4. Дээд сургууль төгссөн, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ам, мэргэжлийн ерөнхий чиглэл, хувиар, 2020 он	53
ЗУРАГ 5.2.1. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчид, насны бүлэг, хувиар, 2020 он.....	53
ЗУРАГ 5.2.2. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчид, мэргэжлийн ангилалд эзлэх хувиар, 2020 он	55

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

**СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО,
ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ**

1.1 СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО, АЧ ХОЛБОГДОЛ

Монгол Улсын төрөөс Боловсролыг иргэн бүрийн насан туршийн амьдралын чанарыг дэмжин баталгаажуулах, улс орны нийгэм, эдийн засаг, шинжлэх ухаан, технологийн хөгжлийн түлхүүр хүчин зүйл, үндэсний тусгаар тогтнол, аюулгүй байдлын баталгаа хэмээн үзэж нийгмийн тэргүүлэх салбар болгон хөгжүүлж ирсэн.¹

Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд боловсролын салбарт үндэсний тусгайлсан хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлсээр ирсэн. Тухайлбал, Монгол бичиг (2008-2015 он), Англи хэлний боловсрол (2009-2020 он), Сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсролын багш бэлтгэх, мэргэшил дээшлүүлэх (2009-2015 он), Боловсрол (2010-2021 он), Зөв Монгол хүүхэд (2013-2016 он), Англи хэлний үндэсний хөтөлбөр-II (2016-2020 он), Судалгаанд суурилсан их сургуулийг хөгжүүлэх (2019-2023 он), Тогтвортой хөгжлийн боловсрол (2018-2022 он) гэх мэт олон үндэсний хөтөлбөрүүдийг дурьдахаар байна.

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050”-д “Хүн болгонд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, боловсролыг хувь хүний хөгжил, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, улс орны хөгжлийн суурь болгон насан туршдаа суралцахуйн тогтолцоог бэхжүүлнэ” гэсэн зорилт бүхий үйл ажиллагааг 3 үе шаттайгаар төлөвлөж, боловсролын салбарын ирээдүйн чиг хандлага, хөгжлийг тодорхойлох үндсэн чиглэлүүдийг тодорхойлсон байна.

Зорилтыг хэрэгжүүлэх үе шат, үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэл нь:

I үе шат (2020-2030)	II үе шат (2031-2040)	III үе шат (2041-2050)
ЭРХ ТЭГШ, ТЭГШ ХАМРУУЛСАН БОЛОВСРОЛ	НАСАН ТУРШИЙН ЧАНАРТАЙ БОЛОВСРОЛ	СУРАЛЦАХ СОЁЛ БҮРДСЭН НИЙГЭМ
Хүн болгонд чанартай боловсрол эзэмших эрх тэгш боломж бүрдүүлж, тэгш хамруулах тогтолцооны шинэчлэлийн үе	Чанартай боловсрол олгох, насан туршдаа суралцахуйн тогтолцоог бэхжүүлэх үе	Насан туршдаа суралцахуйг дэмжсэн нээлттэй боловсролын тогтолцоог бэхжүүлэх үе

Дээрх баримт бичгүүдэд дэвшүүлсэн зорилтыг хэрэгжүүлэх, XXI-р зуунд Монгол Улсын хүн амын боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх, төр засгийн бодлого, хөтөлбөрийг сайжруулах, боловсронгуй болгоход бодлого боловсруулагчид, судлаач, олон нийтэд хүн амын боловсролын талаар бодитой мэдээллийг хүргэхэд энэхүү сэдэвчилсэн судалгааны ажлын зорилго оршино.

Монгол Улсын Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогын дүнд үндэслэн “Хүн амын боловсрол, бичиг үсгийн мэдлэг” сэдэвчилсэн судалгаа хийсэн нь хүүхэд, залуучуудын сургуульд хамрагдалт, завсардалт, хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг, боловсролын түвшин, эзэмшсэн мэргэжлийг нас, хүйс, байршил, аймаг, нийслэлийн түвшинд тодорхойлж байгаа нь бодлого боловсруулагчид, судлаач, олон нийтэд шаардлагатай мэдээллийн эх үүсвэр

¹ Монгол улсын төрөөс боловсролын талаар баримтлах бодлого /2014-2024 он/, 2015 он

болох тул энэхүү сэдэвчилсэн судалгаа нь ихээхэн ач холбогдолтой юм. Энэхүү сэдэвчилсэн судалгаа нь анх удаагаа хүн амын эзэмшсэн мэргэжлийн талаарх мэдээллийг тусгаж өгсөнөөрөө ихээхэн онцлогтой болсон.

1.2 БОЛОВСРОЛЫН ТУХАЙ ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Монгол Улсын “Боловсролын тухай” хуулийн 10 дугаар зүйлд “Боловсролын агуулга нь суралцагчийн нас, сэтгэхүйн онцлог, авьяас, сонирхол, хувийн болон нийгмийн хэрэгцээ, үндэсний өв, технологийн хөгжлийн хандлагад нийцүүлэн боловсролын зорилгыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ” гэж заасныг үндэслэн сүүлийн тооллогуудын асуулга, аргачлал, заавар, үр дүн боловсруулсан байдаг.

Монгол Улсын “Бага, дунд боловсролын тухай” хуулийн 7 дугаар зүйлд “Бага боловсролыг 6, суурь боловсролыг 9, бүрэн дунд боловсролыг 12 жилд тус тус эзэмшүүлнэ”, мөн “Дээд боловсролын тухай” хуулиар “Дээд боловсрол эзэмшүүлэх дипломын сургалт 90 багц цагаас доошгүй байх бөгөөд өмнөх сургалтын багц цагийг оролцуулан бакалаврын сургалт 120-оос, магистрын сургалт 150-аас, докторын сургалт 210 багц цагаас тус тус доошгүй байна” гэж заажээ.

"Боловсролын түвшин" гэж тухайн шатанд эзэмшвэл зохих сургуулийн өмнөх, бага, дунд, дээд боловсролын агуулгын стандартаар тогтоосон мэдлэгийн хэмжээг хэлнэ. Монгол Улсын “Боловсролын тухай” хуулийн 11.1 дүгээр зүйлд заасны дагуу боловсролыг түвшинг сургуулийн өмнөх боловсрол, бага боловсрол, дунд боловсрол, дээд боловсрол гэж ангилдаг. Дунд боловсрол нь суурь болон бүрэн дунд боловсрол, дээд боловсрол нь дипломын, бакалаврын, магистрын, докторын гэсэн зэрэглэл /шатлал/-тэй байна.

Боловсролгүй гэж ЕБС-ийн 3 дугаар ангийг 1975-1996 онуудад, 4 дүгээр ангийг 1975 он хүртэл болон 1997-2004 онуудад, 5 дугаар ангийг 2005 оноос хойш төгсөөгүй бол Боловсролгүй хүн гэнэ. Мөн 2020 онд ЕБС-ийн 1-5 дугаар ангид сурч байгаа, сурч байгаад сургуулиа орхисон хүмүүсийг Боловсролгүй гэж үзнэ.

Бага боловсрол гэж ЕБС-ийн 3 дугаар ангийг 1975-1996 онуудад, 4 дүгээр ангийг 1975 он хүртэл болон 1997-2004 онуудад, 5 дугаар ангийг 2005 оноос хойш төгссөн, мөн албан бус боловсролын дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтад хамрагдаж төгссөн хүн.

Бүрэн бус дунд (суурь) боловсрол 8 буюу 9 жилийн сургалтын агуулгын түвшинг ойлгоно. Тухайлбал, ЕБС-ийн бүтэц 4+4+2 байсан үед суурь боловсролд 8, ЕБС-ийн бүтэц 5+4+2 болон 6+3+3 болсон үед суурь боловсролд 9 жилийн сургалтын агуулгыг тус тус ойлгоно. ЕБС-ийн 7 дугаар ангийг 1975 он хүртэл, 8 дугаар ангийг 1975-2004 онуудад, 9 дүгээр ангийг 2005 оноос хойш өдөр, орой эчнээгээр төгссөн, суурь боловсролын дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтад хамрагдаж төгссөн, суурь боловсролын гэрчилгээтэй хүн.

Бүх нийтийн ерөнхий боловсрол буюу Бүрэн дунд боловсрол гэж 10, 11, 12 жилийн сургалтын агуулгын түвшинг ойлгоно. Тухайлбал, ЕБС-ийн бүтэц 4+4+2 байсан үед бүх нийтийн ерөнхий боловсролд 10 жилийн, ЕБС-ийн бүтэц 5+4+2 байсан үед бүх нийтийн ерөнхий боловсролд 11 жилийн, ЕБС-ийн бүтэц 6+3+3

болсон үед бүх нийтийн ерөнхий боловсролд 12 жилийн сургалтын агуулгын түвшинг тус тус ойлгоно. ЕБС-ийн 10 дугаар ангийг 2005 он хүртэл, 11 дүгээр ангийг 2006-2014 онуудад, 12 дугаар ангийг 2015 оноос хойш өдөр, орой эчнээгээр төгссөн, мөн албан бус боловсролын дүйцсэн хөтөлбөрийн сургалтад хамрагдаж төгссөн, бүрэн дунд боловсролын аттестат ба үнэмлэхтэй хүн.

Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол гэж мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв (хуучнаар техник, мэргэжлийн сургууль-ТМС) төгссөн, мэргэжлийн үнэмлэхтэй хүн.

Тусгай мэргэжлийн дунд боловсрол гэж гадаад, дотоодын тусгай мэргэжлийн дунд сургууль (хуучнаар техникум), түүнтэй адилтгах сургууль төгссөн, үнэмлэх, дипломтой хүн.

Дээд боловсрол гэж гадаад, дотоодын их, дээд сургууль, коллежийг өдөр, орой, эчнээгээр төгссөн, дипломын дээд, бакалавр, магистр, докторын зэргийн диплом болон түүнтэй адилтгах боловсролын баримт бичиг бүхий хүмүүсийг Дээд боловсролтой гэж үзнэ. Дээд боловсрол эзэмшүүлэх дипломын сургалт 90 багц цагаас доошгүй байх бөгөөд өмнөх түвшний сургалтын багц цагийг оролцуулан бакалаврын сургалт 120, магистрын сургалт 150, докторын сургалт 210 багц цагаас тус тус доошгүй байна. Түүнчлэн Улсын багшийн их сургуулийг 1964 оноос өмнө 3 жилээр, Намын дээд сургуулийг 1966 оноос өмнө, Намын дээд сургуулийн дэргэдэх 2 жилийн курс, Марксизм-Ленинизм оройн дээд сургууль Дорно дахины хөдөлмөрчдийн их сургууль (КУТВ) төгссөн хүмүүсийг дипломын дээд боловсролтой гэж үзнэ.

Албан боловсрол гэж боловсролын албан ёсны байгууллагаар дамжуулж, суралцагчийн ерөнхий болон мэргэжлийн зохих түвшний боловсрол эзэмших хэрэгцээг хангадаг боловсролын зохион байгуулагдсан үйл ажиллагаа юм.

Албан бус боловсрол гэж боловсролын албан ёсны тогтолцооноос гадуур иргэнд боловсролын үйлчилгээ үзүүлэх зохион байгуулалттай үйл ажиллагаа юм.

Бичиг үсгийн мэдлэг гэж аль нэг хэлээр (бичгийн төрөл, хэлбэрээс үл хамааран) хамгийн богино өгүүлбэрийг уншиж, ойлгож, бичиж чаддаг, энэ чадвар нь тодорхой хугацаа өнгөрсөн ч хэвээр хадгалагдаж үлдсэн хүнийг хэлнэ.

Бичиг үсэг мэддэггүй гэж аль нэг хэлээр (бичгийн төрөл, хэлбэрээс үл хамааран) хамгийн энгийн богино өгүүлбэрийг уншиж, ойлгож, бичиж чаддаггүй, түүнчлэн унших бичих чадвараа тодорхой хугацааны дараа алдсан хүнийг хэлнэ.

"Насанд хүрэгчдийн бичиг үсгийн мэдлэгийн түвшин" -ийг тодорхойлохдоо бага, дунд, дээд боловсролтой болон бичиг үсэг мэддэг насанд хүрэгчдийн тооны нийлбэрийг тухайн насны хүн амын тоонд харьцуулан хувиар илэрхийлнэ. Энэхүү хувийг 100-д хуваан тоогоор илэрхийлснийг "Насанд хүрэгчдийн бичиг үсгийн боловсролын амжилт /тайлагдалт/-ын индекс" гэнэ.

"Сургуульд хамран сургалтын хувь"-ийг тодорхойлохдоо бага, дунд, дээд боловсрол олгодог бүх шатны сургуульд суралцаж байгаа суралцагчдын тоог сургуулийн насны хүн амын тоонд хувааж, хувиар илэрхийлнэ. Хүүхдийн сургуульд элсэх наснаас хамаарч 2000 оныг хүртэл 8-22 насны, 2010 оноос 6-22

насны хүн амыг хамруулж энэхүү үзүүлэлтийг тооцож байна. Харин **"Сургуульд хамран сургалтын индекс"**-ийг тодорхойлохдоо сургуульд хамрагдагсдын хувийг 100-д хувааж тоогоор илэрхийлнэ.

Суурь боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг: Бүх хэв шинжийн ЕБС-д суралцаж байгаа 8-15 (2004 он хүртэл), 7-15 (2005-2007он), 6-15 (2008 оноос) насны хүүхдийн тоог тухайн насны хүн амын тоонд харьцуулан хувиар илэрхийлнэ. Суурь боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг 100-д хувааж тоогоор илэрхийлснийг **Суурь боловсролын хамран сургалтын индекс** гэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДАЛТ

2.1 ХҮН АМЫН СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТ

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогод сургуульд суралцаж байгаа болон цэцэрлэгт хүмүүжиж байгаа эсэхийг 2-39 насны хүмүүсээс асуусан.

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага (НҮБ)-ын зөвлөмжийн дагуу сургуульд суралцах насыг 5-29 насаар тодорхойлох ёстой боловч манай улсын боловсролын шинэ тогтолцооны дагуу хүүхдийг 6 наснаас эхлэн сургуульд элсүүлэх болсонтой холбогдуулан сургуульд хамрагдалтыг 6-29 насаар авлаа.

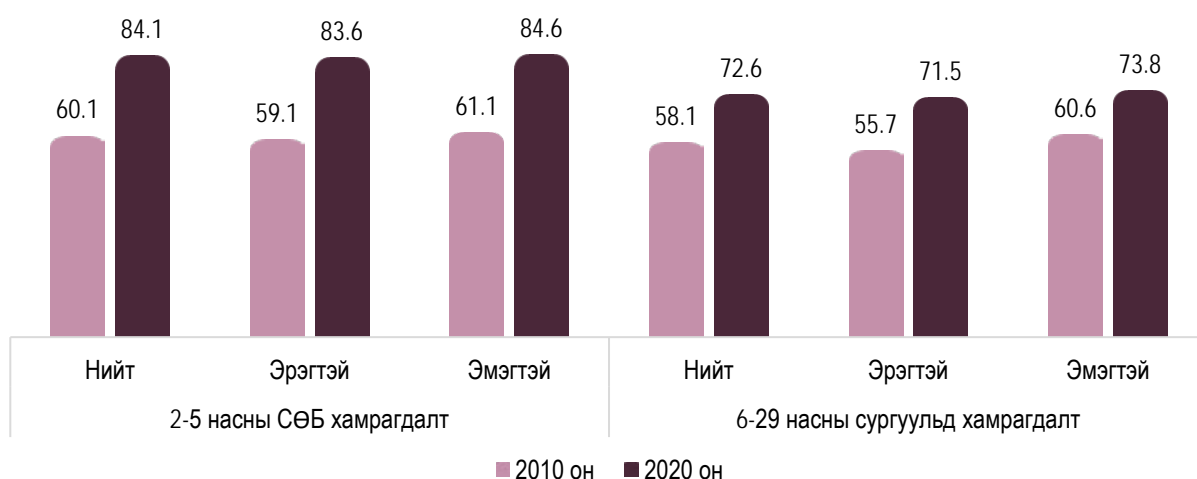
Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогын дүнгээр манай улсын 6-29 насны хүн амын 72.6 хувь нь, эрэгтэйчүүдийн 71.5 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 73.8 хувь нь ямар нэг түвшний боловсрол олгох сургуульд хамрагдаж байсан байна (Зураг 2.1.1).

Сүүлийн 10 жилд 6-29 насны хүн амын сургуульд хамрагдалт 14.5 пунктээр, үүнээс эрэгтэйчүүдийнх 15.8 пунктээр, эмэгтэйчүүдийнх 13.2 пунктээр тус тус өссөн байна. Ялангуяа 6-17 насны буюу ерөнхий боловсролын сургуулийн насны хүүхдүүдийн сургуульд хамрагдалтын түвшин улсын хэмжээнд 98.0 хувь, хүйсийн хувьд эрэгтэйчүүд 97.6 хувь, эмэгтэйчүүд 98.3 хувь байна.

Сургуулийн өмнөх боловсролд 2–5 насны хүүхдийн 84.1 хувь нь хамрагдаж байгаа бөгөөд 2010 оноос 24.0 пунктээр өсжээ. Байршлаар харвал хөдөөд 2-5 насны хүүхдүүдийн 83.6 хувь нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдсан нь өмнөх тооллогоос 38.0 пунктээр өссөн эерэг үзүүлэлттэй байна (Зураг 2.1.1).

Өмнөх тооллогоор 6-29 насны эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн сургуульд хамрагдалтын зөрүү 4.9 пункт байсан бол 2020 онд энэ зөрүү 2.2 пункт болж 2.7-гоор буурсан байна. Өөрөөр хэлбэл, эрэгтэйчүүдийн сургуульд хамрагдалт нэмэгдэж зөрүү багассан байна.

ЗУРАГ 2.1.1 ХОЁРООС ХОРИН ЕСӨН НАСНЫ ХҮН АМЫН СУРГУУЛЬ/ЦЭЦЭРЛЭГТ ХАМРАГДАЛТ, ХҮЙС, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

2020 оны ээлжит тооллогоор 6-29 насны хотын хүн амын 73.7 хувь нь сургуульд хамрагдсан бөгөөд 2010 оноос 14.5 пунктээр, хөдөөгийн хүн амын 70.6 хувь нь сургуульд хамрагдаж өмнөх тооллогоос 16.8 пунктээр өссөн байна. Өмнөх тооллогын дүнгээр 6-29 насны хотын хүн амын сургуульд хамрагдалт хөдөөгөөс

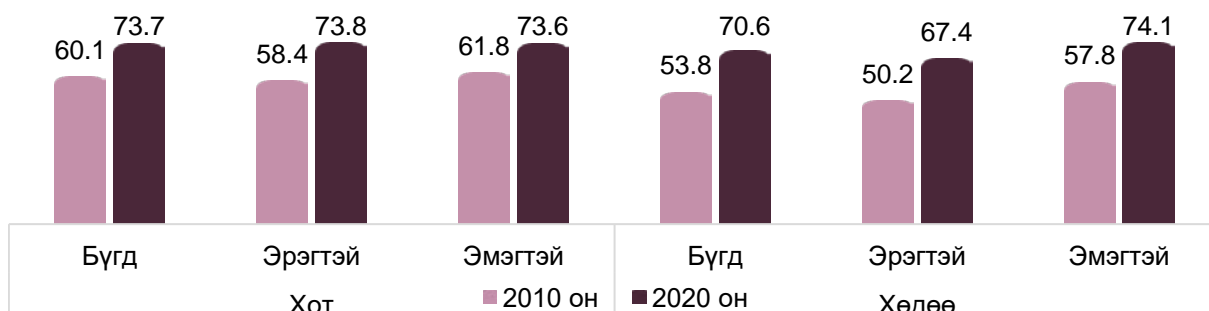
6.3 пунктээр их байсан бол 2020 онд 3.1 хувь болж 3.2 пунктээр буурсан байна. Хот, хөдөөгийн 6-29 насны хүн амын сургуульд хамрагдалтын зөрүү сүүлийн 10 жилийн хугацаанд эрс багассан байна.

ЗУРАГ 2.1.2. ЗУРГААГААС ХОРИН ЕСӨН НАСНЫ ХҮН АМЫН СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТ, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, 2020 ОН

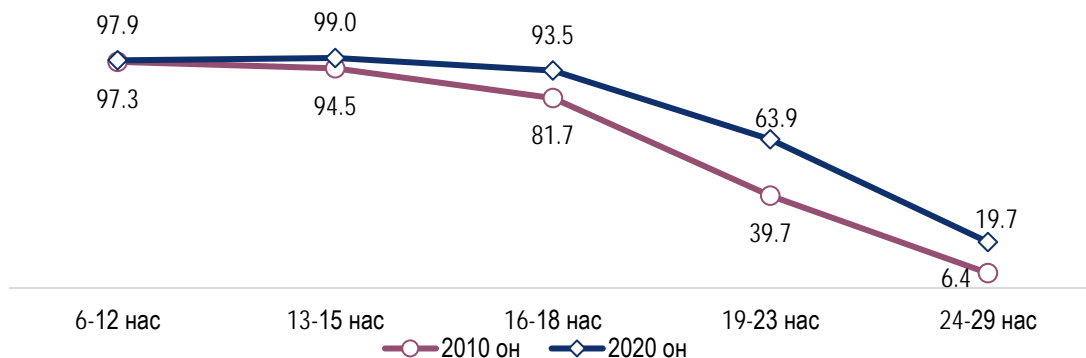
6-29 насны хотын хүн амын сургуульд хамрагдалтыг хүйсээр авч үзвэл эмэгтэйчүүдийн 73.6 хувь, эрэгтэйчүүдийн 73.8 хувь, хөдөөгийн эрэгтэйчүүдийн 67.4 хувь, эмэгтэйчүүдийн 74.1 хувь сургуульд хамрагдаж байна. Өмнөх тооллогын мэдээллээс харахад хотын эмэгтэйчүүдийн сургуульд хамрагдалт хөдөөнөөс 4.0 пунктээр илүү байсан бол 2020 оны тооллогоор 0.5 пунктээр бага болсон байна (Зураг 2.1.3).

ЗУРАГ 2.1.3. ЗУРГААГААС ХОРИН ЕСӨН НАСНЫ ХҮН АМЫН СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТ, ХҮЙС, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Хүн амын сургуульд хамрагдалтыг насны ангиллаар үзвэл 6-12 насанд 97.9 хувь, 13-15 насанд 99.0 хувь, 16-18 насанд 93.5 хувь, 19-23 насанд 63.9 хувь, 24-29 насанд 19.7 хувь нь хамрагдаж байна. Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд 19-23 насныхны сургуульд хамрагдалт хамгийн их (24.2 пункт)-ээр нэмэгджээ (ЗУРАГ 2.1.4).

ЗУРАГ 2.1.4. ЗУРГААГААС ХОРИН ЕСӨН НАСНЫ ХҮН АМЫН СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТ, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Боловсролын тухай хуульд заасны дагуу “Монгол Улсын иргэн суурь боловсрол заавал эзэмших” үүрэгтэй тул иргэдийн суурь боловсролын хамран сургалтын байдлыг сүүлийн 40 жилээр авч үзэхэд 8-15, 6-15 насны хүн амын суурь боловсролд хамрагдалтын хувийн жин 1990 онд 93.5 хувь байсан бол 2000 онд 80.6 хувь болж 12.9 пунктээр буурч байсан бол 2010 онд 96.4 хувь болж өмнөх тооллогоос 15.8 пунктээр өссөн байна. Харин 2020 онд 6-15 насны хүн амын суурь боловсролд хамрагдалтын хувийн жин 98.1 хувь болж өмнөх тооллогоос 1.7 пунктээр өссөн байна. Суурь боловсролд хамрагдалтын түвшинг хүйсээр авч үзвэл, эрэгтэйчүүдийнх 97.9 хувь болж өмнөх тооллогоос 0.5 пунктээр буурсан бол эмэгтэйчүүдийнх 98.3 хувь болж өмнөх тооллогоос 3.8 пунктээр өссөн дүнтэй байна (Хүснэгт 2.1.1). Хүн амын суурь (хуучнаар бүрэн бус дунд) боловсролын хамрагдалт 1990 оноос 2000 онд бууралттай гарсан нь нийгэм, эдийн засагт шилжилтийн үе байсантай холбоотой байх талтай юм.

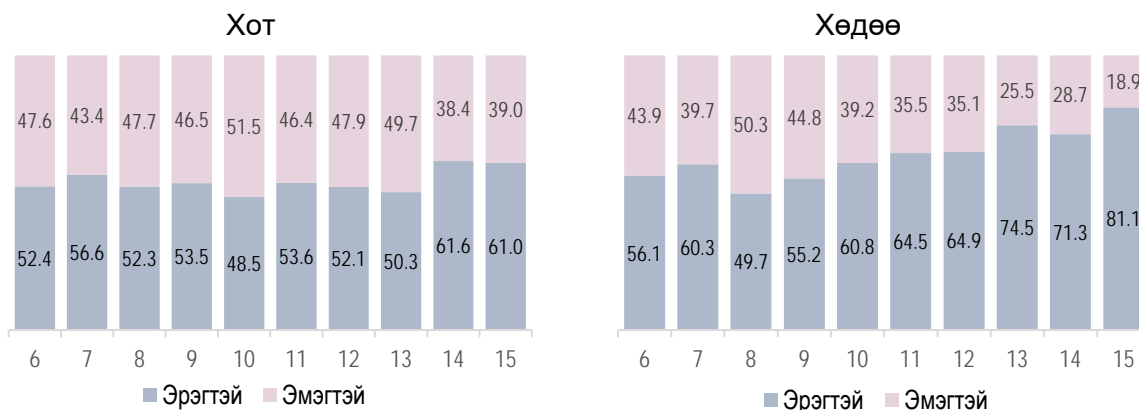
ХҮСНЭГТ 2.1.1. ХҮН АМЫН СУУРЬ СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТ

Он	8-15 /6-15/ насны хүн ам, мянга			Сургуульд сурдаг хүн амын тоо, мянга			Суралцагчдын нийт хүн амд эзлэх хувь		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
1990	404.8	203.3	201.6	378.5	182.1	196.4	93.5	89.6	97.4
2000	561.1	282.3	278.8	452.2	219.0	233.3	80.6	77.6	83.7
2010	460.5	226.9	233.7	444.0	223.2	220.8	96.4	98.4	94.5
2020	602.0	307.3	294.8	590.7	300.9	289.8	98.1	97.9	98.3

2.2 2-15 НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЦЭЦЭРЛЭГ, СУРГУУЛЬД ХАМРАГДАЛТЫН БАЙДАЛ

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогоор Монгол Улсын суурин хүн амын 602.0 мянга буюу 21.4 хувийг 6-15 насны хүүхэд эзэлж байна. 6-15 насны хүн амын 11.4 мянга (1.9 хувь) нь сургуульд суралцахгүй байгаа бөгөөд өмнөх тооллогоос 5.2 мянгаар (1.7 пунктээр) буурсан байна. 6-15 насны сургуульд сурдаггүй хүүхдийн 8.0 мянга (70.2 хувь) нь хот, 3.4 мянга (29.8 хувь) нь хөдөөний хүүхэд байна.

ЗУРАГ 2.2.1. СУРГУУЛЬД СУРДАГГҮЙ 6-15 НАСНЫ ХҮҮХЭД, ХҮЙС, НАС, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2020 ОН

Өмнөх тооллогоор 6-15 насны сургуульд сурдаггүй хүүхдийн 63.0 хувь нь эрэгтэй байсан бол 2020 оны тооллогоор 55.9 хувь болж 7.1 пунктээр буурчээ.

ХҮСНЭГТ 2.2.1. 6-15 НАСНЫ НИЙТ ХҮҮХДИЙН ТОО, СУРГУУЛЬД СУРДАГГҮЙ ХҮҮХДИЙН ТОО, ХҮЙС, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ДҮНД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

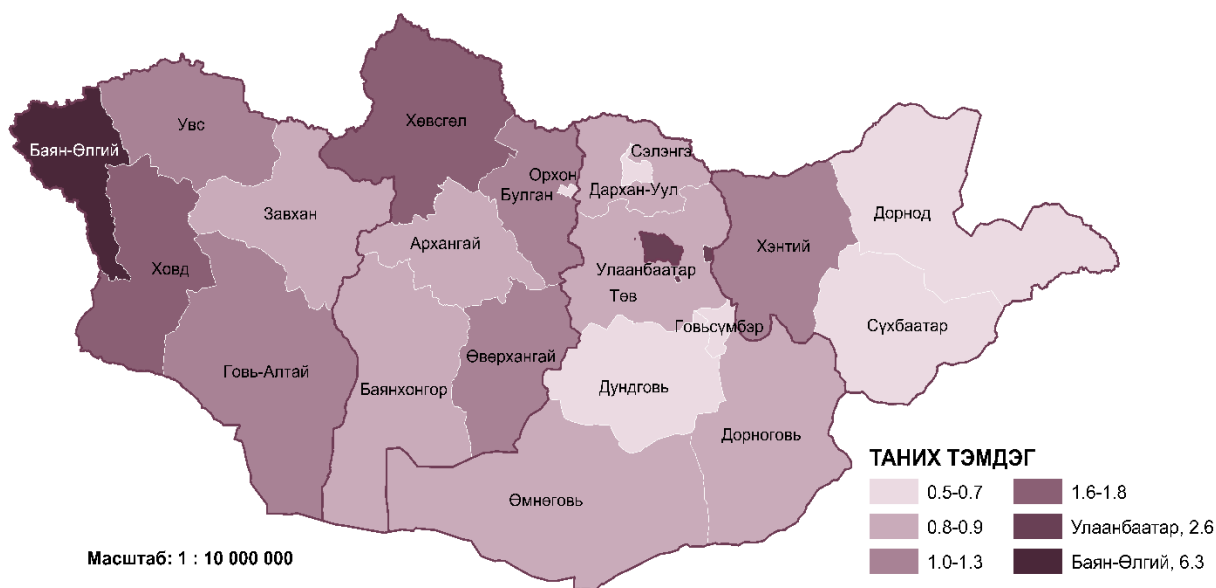
Аймаг, нийслэл	2010 он			2020 он		
	6-15 насны хүүхэд	Сургуульд сурдаггүй	Эзлэх хувь	6-15 насны хүүхэд	Сургуульд сурдаггүй	Эзлэх хувь
БҮГД	460 537	16 553	3.6	602 018	11 351	1.9
Архангай	17 569	915	5.2	17 755	142	0.8
Баян-Өлгий	20 648	1 764	8.5	21 791	1 362	6.3
Баянхонгор	15 853	777	4.9	17 075	155	0.9
Булган	10 163	324	3.2	10 903	135	1.2
Говь-Алтай	11 046	361	3.3	11 100	110	1.0
Дорноговь	10 437	294	2.8	13 642	106	0.8
Дорнод	12 222	344	2.8	15 656	73	0.5
Дундговь	7 958	239	3.0	8 278	60	0.7
Завхан	13 496	465	3.4	13 879	122	0.9
Өвөрхангай	20 977	1 172	5.6	22 049	293	1.3
Өмнөговь	10 056	303	3.0	12 866	109	0.8
Сүхбаатар	9 821	499	5.1	11 516	85	0.7
Сэлэнгэ	17 788	523	2.9	19 906	166	0.8
Төв	15 059	546	3.6	17 104	142	0.8
Увс	17 236	981	5.7	17 251	221	1.3
Ховд	17 472	725	4.1	18 031	320	1.8
Хөвсгөл	22 668	1 304	5.8	26 186	414	1.6
Хэнтий	13 140	348	2.6	14 504	147	1.0
Дархан-Уул	15 110	336	2.2	18 809	136	0.7
Орхон	15 124	298	2.0	18 803	94	0.5
Говьсүмбэр	2 472	53	2.1	3 530	21	0.6
Улаанбаатар	164 222	3 982	2.4	271 384	6 938	2.6

2020 оны тооллогоор сургуульд сурдаггүй хүүхдийг 6-15 насны нийт хүүхдэд эзлэх хувийг аймгаар харвал, Баян-Өлгийд 6.3 хувь, Ховдод 1.8 хувь, Хөвсгөлд 1.6 хувь, Увсад 1.3 хувь, Өвөрхангайд 1.3 хувь, Булганд 1.2 хувь нь суралцахгүй байна. Харин Улаанбаатар хотод 2.6 хувь байна.

Өмнөх тооллогоор 6-15 насны хүүхдэд эзлэх сургуульд сурдаггүй хүүхдийн хувь Архангай аймгийнх 5.2 хувь байсан бол 2020 онд 0.8 хувь болж 4.4 пунктээр, Увс аймгийнх 5.7 хувь байсан бол 2020 онд 1.3 хувь болж 4.4 пунктээр, Өвөрхангай аймгийнх 5.6 хувь байсан бол 2020 онд 1.3 хувь болж 4.3 пунктээр тус бүр буурсан нь хамгийн өндөр бууралтууд байлаа.

ЗУРАГ 2.2.2. СУРГУУЛЬД СУРДАГГҮЙ 6-15 НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ, АЙМГААР, 2020 ОН

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогын дүнгээр 2-5 насны нийт 312.2 мянган хүүхдийн 49.6 мянга (15.9 хувь) нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй байна. Нийт сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж чадаагүй хүүхдүүдийн 26.3 мянга (53.0 хувь) нь эрэгтэй, 23.3 мянга (47.0 хувь) нь эмэгтэй хүүхэд байна. Тэдгээрийн 2 хүүхэд тутмын нэг нь буюу 52.2 хувь нь 2 нас, 23.4 хувь нь 3 нас, 14.6 хувь нь 4 нас, 9.8 хувь нь 5 настай хүүхдүүд байна.

Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй нийт хүүхдүүдийн 68.9 хувь нь хот, 31.1 хувь нь хөдөөгийн хүүхэд байна. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогоор 2 настай 74.4 мянган хүүхэд байгаа бөгөөд 25.9 мянга буюу 34.8 хувь нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж чадаагүй байна. Энэ нь нэг талаараа цэцэрлэгийн хүртээмж хангалтгүй байгааг илэрхийлж байна.

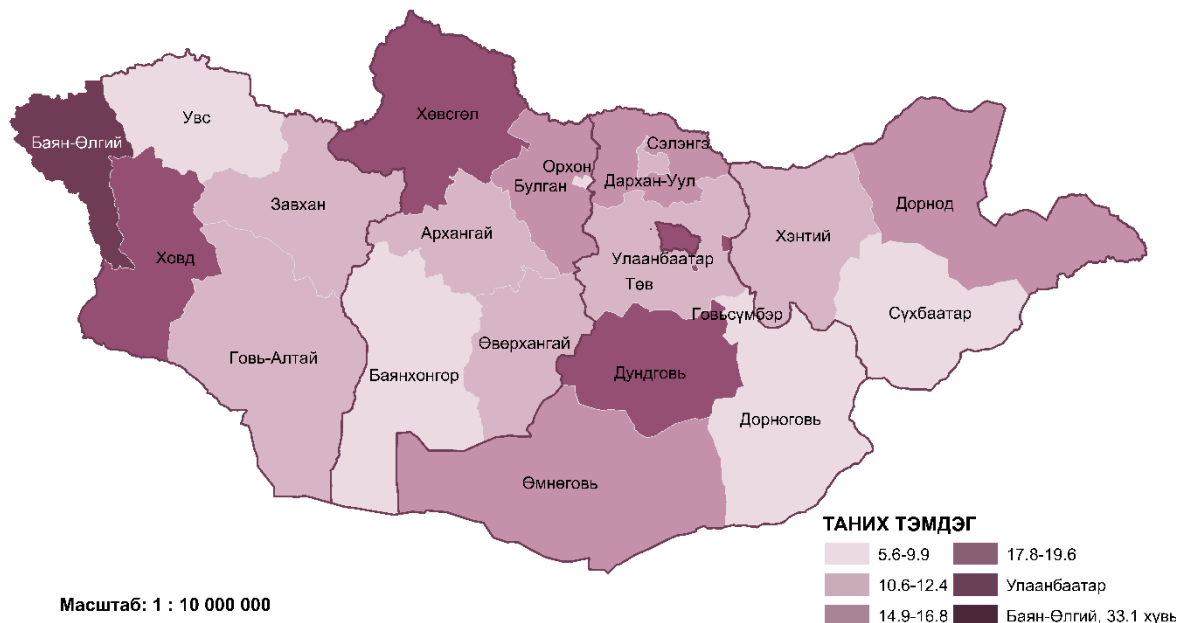
ХҮСНЭГТ 2.2.2. СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДААГҮЙ 2-5 НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, ХҮЙС, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, 2020 ОН

	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	49 621	26 278	23 343	34 207	18 013	16 194	15 414	8 265	7 149
2	25 911	13 619	12 292	17 582	9 191	8 391	8 329	4 428	3 901
3	11 627	6 209	5 418	8 089	4 309	3 780	3 538	1 900	1 638
4	7 244	3 897	3 347	5 111	2 715	2 396	2 133	1 182	951
5	4 839	2 553	2 286	3 425	1 798	1 627	1 414	755	659

2-5 хүртэлх насны хүүхдэд эзлэх сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй хүүхдийн хувь Баян-Өлгийд 33.1 хувь, Ховдод 19.6 хувь, Дундговьд 18.8 хувь, Хөвсгөл болон Улаанбаатар хотод 17.8 хувь байгаа нь хамгийн өндөр байна.

ЗУРАГ 2.2.3. СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДААГҮЙ 2-5 НАСНЫ ХҮН АМЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ, АЙМГААР, 2020 ОН

Тоон мэдээллээс харахад ихэнх аймгуудад 2 настай 2 хүүхэд тутмын нэг нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй байна (ХҮСНЭГТ 2.2.4).

Баян-Өлгий аймгийн хувьд бусад аймгуудаас ихээхэн онцлогтой харагдаж байгаа бөгөөд СӨБ-д хамрагдаагүй 2-5 настай нийт хүүхдийн 38.8 хувь нь 2 настай, 24.5 хувь нь 3 настай, 19.9 хувь нь 4 настай, 16.9 хувь нь 5 настай хүүхдүүд байна. Харин Сүхбаатар аймгийн СӨБ-д хамрагдаагүй 2-5 насны хүүхдийн 83.5 хувь нь 2 настай, 11.8 хувь нь 3 настай, 2.7 хувь нь 4 настай, 2.0 хувь нь 5 настай хүүхдүүд байна.

Улаанбаатар хотын 2-5 насны сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй хүүхдийн 49.7 хувь нь 2 настай, 24.1 хувь нь 3 настай, 15.7 хувь нь 4 настай, 10.6 хувь нь 5 настай хүүхдүүд байна. Мөн Улаанбаатар хотын 2 настай 3 хүүхэд тутмын нэг нь сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаагүй байна.

ХҮСНЭГТ 2.2.3. СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДААГҮЙ 2-5 НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, АЙМГААР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	2-5 насны хүүхэд	СӨБ-д хамрагдаагүй хүүхэд	Эзлэх хувь, насаар			
			2 нас	3 нас	4 нас	5 нас
БҮГД	312 129	49 621	52.2	23.4	14.6	9.8
Архангай	8 800	1 088	61.0	19.5	12.1	7.4
Баян-Өлгий	10 946	3 619	38.8	24.5	19.9	16.9
Баянхонгор	8 249	628	68.0	18.6	9.1	4.3
Булган	5 397	906	58.5	22.3	11.6	7.6
Говь-Алтай	4 767	508	64.2	19.1	7.9	8.9
Дорноговь	6 624	653	56.4	21.7	13.5	8.4
Дорнод	8 035	1 287	63.9	24.6	8.1	3.5
Дундговь	4 216	791	57.6	24.3	13.8	4.3
Завхан	6 278	749	58.3	22.4	12.4	6.8
Өвөрхангай	10 754	1 136	60.6	17.1	13.3	9.1
Өмнөговь	6 722	1 004	54.4	23.1	15.4	7.1
Сүхбаатар	6 089	448	83.5	11.8	2.7	2.0
Сэлэнгэ	9 495	1 454	55.1	22.8	14.2	7.9
Төв	8 601	986	64.8	20.2	9.8	5.2
Увс	8 181	789	64.6	21.7	8.2	5.4
Ховд	8 587	1 682	48.2	27.2	15.6	9.0
Хөвсгөл	12 248	2 183	52.3	24.7	13.6	9.4
Хэнтий	7 250	849	60.0	24.3	11.2	4.6
Дархан-Уул	9 585	1 156	53.6	23.4	12.9	10.1
Орхон	9 614	914	56.1	21.8	13.2	8.9
Говьсүмбэр	1 819	101	62.4	18.8	8.9	9.9
Улаанбаатар	149 872	26 690	49.7	24.1	15.7	10.6

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

3.1 ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН

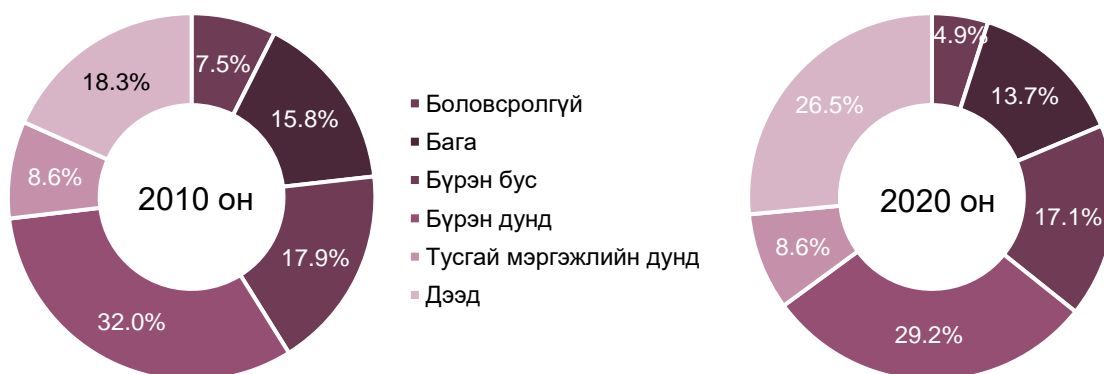
Энэхүү судалгаанд хүн амын боловсролын түвшинг олон улсын жишиг, өмнөх тооллоготой зэрэгцүүлэхүйц байдлаар 10, түүнээс дээш насаар, бичиг үсгийн мэдлэгийг 15, түүнээс дээш насаар тус тус тооцож гаргасан.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогын дүнгээр 10, түүнээс дээш насны хүн амын 95.1 хувь нь ямар нэг боловсролтой, үлдсэн 4.9 хувь нь боловсролгүй байна. Боловсролгүй хүний хувь өмнөх тооллогоос 2.6 пунктээр буурсан дүнтэй байна.

2020 онд 10, түүнээс дээш настай нийт хүн амын 13.7 хувь нь бага, 17.1 хувь нь суурь, 29.2 хувь нь бүрэн дунд, 8.6 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн (техникийн 3.9 хувь, тусгай мэргэжлийн 4.7 хувь), 24.2 хувь нь дипломын болон бакалаврын дээд (дипломын 1.1 хувь, бакалаврын 23.1 хувь), 2.1 хувь нь магистр, 0.1 хувь нь докторын түвшний боловсролтой байна.

10, түүнээс дээш насны хүн амд дээд боловсролтой хүн амын эзлэх хувь 2010 оны тооллогын дүнгээс 8.2 пунктээр өссөн бол бага боловсролтой хүний хувь 2.0 пунктээр, суурь боловсролтой хүний хувь 0.8 пунктээр, бүрэн дунд боловсролтой хүний хувь 2.8 пунктээр тус бүр буурсан байна. Энэ нь иргэд бүрэн дунд боловсрол эзэмшээд зогсох бус дээд боловсрол эзэмших эрмэлзэл нэмэгдсэн, нөгөө талаас их, дээд сургууль, коллежийн тоо харьцангуй олон болсноор иргэдийн дээд боловсрол эзэмших боломж нэмэгдсэнтэй холбоотой юм. Тухайлбал, захиргааны тоон мэдээллээс харахад 2010-2011 оны хичээлийн жил 13 их сургууль байсан бол 2019-2020 оны хичээлийн жилд 35 болж даруй 2.7 дахин нэмэгдсэн байна.²

ЗУРАГ 3.1.1. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН

Хүн амын боловсролын түвшинг байршлаар үзвэл мөн л суурь, бүрэн дунд болон дээд боловсролтой хүн амын эзлэх хувь давамгайлж байна.

10, түүнээс дээш настай хотын хүн амын 10.0 хувь нь бага, 11.2 хувь нь суурь, 32.3 хувь нь бүрэн дунд, 9.1 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн (техникийн 3.6 хувь, тусгай мэргэжлийн 5.5 хувь), 33.1 хувь нь дээд боловсролтой байна. Харин хөдөөгийн 10, түүнээс дээш настай хүн амын 21.2 хувь нь бага, 29.0

² УСХ-ны Боловсрол, шинжлэх ухаан, оюуны өмчийн салбарын танилцуулга, 2019 он, (Х35)

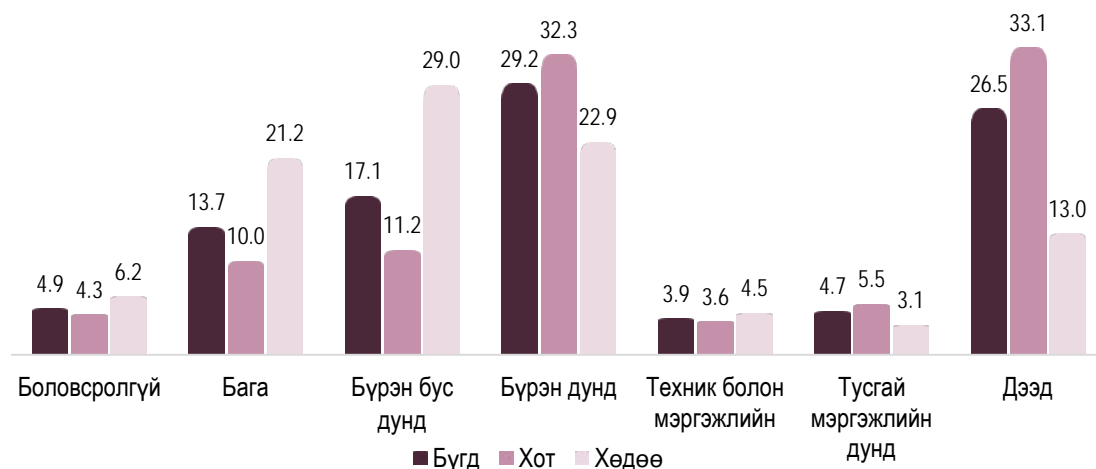

хувь нь суурь, 22.9 хувь нь бүрэн дунд, 7.6 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн (техникийн 4.5 хувь, тусгай мэргэжлийн 3.1 хувь), 13.0 хувь нь дээд боловсролтой байна (ЗУРАГ 3.1.2).

Тооллогын дүнгээс харахад дээд боловсролтой хүн амын хувийн жин хотод хөдөөгөөс 2.5 дахин өндөр, харин бага боловсролтой хүн амын хувийн жин хөдөөд, хотоос 2.1 дахин, суурь боловсролтой хүн амынх 2.6 дахин илүү байна.

Үүнээс үзэхэд хөдөөд бага болон суурь боловсролтой хүн амын хувийн жин хотоос нэлээд илүү, харин бүрэн дунд болон дээд боловсролтой хүн амын хувийн жин эсрэгээр хотод нэлээд илүүг харуулж байна

ЗУРАГ 3.1.2. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2020 ОН

2010 оны тооллогын дүнгээр бүрэн дунд боловсролтой хотын хүн амын хувийн жин хөдөөгөөс 18.0 пунктээр илүү байсан бол 2020 онд 9.4 пункт болж зөрүү багассан байна. Мөн 2010 оны тооллогоор хотын дээд боловсролтой хүн амын хувийн жин хөдөөгөөс 16.4 пунктээр илүү байсан бол 2020 онд зөрүү 20.1 пункт болж нэмэгдсэн.

2010 оны тооллогоор 10, түүнээс дээш насны хотын хүн амын 23.4 хувь нь дээд боловсролтой байсан бол 2020 онд 33.1 хувь болж 9.7 пунктээр өссөн байна. Харин бүрэн дунд боловсролтой хүн ам 2010 оны тооллогоор 37.6 хувь байсан бол 2020 онд 32.3 хувь болж 5.3 пунктээр буурсан байна. Хотын боловсролгүй хүн амын эзлэх хувь 2020 онд 4.3 болж, өмнөх тооллогоос 0.6 пунктээр буурсан байна (ЗУРАГ 3.1.3).

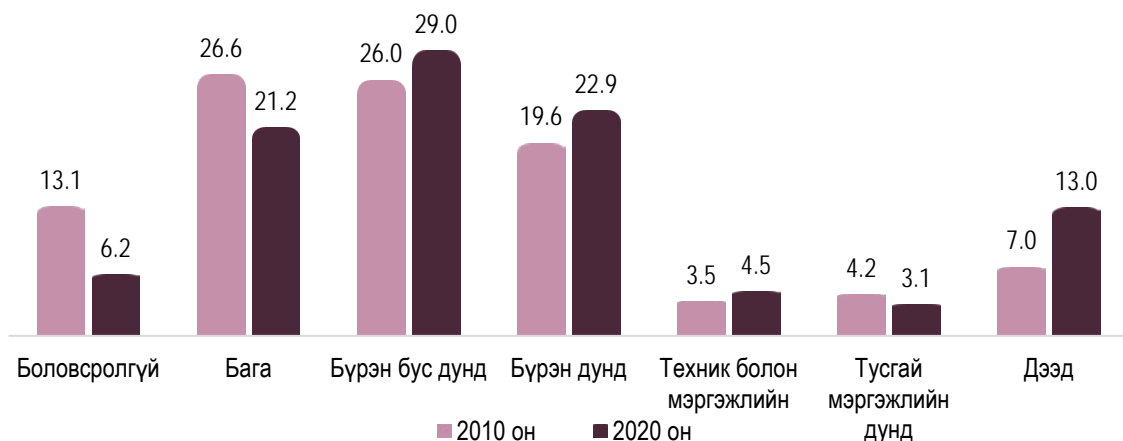

ЗУРАГ 3.1.3. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХОТЫН ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

2010 оны тооллогоор 10, түүнээс дээш насны хөдөөгийн хүн амын 7.0 хувь нь дээд боловсролтой байсан бол 2020 онд 13.1 хувь болж 6.1 пунктээр өссөн байна. Харин хөдөөгийн бага боловсролтой хүн ам 2010 оны тооллогоор 26.6 хувь байсан бол 2020 онд 21.2 хувь болж 5.4 пунктээр буурсан байна. Мөн бүрэн бус дунд болон бүрэн дунд боловсролтой хүн амын хувь өссөн байна. Хөдөөгийн боловсролгүй хүн амын эзлэх хувь 2010 онд 13.1 байсан бол 2020 оны тооллогоор 6.2 болж 6.9 пунктээр буурсан байна (ЗУРАГ 3.1.4). Энэ нь хөдөөгийн хүн амын боловсролын түвшин нэмэгдэж байгааг харуулж байна.

ЗУРАГ 3.1.4. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨДӨӨГИЙН ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

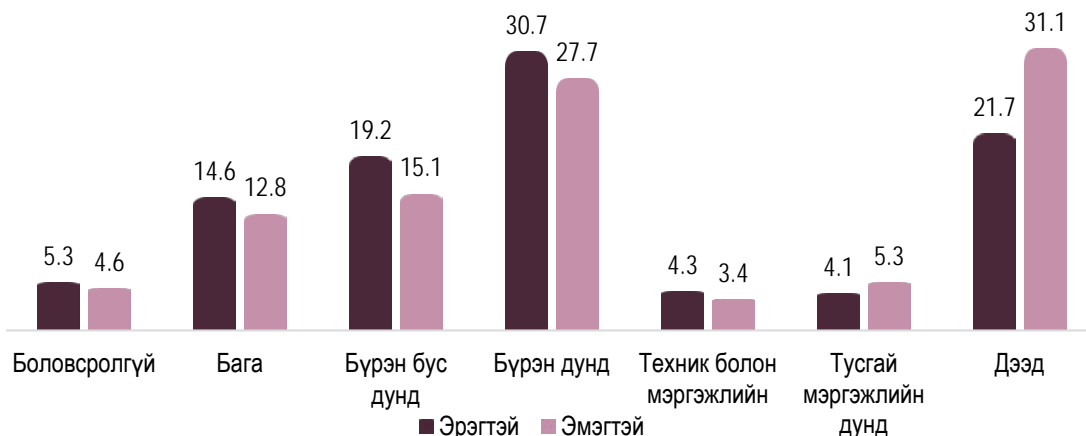
Хүн амын боловсролын түвшинг хүйсээр авч үзвэл 10, түүнээс дээш насны эрэгтэйчүүдийн 5.3 хувь нь боловсролгүй, 14.6 хувь нь бага, 19.2 хувь нь суурь, 30.7 хувь нь бүрэн дунд, 8.4 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн (техникийн 4.3 хувь, тусгай мэргэжлийн 4.1 хувь), 21.7 хувь нь дээд боловсролтой байна. Харин эмэгтэйчүүдийн 4.6 хувь нь боловсролгүй, 12.8 хувь нь бага, 19.2 хувь нь суурь, 30.7 хувь нь бүрэн дунд, 8.7 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн (техникийн 3.4 хувь, тусгай мэргэжлийн 5.3 хувь), 31.1 хувь нь дээд боловсролтой байна (ЗУРАГ 3.1.5). 2010 оны тооллогын дүнгээр дээд боловсролтой эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувь эмэгтэйчүүдийнхээс 5.9 пунктээр бага байсан бол 2020 онд энэ зөрүү 9.4 пункт болж нэмэгдсэн байна.

Арав, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшинг хүйсээр ангилж үзэхэд бүрэн дундаас доош боловсролтой эрэгтэйчүүдийн хувийн жин эмэгтэйгээс илүү, харин тусгай мэргэжлийн дунд болон дээд боловсролтой эмэгтэйчүүдийн хувийн жин эрэгтэйгээс илүү байна (ЗУРАГ 3.1.5).

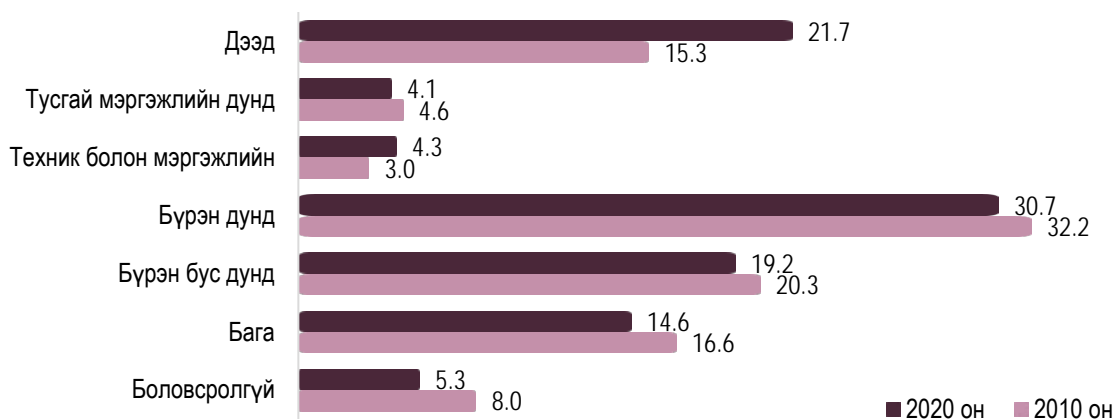
Мөн 10, түүнээс дээш насны дээд боловсролтой хүн амын 4.3 хувь нь дипломын дээд, 87.1 хувь нь бакалаврын дээд, 8.0 хувь нь магистр, 0.5 хувь нь докторын зэрэгтэй байна. 2020 оны тооллогын дүнгээс харахад дипломын болон бакалаврын дээдтэй 5 хүн тутмын 3 (дипломын 60.6 хувь, бакалаврын 59.7 хувь) нь, магистрын дипломтой 3 хүн тутмын 2 (65.8 хувь) нь эмэгтэйчүүд байгаа нь эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү өндөр түвшний боловсрол эзэмшиж байгааг харуулж байна. Харин 2020 оны тооллогоор докторын зэрэгтэй 3 433 хүн тоологдсон бөгөөд үүний 1 684 (49.1 хувь) нь эрэгтэй, 1 749 (50.9 хувь) нь эмэгтэйчүүд байна.

ЗУРАГ 3.1.5. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХҮЙС, ХУВИАР, 2020 ОН

Өмнөх тооллогын дүнгээр 10, түүнээс дээш насны эрэгтэйчүүдийн 15.3 хувь нь дээд боловсролтой байсан бол 2020 онд 21.7 хувь болж 6.4 пунктээр өсжээ. Мөн техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой эрэгтэйчүүдийн хувийн жин 1.3 пунктээр өссөн бол бага боловсрол 2.0 пунктээр, суурь боловсрол 1.1 пунктээр, бүрэн дунд боловсрол 1.5 пунктээр, тусгай мэргэжлийн дунд боловсрол эзэмшин хүний хувийн жин 0.5 пунктээр тус бүр буурсан байна.

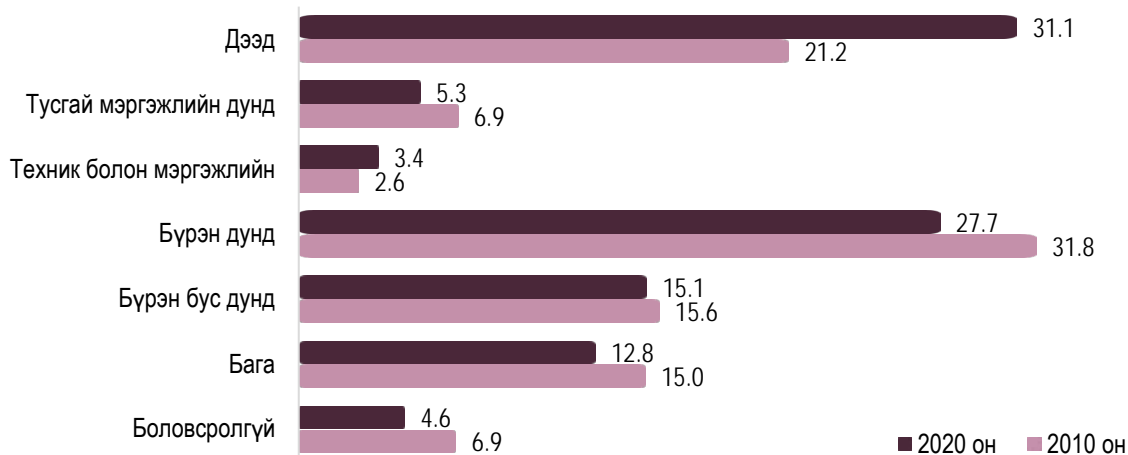
ЗУРАГ 3.1.6. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ЭРЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

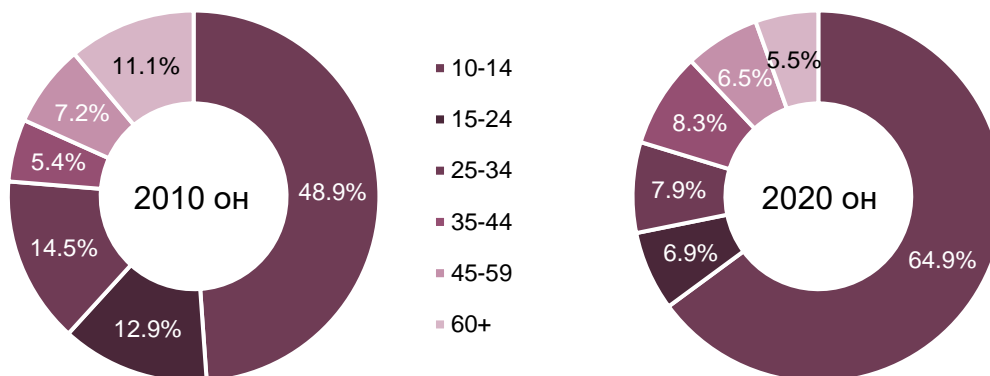
2010 оны тооллогоор эмэгтэйчүүдийн 21.2 хувь нь дээд боловсролтой байсан бол 2020 онд 31.1 хувь болж 9.9 пунктээр өссөн байна. Харин бүрэн дунд 4.1 пунктээр, бага боловсрол 2.2 пунктээр, тусгай мэргэжлийн дунд боловсролд 1.6 пунктээр буурсан байна.

ЗУРАГ 3.1.7. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Арав, түүнээс дээш насны боловсролгүй хүн амыг насны бүлгээр авч үзэхэд, 64.9 хувь нь 10-14 насныхан, 6.9 хувь нь 15-24 насныхан, 7.9 хувь нь 25-34 насныхан, 8.3 хувь нь 35-44 насныхан, 6.5 хувь нь 45-59 насныхан, 5.5 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна. 2010 оны тооллогын дүнтэй харьцуулахад 10-14 насныхан 16.0 пунктээр, 35-44 насныхан 2.8 пунктээр өссөн байна (ЗУРАГ 3.1.8). энэ нь боловсролгүй хүн ам буурсан бөгөөд 10-14 насныхан хараахан боловсрол эзэмшиж амжаагүй байгаатай холбоотой.

ЗУРАГ 3.1.8. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ БОЛОВСРОЛГҮЙ ХҮН АМ, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор 10, түүнээс дээш насны хүн амын 95.1 хувь нь боловсролтой байна. Боловсролтой хүн амын эзлэх хувийг аймгуудаар авч үзвэл Дархан-Уул, Орхон, Сэлэнгэ, Говьсүмбэр, Булган аймгуудын 10, түүнээс дээш настай хүн амын боловсролын түвшин улсын дунджаас 0.2-0.9 пунктээр, Улаанбаатар хотын хувьд улсын дунджаас 0.8 пунктээр өндөр байна (ХҮСНЭГТ 3.1.1).

Баян-Өлгий, Дорноговь, Өмнөговь, Ховд, Говьсүмбэр аймгуудын 10, түүнээс дээш насны 5 хүн тутмын нэг нь, Дархан-Уул, Орхон аймгийн 4 хүн тутмын нэг нь, Улаанбаатар хотын 3 хүн тутмын нэг нь дээд боловсролтой байгаа нь бусдаасаа өндөр үзүүлэлт юм.

ХҮСНЭГТ 3.1.1. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Боловс- ролгүй	Боловсролын түвшин						
		Боловс- ролтой	Бага	Бүрэн бус дунд	Бүрэн дунд	Техник болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	4.9	95.1	13.7	17.1	29.2	3.9	4.7	26.5
Архангай	5.2	94.8	20.9	27.5	25.0	3.5	3.1	14.8
Баян-Өлгий	7.0	93.0	21.5	22.1	22.0	4.1	3.1	20.2
Баянхонгор	5.4	94.6	17.5	30.3	24.7	4.2	3.0	14.9
Булган	4.7	95.3	15.9	28.2	27.2	3.5	3.7	16.8
Говь-Алтай	5.5	94.5	18.7	24.9	24.4	4.8	3.5	18.2
Дорноговь	5.1	94.9	14.7	20.8	25.9	5.9	6.0	21.6
Дорнод	5.2	94.8	14.2	23.8	28.5	5.0	5.4	17.9
Дундговь	5.8	94.2	21.9	28.4	18.7	5.3	4.2	15.7
Завхан	7.5	92.5	18.7	23.1	24.4	4.5	3.4	18.4
Өвөрхангай	5.6	94.4	24.4	27.2	21.9	3.7	2.7	14.5
Өмнөговь	5.5	94.5	15.9	23.3	25.1	4.8	4.2	21.2
Сүхбаатар	7.1	92.9	20.6	27.2	19.7	6.9	4.4	14.1
Сэлэнгэ	4.3	95.7	12.0	21.6	33.3	6.2	5.3	17.3
Төв	4.5	95.5	15.0	27.5	26.2	5.9	4.5	16.4
Увс	7.3	92.7	20.7	23.2	22.7	5.3	3.2	17.6
Ховд	6.3	93.7	16.9	22.9	25.6	3.5	4.6	20.1
Хөвсгөл	7.0	93.0	22.2	22.8	28.0	2.4	3.1	14.5
Хэнтий	6.2	93.8	17.1	26.9	26.6	4.0	3.5	15.9
Дархан-Уул	4.0	96.0	10.5	13.7	32.2	5.7	6.5	27.4
Орхон	4.2	95.8	10.3	11.6	35.1	4.5	5.7	28.6
Говьсүмбэр	4.5	95.5	13.9	17.8	28.5	5.4	6.9	23.0
Улаанбаатар	4.1	95.9	9.2	9.4	32.7	3.0	5.3	36.3

2020 оны тооллогын дүнгээр магистрын түвшний дээд боловсролтой хүн ам 51.7 мянга болж өмнөх тооллогоос 21.0 мянга буюу 68.4 хувиар нэмэгдсэн байна. Магистрын түвшний дээд боловсролтой хүмүүсийг хүйсээр авч үзвэл, 2010 оны тооллогоор 39.4 хувь нь эрэгтэй, 60.6 хувь эмэгтэйчүүд байсан бол 2020 оны тооллогоор 34.2 хувь нь эрэгтэй, 65.8 хувь нь эмэгтэйчүүд болсон байна. Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүүтэйгээр үргэлжлүүлэн суралцаж, өндөр боловсрол эзэмших хандлагатай байна. Магистрын түвшний дээд боловсролтой хүн амыг насны бүлгээр нь авч үзвэл, 17.3 хувь нь 20-29 насныхан, 42.2 хувь нь 30-39 насныхан, 24.9 хувь нь 40-49 насныхан, 11.0 хувь нь 50-59 насныхан, 4.6 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна (ХҮСНЭГТ 3.1.2).

Мөн 2020 оны тооллогын дүнгээр докторын түвшний боловсролтой хүн ам 3.4 мянга болж өмнөх тооллогоос 1.0 хувиар өссөн. Докторын түвшний дээд боловсролтой хүн амыг насны бүлгээр нь авч үзвэл, 1.1 хувь нь 25-29 насныхан,

18.1 хувь нь 30-39 насныхан, 28.0 хувь нь 40-49 насныхан, 22.8 хувь нь 50-59 насныхан, 29.9 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

ХҮСНЭГТ 3.1.2. МАГИСТР, ДОКТОРЫН ТҮВШНИЙ БОЛОВСРОЛТОЙ ХҮН АМЫН ТОО, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХҮЙСЭЭР, 2010, 2020 ОН

Насны бүлэг	Магистр				Доктор			
	2010		2020		2010		2020	
	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй
Бүгд	30 667	18 570	51 656	33 996	3 399	1 417	3 433	1 749
20-24	1 421	938	1 342	889	-	-	-	-
25-29	5 244	3 381	7 615	5 111	82	53	38	20
30-34	5 732	3 738	12 129	8 084	260	144	229	135
35-39	4 729	3 061	9 667	6 245	389	231	394	220
40-44	4 099	2 579	7 666	5 163	411	235	493	303
45-49	3 999	2 352	5 188	3 583	482	263	467	274
50-54	2 867	1 558	3 240	2 207	531	224	389	243
55-59	1 383	617	2 449	1 540	423	131	395	236
60+	1 193	346	2 360	1 174	821	136	1 028	318

Бага боловсролтой арав, түүнээс дээш насны хүн амын эзлэх хувийн өөрчлөлтийг өмнөх тооллоготой харьцуулж аймгаар авч үзвэл Баян-Өлгий 7.1 пункт, Баянхонгор 7.0 пункт, Булган 6.2 пункт, Ховд 5.8 пункт, Говь-Алтай 5.2 пунктээр тус бүр буурсан байна. Харин Улаанбаатар хотын хувьд бага боловсролтой хүн амын хувь 0.6 пунктээр өссөн байна.

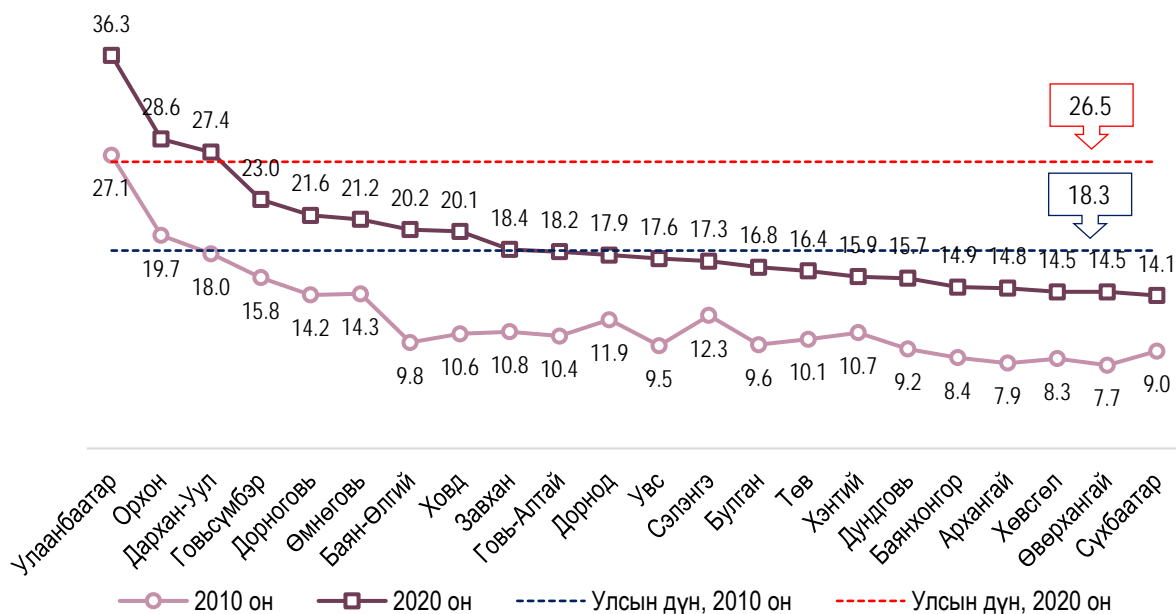
ЗУРАГ 3.1.9. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ БАГА БОЛОВСРОЛТОЙ ХҮН АМ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Мөн дээд боловсролтой арав, түүнээс дээш насны хүн амын эзлэх хувийн өөрчлөлтийг өмнөх тооллоготой харьцуулахад Баян-Өлгий 10.4 пункт, Ховд 9.5 пункт, Дархан-Уул 9.4 пункт, Улаанбаатар хотын эзлэх хувь 9.2 пунктээр өссөн байна.

ЗУРАГ 3.1.10. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ДЭЭД БОЛОВСРОЛТОЙ ХҮН АМ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

3.2 ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭДИЙН БОЛОВСРОЛ

Монгол Улс сүүлийн 10 жилийн хугацаанд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хамгаалах, нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хөгжлийг дэмжих зорилгоор нилээд олон эрх зүйн баримт бичгийг боловсруулж, сайжруулж байгаа билээ. Жишээлбэл, Монгол Улсын Их Хурлаас 2016 онд Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийг шинээр баталж хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийгмийн гишүүний хувьд үндсэн эрхээ эдэлж, хөгжих боломж олгосон суурь эрх зүйн баримт бичиг болсон юм. Энэ хуулиар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийг хуульчилж эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлт, нийтийн тээвэр, зам, орон сууц, олон нийтийн барилга байгууламжийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх асуудлыг зохицуулсан. Мөн Засгийн газраас Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай конвенцыг хэрэгжүүлж, салбар дундын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах, оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал хариуцсан Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрыг 2018 онд байгуулсан юм.

Мөн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс нийгмийн бүхий л харилцаанд бүрэн дүүрэн оролцох нөхцөлийг бүрдүүлэх, тэдний дуу хоолойг нь олон нийт, шийдвэр гаргах түвшинд хүргэх хөгжлийн бэрхшээлийн талаар эерэг ойлголт, хандлагыг нийгэмд төлөвшүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй болохоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр”-ийг боловсруулсан байдаг. Тус хөтөлбөр нь Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль болон Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030, Төрөөс хүн амын хөгжлийн талаар баримтлах бодлого (2016-2025), Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны

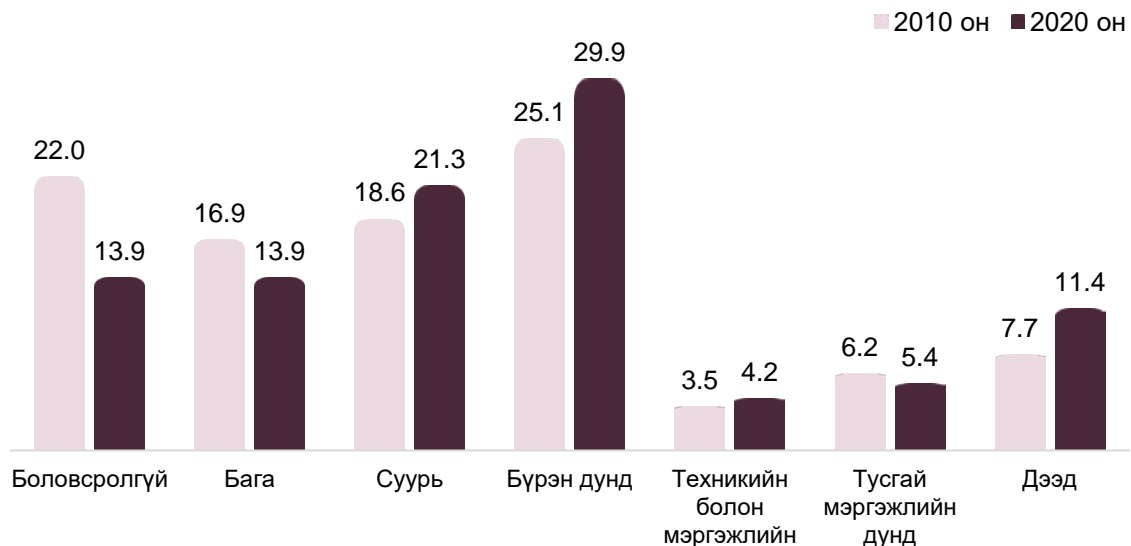

хөтөлбөр зэрэг хууль, эрх зүйн баримт бичгийн хэрэгжилтийг хангах дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг юм.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн дөрөвдүгээр бүлэгт, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөрийн зорилт 2-ын хүрээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний сурч боловсрох эрхийн талаар нилээдгүй олон зүйл, заалтууд орсон байгаа нь цаашид хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд бүх шатны боловсрол олгох сургалтад хамрагдах явц сайжирч улмаар хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн боловсролын түвшин нэмэгдэхэд түлхэц үзүүлэх юм.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд 106.4 мянга болж өмнөх тооллогоос 1.6 хувиар буурчээ. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн 101.5 мянга нь 10, түүнээс дээш настай байна. 10, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын 87.3 мянга (86.1 хувь) нь боловсролтой буюу ямар нэг түвшний боловсрол эзэмшсэн бөгөөд энэ үзүүлэлт өмнөх тооллогоос 8.1 пунктээр буурсан байна. Боловсролын түвшнээр нь авч үзвэл 21.3 хувь нь суурь, 29.9 хувь нь бүрэн дунд, 4.2 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн дунд, 5.4 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 11.4 хувь нь дээд боловсролтой байна (ЗУРАГ 3.2.1). Өмнөх тооллогоос суурь боловсролтой хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын хувь 2.7 пунктээр, бүрэн дунд боловсролтой 4.8 пунктээр, дээд боловсролтой 3.7 пунктээр тус бүр нэмэгдсэн байна. Эндээс үзэхэд сүүлийн 10 жилд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд боловсрол эзэмших нь нэмэгдсэн байна.

ЗУРАГ 3.2.1. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

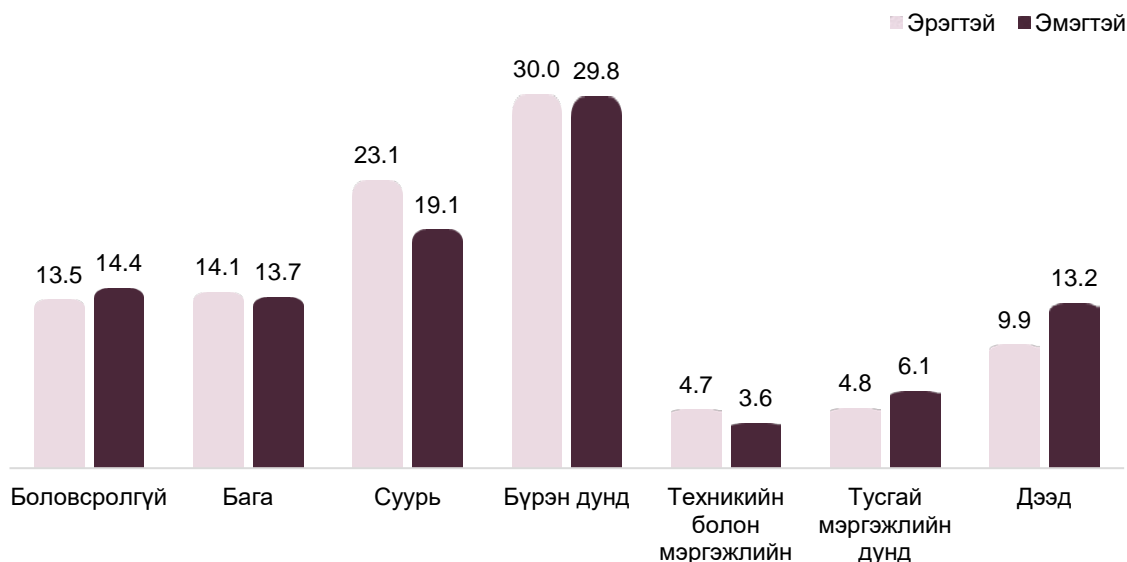

Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй эрэгтэйчүүдийн 86.5 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 85.6 хувь нь ямар нэг түвшний боловсролтой байна. Боловсролын түвшин хүйсээр авч үзвэл, эрэгтэйчүүдийн 14.1 хувь нь бага, 23.1 хувь нь суурь, 30.0 хувь нь бүрэн дунд, 4.7 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 4.8 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 9.9 хувь нь дээд боловсролтой, эмэгтэйчүүдийн 13.7 хувь нь бага, 19.3 хувь нь суурь, 29.8 хувь нь бүрэн дунд, 3.6

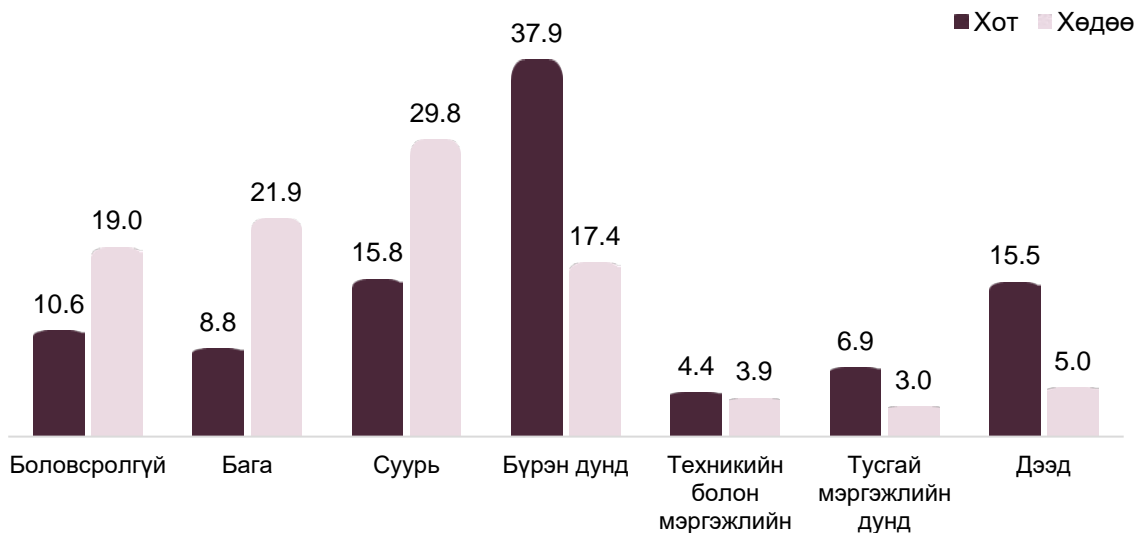
хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 6.1 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 13.2 хувь нь дээд боловсролтой байна. Дээд боловсролтой хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн мэдээллээс харахад дээд боловсролтой эмэтэйчүүд хувь эрэгтэйчүүдийнхээс 3.3 пунктээр илүү байна.

ЗУРАГ 3.2.2. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХҮИС, ХУВИАР, 2020 ОН

Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын 89.4 хувь нь хотын, 81.0 хувь нь хөдөөгийн хүн амын боловсролтой буюу ямар нэг түвшний боловсролтой байна. Хөдөө орон нутагт амьдардаг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хувьд бага болон суурь боловсролд хамрагдаж байгаа хэдий ч үргэлжлүүлэн суралцаж бүрэн дунд, дээд боловсролд хамрагдах явц нь хотын иргэдээс бага байна. Магадгүй орон нутагт нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан бүрэн дунд болон дээд боловсрол эзэмшүүлэх байгууллага байдаг учир орон нутгийн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд суурь боловсрол эзэмшээд суралцахаа зогсоож байх магадлалтай юм.

ЗУРАГ 3.2.3. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2020 ОН

Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй боловсролгүй хүн амыг насны бүлгээр авч үзвэл 13.2 хувь нь 10-19 насныхан, 18.3 хувь нь 20-29 насныхан, 25.6 хувь нь 30-39 насныхан, 20.1 хувь нь 40-49 насныхан, 15.9 хувь нь 50-59 насныхан, 6.9 хувь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

ХҮСНЭГТ 3.2.1. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСЫН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, БОЛОСРОЛЫН ТҮВШИН, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХУВИАР, 2020 ОН

Насны бүлэг	Боловсрол-гүй	Боловсрол-той	Боловсролын түвшин					
			Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
10-14	8.7	2.3	14.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15-19	4.5	2.9	2.2	8.1	1.4	1.3	0.3	0.1
20-24	7.6	4.1	3.4	4.0	4.9	5.1	1.6	4.0
25-29	10.7	5.7	4.8	4.4	5.6	7.0	2.6	10.7
30-34	12.0	7.6	7.4	6.0	7.9	5.2	3.4	12.8
35-39	13.6	9.4	11.7	8.8	9.4	4.6	2.9	12.5
40-44	10.9	11.0	10.0	13.2	11.9	6.1	5.3	10.0
45-49	9.2	13.7	8.2	15.1	16.2	14.6	14.0	10.7
50-54	8.8	16.0	9.4	15.8	18.2	21.8	23.6	12.7
55-59	7.1	14.5	9.8	14.0	14.7	20.7	23.3	13.9
60+	6.9	12.8	18.7	10.6	9.8	13.6	23.0	12.6

Арав, түүнээс дээш насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амыг боловсролын түвшинг аймаг, нийслэлээр авч үзвэл Улаанбаатар хотын 91.0 хувь нь, Дархан-Уул аймгийн 89.8 хувь нь, Сэлэнгэ аймгийн 89.2 хувь нь, Орхон аймгийн 89.1 хувь нь, Баян-Өлгий аймгийн 88.4 хувь нь, Говьсүмбэр аймгийн 88.2 хувь нь боловсролтой байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй боловсролгүй хүн амын эзлэх хувийг өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулж харахад Увс, Архангай, Баян-Өлгий, Дорнод, Дундговь аймгуудад ихээхэн өөрчлөлт орж өмнөх тооллогоос 13.0-18.7 пунктээр буурсан байна.

Улаанбаатар хотын хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын 18.6 хувь нь, Дархан-Уул аймгийн 13.5 хувь нь, Орхон аймгийн 12.7 хувь нь, Говьсүмбэр аймгийн 12.5 хувь нь дээд боловсролтой байна. Мөн бүрэн дунд боловсролтой хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын эзлэх хувь Улаанбаатар, Орхон, Дархан аймгуудад илүү өндөр байна. Үүнээс үзэхэд хүн амын нягтрал ихтэй, хотжилт явагдсан аймгуудын хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн боловсролын түвшин бусад аймгуудаас хамаагүй өндөр байна (Хүснэгт 3.2.1).

ХҮСНЭГТ 3.2.2. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Боловсрол- гүй	Боловсрол- той	Боловсролын түвшин					
			Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	13.9	86.1	13.9	21.3	29.9	4.2	5.4	11.4
Архангай	18.9	81.1	23.8	26.5	19.5	3.4	3.1	4.8
Баян-Өлгий	11.6	88.4	22.3	25.3	25.9	4.7	2.5	7.7
Баянхонгор	16.7	83.3	17.2	31.2	21.4	3.7	3.2	6.6
Булган	17.0	83.0	18.5	29.4	20.8	3.1	4.0	7.3
Говь-Алтай	15.4	84.6	17.4	27.0	23.7	4.3	3.9	8.3
Дорноговь	16.5	83.5	14.5	26.9	23.2	5.0	5.1	8.9
Дорнод	14.1	85.9	13.8	28.6	27.5	3.6	4.8	7.7
Дундговь	23.6	76.4	21.6	25.6	14.7	3.5	4.0	7.1
Завхан	17.3	82.7	17.3	28.9	23.2	4.2	2.7	6.4
Өвөрхангай	19.5	80.5	23.8	27.8	17.4	2.9	2.6	6.1
Өмнөговь	20.7	79.3	17.5	26.4	19.4	3.5	4.0	8.6
Сүхбаатар	22.9	77.1	21.3	25.6	14.5	5.8	4.3	5.7
Сэлэнгэ	10.8	89.2	11.8	28.2	31.2	5.8	5.5	6.7
Төв	17.4	82.6	17.5	29.0	19.6	5.8	4.4	6.1
Увс	18.5	81.5	18.4	23.8	21.4	5.3	3.9	8.7
Ховд	19.8	80.2	17.8	23.0	23.1	3.4	4.6	8.3
Хөвсгөл	19.1	80.9	23.8	24.6	22.2	2.0	3.5	4.9
Хэнтий	20.6	79.4	18.6	26.6	21.8	2.8	3.7	5.9
Дархан-Уул	10.2	89.8	7.8	17.7	36.8	5.9	8.2	13.5
Орхон	10.9	89.1	8.3	15.8	40.0	5.2	7.2	12.7
Говьсүмбэр	11.8	88.2	13.8	22.5	27.7	5.5	6.3	12.5
Улаанбаатар	9.0	91.0	7.1	13.0	40.8	4.1	7.5	18.6

3.3 БОЛОВСРОЛ БА ШАШИН

Шашин бол зөвхөн сүсэг бишрэл, итгэл үнэмшил төдийгүй хүн төрөлхтний соёл, оюун санааны хөгжил, төлөвшлийн чухал үзэгдэл байдаг. Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогоос эхлэн хүн амын шашин шүтлэг, боловсролын түвшний хамаарлыг судалж байгаа билээ. Монгол оронд ардчилсан хөдөлгөөн өрнөж, хүний эрх, эрх чөлөөг дээдлэх болсноор шашин шүтлэг чөлөөтэй болсон. Шашныг ухамсартайгаар шүтэх нь түүний нөлөөнд хэт автахгүй, мухар сүсэг бишрэлээс хол байх сайн талтай. Иймд чухам ямар боловсролтой хүмүүсийн дунд шашин шүтлэг өндөр байна вэ гэдгийг авч үзэх нь нийгмийн ач холбогдолтой юм.

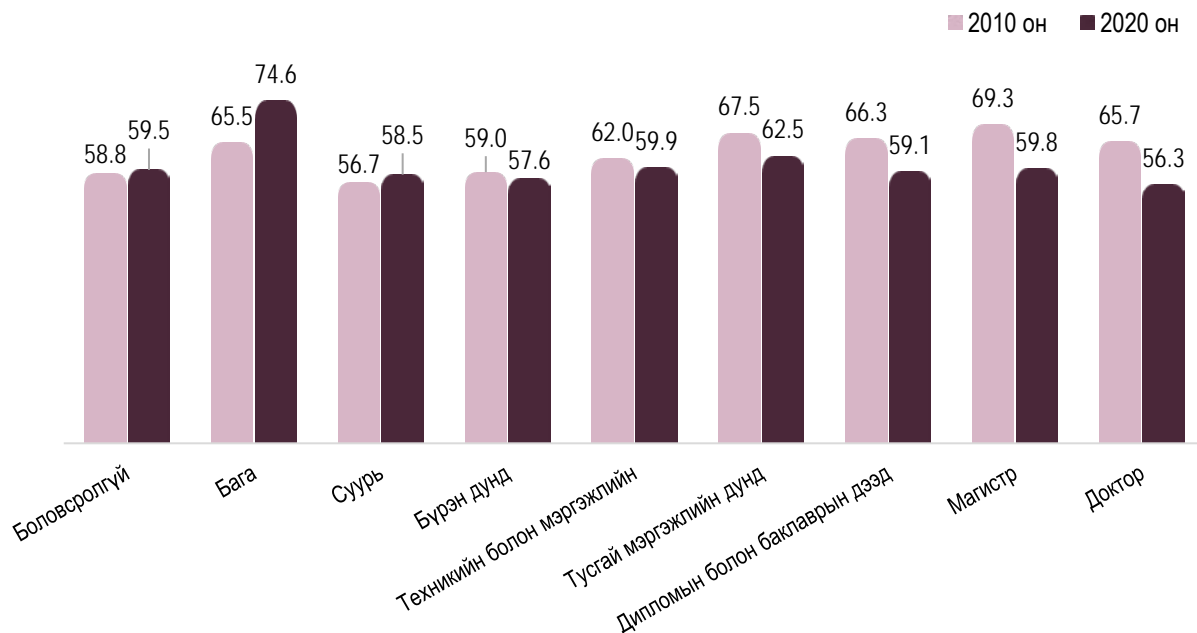
Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр 15, түүнээс дээш настай нийт хүн амын 61.4 хувь нь ямар нэгэн шашин шүтдэг байсан бол 2020 оны тооллогоор 59.5 хувь болж 1.9 пунктээр буурсан байна. Шашин шүтдэг 15, түүнээс дээш насны хүн амын 87.1 хувь нь Будда, 5.4 хувь нь Ислам, 4.2 хувь нь Бөө, 2.2 хувь нь Христ, үлдсэн 1.1 хувь нь бусад төрлийн шашин шүтдэг байна.

Тооллогын дүнгээс үзэхэд боловсролгүй болон бага, суурь боловсролын түвшинтэй шашин шүтдэг хүн амын хувь өмнөх тооллогоос өссөн дүнтэй байгаа

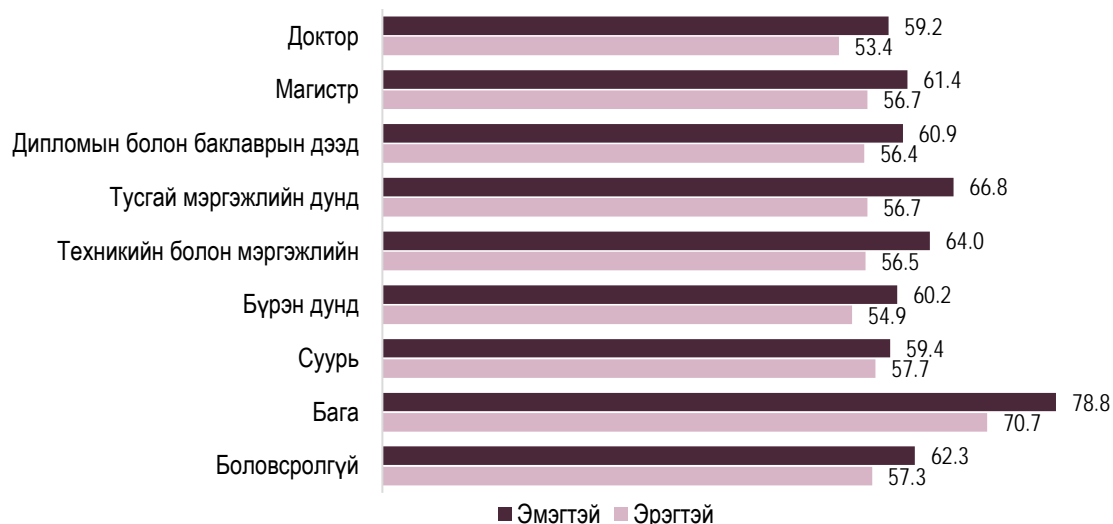
бол бүрэн дунд, техникийн болон мэргэжлийн, тусгай мэргэжлийн дунд, магистр, докторын түвшинд буурсан байна. 2010 оны тооллогын дүнгээр харахад боловсролын түвшин ахихад шашин шүтдэг хүний эзлэх хувь нэмэгдэх хандлагатай байсан бол 2020 оны тооллогоор боловсролын түвшин ахих тусам шашин шүтдэг хүний эзлэх хувь буурсан байна (ЗУРАГ 3.3.1).

ЗУРАГ 3.3.1. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ШАШИН ШҮТДЭГ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Арван тав, түүнээс дээш насны нийт эрэгтэйчүүдийн 56.7 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 61.9 хувь нь шашин шүтдэг байна. Аль ч боловсролын түвшний хувьд эрэгтэйчүүдийн шашин шүтлэг нь эмэгтэйчүүдийнхээс бага байна. Боловсролгүй эрэгтэйчүүдийн 57.3 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 62.3 хувь нь, бага боловсролтой эрэгтэйчүүдийн 70.7 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 78.8 хувь нь шашин шүтдэг байна. Эндээс үзэхэд эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүүтэй шашин шүтдэг нь харагдаж байна (ЗУРАГ 3.3.2).

ЗУРАГ 3.3.2. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ШАШИН ШҮТДЭГ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХҮЙС, ХУВИАР, 2020 ОН

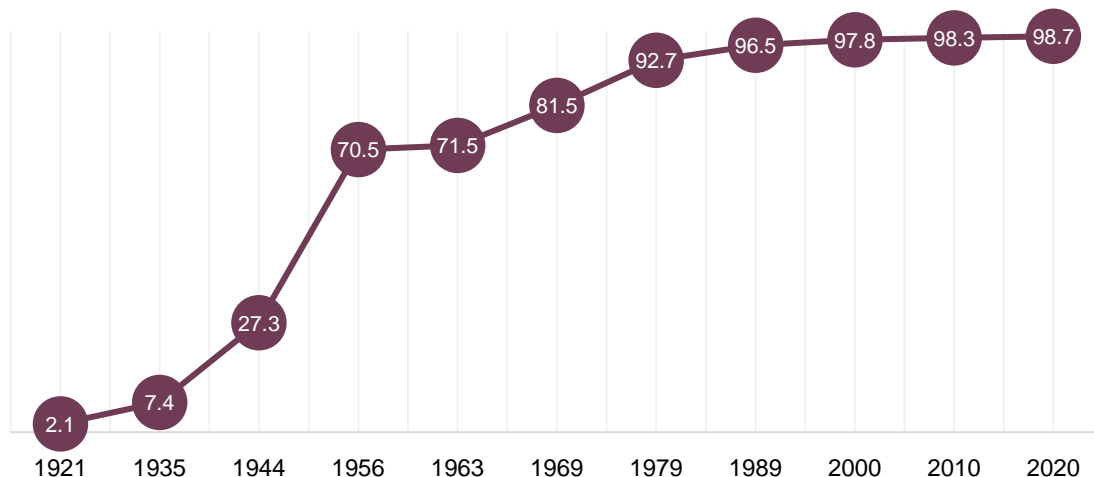

3.4 ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын бичиг үсгийн мэдлэгийн тодорхойлолтын талаарх зөвлөмжийг өмнөх тооллогуудтай адил 2020 оны тооллогод баримталсан. Аль нэг хэлээр энгийн өгүүлбэрийг уншиж ойлгодог, бичиж чаддаг хүнийг бичиг үсэг мэддэг гэж үзсэн. Тооллогод боловсролгүй хүнээс бичиг үсгийн мэдлэгийг асуусан. Бичиг үсгийн мэдлэгийн талаарх асуултыг 5, түүнээс дээш насны бүх хүнээс асуусан ч Монгол Улсын хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгийн түвшнийг олон улстай харьцуулагдахуйц байдлыг ханган 15, түүнээс дээш насаар тодорхойлов.

Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг байнга өсөж ирсний дотор бичиг үсэгтний хувь 1921 онд 2.1 байсан бол 1944 онд 27.3 хувь, 1956 онд 70.5 хувь болж огцом өсөөд 1979 онд 92.7 хувь, 1989 онд 96.5 хувь, 2000 онд 97.8 хувь, 2010 онд 98.3, 2020 онд 98.7 хувь болж тус тус өсжээ (ЗУРАГ 3.4.1). Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгийг хүйсээр нь авч үзвэл, эрэгтэйчүүдийн 98.6 хувь, эмэгтэйчүүдийн 98.9 хувь нь мэдлэгтэй байна.

ЗУРАГ 3.4.1. ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХУВИАР, 1921-2020 ОН

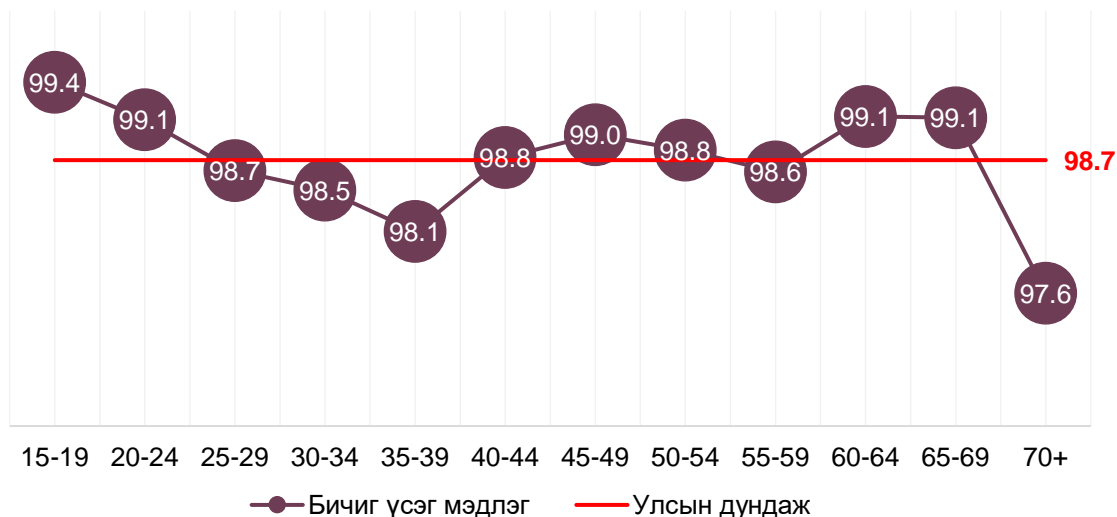
Монгол Улсын анхны (1924 он) болон 1940, 1960, 1992 оны Үндсэн хуулиудад Монгол Улсын иргэдийг эрэгтэй, эмэгтэй, шашин шүтлэг, өмч хөрөнгийн хэмжээ, нийгмийн гарал үүслийг ялгаварлахгүйгээр үнэ төлбөргүй сургах тухай заалт оруулж, түүнийг нь үе үеийн төр, засгийн газрууд ээлж дараатайгаар хэрэгжүүлсний үр дүн юм.

Тухайлбал хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг 1945-1955 онуудад огцом өссөн нь 1941 онд МАХН-ын Төв хорооноос иргэдийг нийтээр нь бичиг үсэгт түргэн сургах зорилт дэвшүүлэн тавьсан, 1955 онд БНМАУ-ын Сайд нарын зөвлөл, МАХН-ын Төв Хорооноос “Насанд хүрэгсдийг сургах оройн сургууль байгуулах тухай” хамтарсан тогтоол гаргаж амьдралд амжилттай хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой юм.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгийг насны бүлгээр нь авч үзвэл, 30-34 нас, 35-39 нас, 55-59 нас, 70, түүнээс дээш насны хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг улсын дүнгээс доогуур байна.

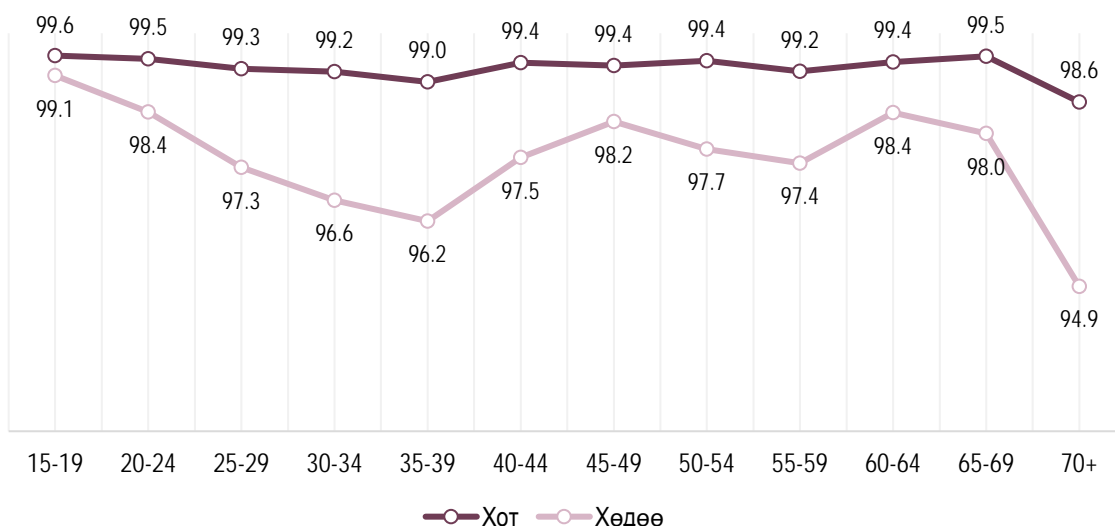

ЗУРАГ 3.4.2. ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХУВИАР, 2020 ОН

Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгийг хот, хөдөөгөөр авч үзвэл хөдөөний хүн амын 97.6 хувь, хотын хүн амын 99.3 хувь нь бичиг үсгийн мэдлэгтэй байна. Хотын 15, түүнээс дээш насны хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг насны бүлэг бүрт жигд 99.0 хувиас дээш байгаа бол хөдөөнийг хүн амын насны бүлгүүдэд харилцан адилгүй байна. Хотын хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг хөдөөгийн хүн амаас насны бүлэг бүрт өндөр байна. Жишээлбэл, 35-39 насанд 2.8 пункт, 30-34 насанд 2.6 пункт, 25-29 насанд 2.0 пункт, 70, түүнээс дээш насанд 3.7 пунктээр тус бүртээ хөдөөнөөс их байна .

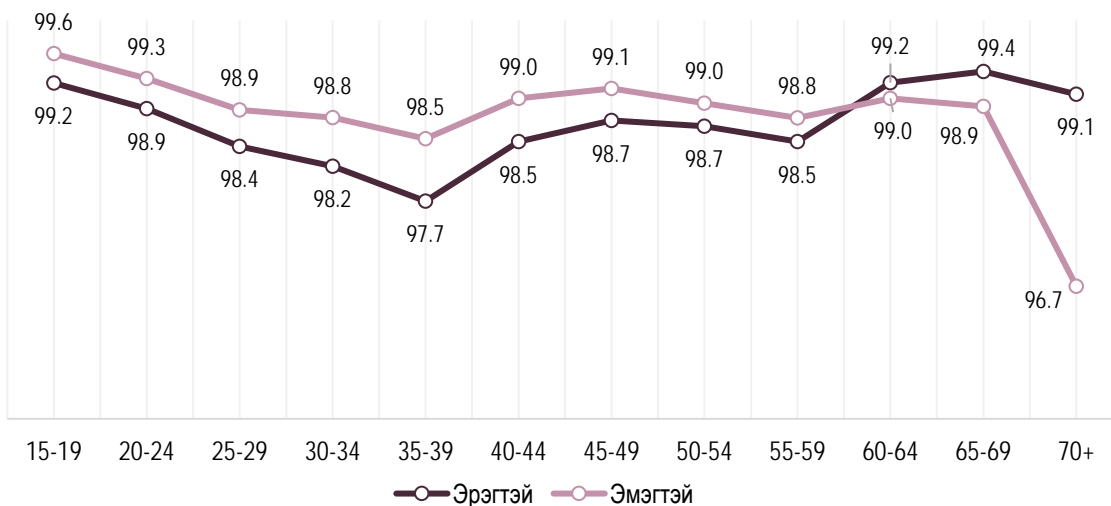
ЗУРАГ 3.4.3. ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2020 ОН

Мөн бичиг үсгийн мэдлэгийг хүйс, насны бүлгээр авч үзэхэд 15-59 хүртэлх насны эмэгтэйчүүдийн боловсрол эрэгтэйчүүдийнхээс өндөр байгаа бол 60, түүнээс дээш насанд бага байна. Эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн бичиг үсгийн мэдлэгийн зөрүү 35-39 насанд хамгийн их байгаа бөгөөд эмэгтэйчүүдийн бичиг үсэг мэдлэгийн хувь эрэгтэйчүүдийнхээс тухайн насанд 0.8 пунктээр өндөр байна. Харин 70, түүнээс дээш насанд эрэгтэйчүүдийн бичиг үсгийн мэдлэг 99.1 хувь байгаа бол эмэгтэйчүүдийн 2.4 пунктээр бага байна.

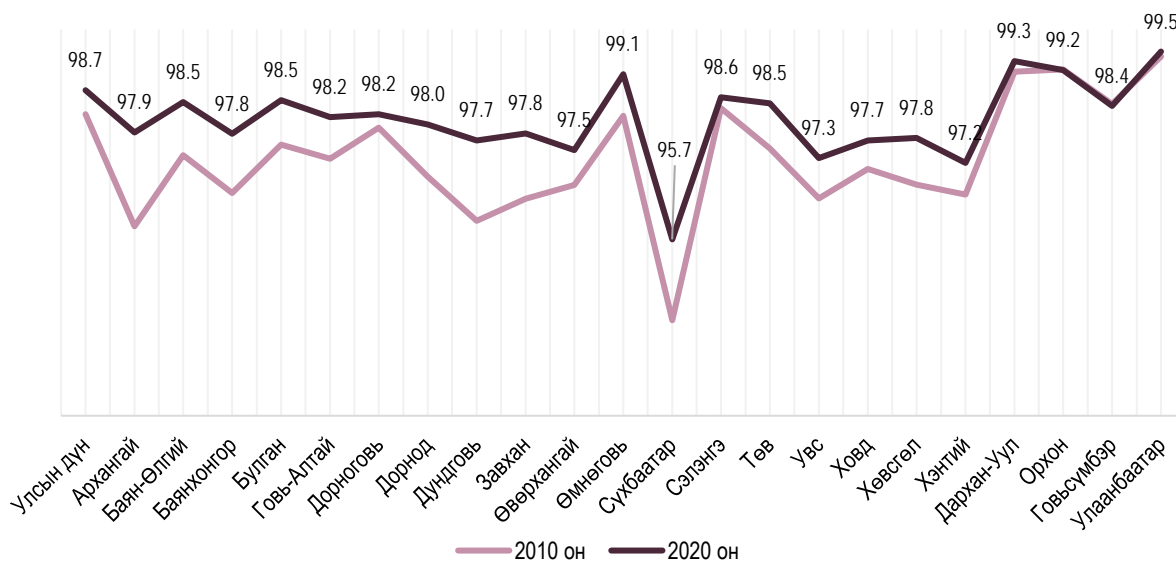
ЗУРАГ 3.4.4. ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХҮЙС, ХУВИАР, 2020 ОН

Арван тав, түүнээс дээш насны хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгийн түвшинг аймаг, нийслэлээр авч үзэхэд хамгийн өндөр хувьтай нь Дархан-Уулд 99.3, Орхонд 99.2, Өмнөговьд 99.1, Сэлэнгэд 98.6, Булган, Төв, Баян-Өлгийд тус бүр 98.5 хувь байна. Харин Сүхбаатарт 95.7, Хэнтийд 97.2, Увсад 97.3, Өвөрхангайд 97.5 хувь байгаа нь бичиг үсгийн мэдлэгийн түвшин харьцангуй доогуур байна (ЗУРАГ 3.4.5). Улаанбаатар болон нягтрал ихтэй хотжилт явагдсан аймгууд болох Орхон, Дархан-Уул, Өмнөговь аймгуудын хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг улсын дунджаас дээгүүр байна.

Бичиг үсгийн мэдлэгийн түвшинг өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулахад, Архангай 1.9 пунктээр, Сүхбаатар 1.7 пунктээр, Дундговь 1.7 пунктээр, Завхан 1.3 пунктээр, Баянхонгор 1.2 пунктээр тус бүр нэмэгдсэн буюу хамгийн их өөрчлөлт орсон байна. Харин Орхон, Говьсүмбэр, Улаанбаатар хотын 15, түүнээс дээш насны хүн амын бичиг үсгийн мэдлэгт өөрчлөлт ороогүй байна.

ЗУРАГ 3.4.5. ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, БОЛОВСРОЛ

4.1 ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

Хүн ам, орон сууцны тооллогоор хүн амын эдийн засгийн гол үзүүлэлтүүдийг гаргах нь хэд хэдэн шалтгаантай байдаг. Хүн амын эдийн засгийн талаарх мэдээлэл нь тухайн улс орны эдийн засгийн бүтэц, хөдөлмөрийн хэв маяг, зах зээлийн оролцоо, хөдөлмөр эрхлэлтийн цар хүрээ зэргийг тодорхойлоход чухал ач холбогдолтой. Мөн хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн гол үзүүлэлтүүдийг тооллогоор цуглуулан хувь хүний болон өрх, орон сууцны нөхцөлийн үзүүлэлтүүдтэй холбосноор нийгэм, эдийн засгийн байдалд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлоход чухал ач холбогдолтой юм.

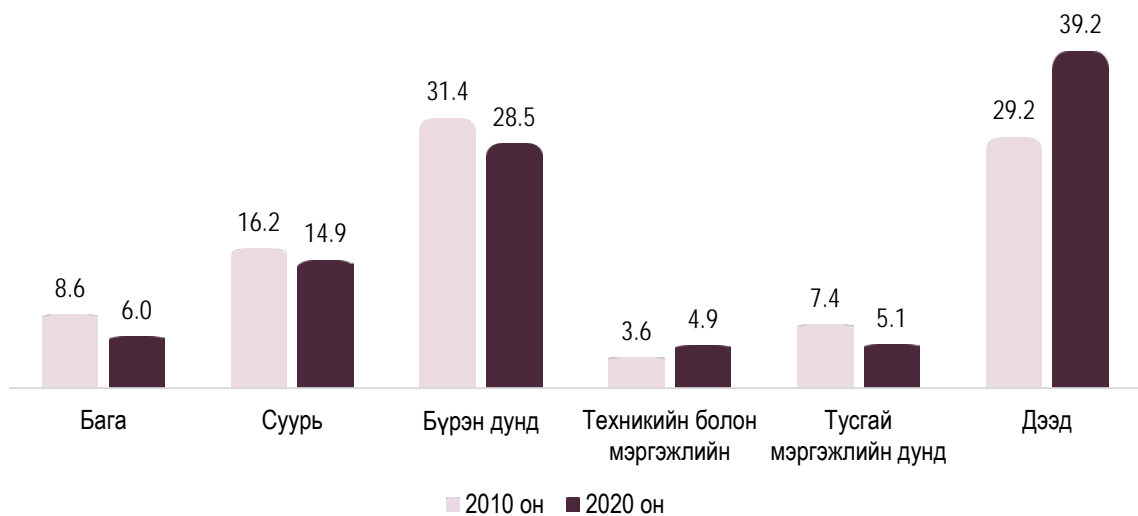
Хүн амын асуулгын эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийн ойлголт тодорхойлолтыг боловсруулахдаа НҮБ-ын “Хүн ам, орон сууцны 2020 он орчмын тооллогод баримтлах зарчим, зөвлөмж- III”-ийг үндэслэсэн. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллого нь бүртгэл болон уламжлалт хосолсон аргаар явагдсан ба энгийн санамсаргүй түүвэрт сонгогдсон өрхийн 15, түүнээс дээш насны хүн амаас хөдөлмөр эрхлэлттэй холбоотой асуултуудыг асуусан.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны ээлжит тооллогын уламжлалт асуулгын эдийн засгийн идэвхийн үзүүлэлтүүдийг Хөдөлмөрийн статистикчдийн олон улсын 19-р бага хурлаар шинэчлэн баталсан аргачлалын дагуу тооцсон. Уламжлалт тооллогын асуулгаар “Тооллогын товын үед ажил эрхэлж байгаа эсэх, товоос өмнөх 7 хоногт ядаж нэг өдөр цалин хөлстэй ажил эрхэлсэн болон тухайн хугацаанд ажил эрхлээгүй боловч ер нь ажилтай хүнийг “Ажил эрхэлдэг” гэж үзсэн. Харин бүртгэлд суурилсан мэдээлэл боловсруулалтад Хүн ам, өрхийн мэдээллийн санг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын нийгмийн даатгал төлөгчдийн мэдээллийн сан болон Гадаадын иргэн харьяатын газрын гадаад, харьяалалгүй иргэдийн мэдээллийн сантай уялдуулан ажил эрхэлдэг хүнийг гаргасан.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр 15, түүнээс дээш насны хүн амын 53.6 хувь нь ажил эрхэлж байгаа бөгөөд өмнөх тооллогоос 2.7 пунктээр нэмэгдсэн байна. Ажил эрхэлдэг хүн амын 39.2 хувь нь дээд, 5.1 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 4.9 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн дунд, 28.5 хувь нь бүрэн дунд, 14.9 хувь нь суурь, 6.0 хувь нь бага боловсролтой, 1.4 хувь нь боловсролгүй байна. Өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулахад 15, түүнээс дээш насны хөдөлмөр эрхэлдэг бага боловсролтой хүн амын хувь 2.6 пунктээр, суурь 1.3 пунктээр, бүрэн дунд 2.9 пунктээр, тусгай мэргэжлийн дунд 2.3 пунктээр буурсан бол техникийн болон мэргэжлийн 1.3 пунктээр, дээд боловсролтой хүний хувь 10.0 пунктээр өссөн дүнтэй байна. Ажил эрхэлдэг хүмүүсийн хувьд 2010 онд 3.6 хувь нь боловсролгүй байсан бол 2020 онд 1.4 хувь болж 2.4 пунктээр буурсан байна (Зураг 4.1.1). Дээд боловсролтой хүн амын эзлэх хувь 2000 оны тооллогоос 3.2 дахин, өмнөх тооллогоос 10.0 пунктээр нэмэгдсэн байгаа нь сүүлийн 20 жилийн хугацаанд бүрэн дунд болон дээд боловсролтой хүн амын тоо нэлээд өссөнтэй холбоотойгоос гадна хөдөлмөрийн зах зээлд бүрэн дунд болон дээд боловсролтой хүний эрэлт бусдаас илүү байгааг харуулж болохоор байна.

ЗУРАГ 4.1.1. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Ажил эрхэлдэг 15, түүнээс дээш насны хүн амын боловсролын түвшинг хүйсээр нь ангилж үзэхэд эрэгтэйчүүдийн 7.6 хув нь бага, 17.7 хувь нь суурь, 31.6 хувь нь бүрэн дунд, 5.6 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 4.9 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 30.9 хувь нь дээд боловсролтой байна. 2010 оны хүн амын тооллогын дүнтэй харьцуулж үзэхэд бага боловсролтой эрэгтэйчүүдийн хувь 3.0 пунктээр, суурь 1.3 пунктээр, бүрэн дунд 1.3 пунктээр, тусгай мэргэжлийн дунд 0.8 пунктээр буурсан бол техникийн болон мэргэжлийн 1.8 пунктээр, дээд боловсролтой хүний хувь 7.4 пунктээр өссөн дүнтэй байна (Зураг 4.1.2).

ЗУРАГ 4.1.2. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ЭРЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

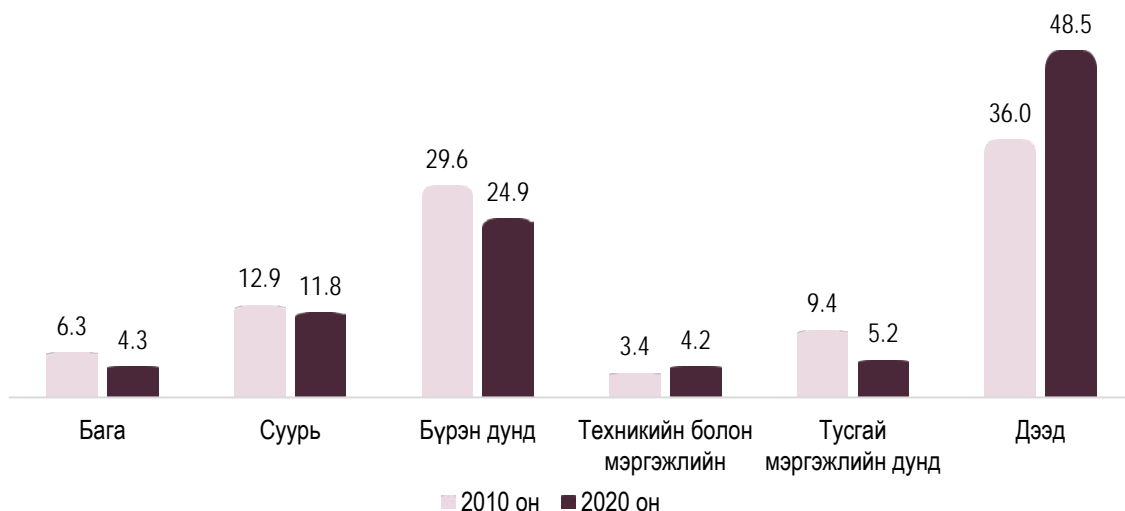

Мөн ажил эрхэлдэг 15, түүнээс дээш насны эмэгтэйчүүдийн 4.3 хувь нь бага, 11.8 хувь нь суурь, 24.9 хувь нь бүрэн дунд, 4.2 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 5.2 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 48.5 хувь нь дээд боловсролтой байна. 2010 оны хүн амын тооллогын дүнтэй харьцуулж үзэхэд бага боловсролтой эмэгтэйчүүдийн хувь 2.0 пунктээр, суурь 1.1 пунктээр, бүрэн дунд 4.7 пунктээр, тусгай мэргэжлийн дунд 4.2 пунктээр буурсан бол техникийн болон

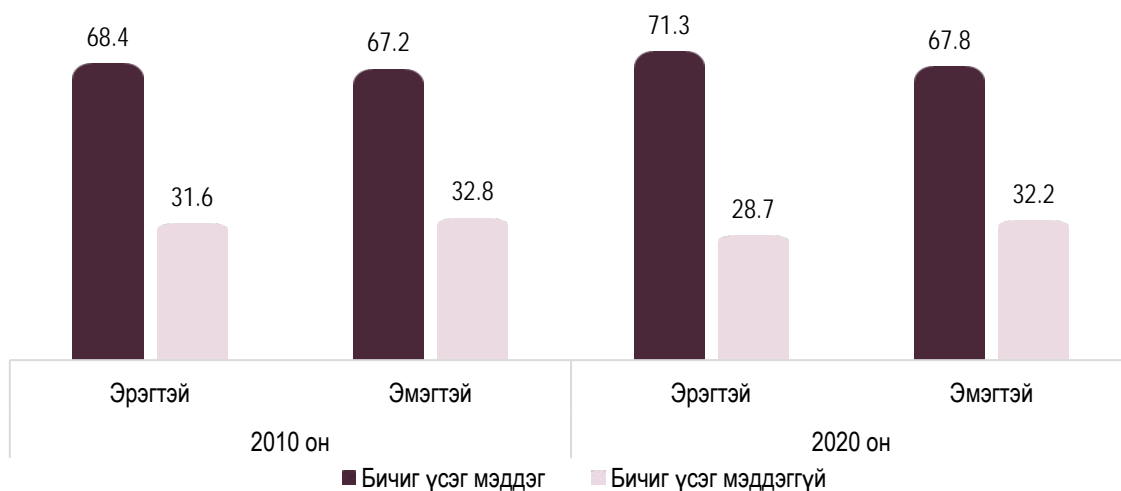
мэргэжлийн 0.8 пунктээр, дээд боловсролтой хүний хувь 12.5 пунктээр өссөн дүнтэй байна (Зураг 4.1.3).

ЗУРАГ 4.1.3. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ЭМЭГТЭЙЧҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Өмнөх тооллогоор арван тав, түүнээс дээш насны ажил хөдөлмөр эрхэлдэг боловсролгүй хүн амын 46.3 хувь нь бичиг үсэг мэддэггүй байсан бол 2020 оны хүн амын тооллогоор 29.9 хувь болж 16.4 пунктээр буурчээ.

ЗУРАГ 4.1.4. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ БОЛОВСРОЛГҮЙ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХҮЙС, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Боловсролгүй ажил эрхэлдэг хүн амын 16.0 хувь нь хотод, 84.0 хувь нь хөдөө байна. Хөдөө ажил эрхэлдэг боловсролгүй хүн амын 75.4 хувь нь бичиг үсгийн мэдлэгтэй бөгөөд үүний 65.6 хувь нь эрэгтэй, 34.4 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Харин хотын хөдөлмөр эрхэлдэг боловсролгүй хүн амын 75.4 хувь нь бичиг үсгийн мэдлэгтэй байгаа бөгөөд 71.5 хувь нь эрэгтэй, 28.5 хувь нь эмэгтэй байна.

Хүн амын төвлөрөл ихтэй Орхон, Дархан-Уул, Сэлэнгэ, Говьсүмбэр аймгуудын 15, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг хүн амд эзлэх боловсролтой хүн амын хувь улсын дунджаас өндөр байна.

Улсын хэмжээнд 15, түүнээс дээш насны хөдөлмөр эрхэлдэг хүн амын 39.2 хувь нь дээд боловсролтой байгаа бол Улаанбаатар хотын 2 хүн тутмын нэг (54.6 хувь) нь, Дархан-Уул (45.2 хувь), Орхон (43.7 хувь нь) аймгуудын 5 хүн тутмын хоёр нь дээд боловсролтой байна.

ХҮСНЭГТ 4.1.1. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Боловсрол-гүй	Боловсрол-той	Боловсролын түвшин					
			Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	1.4	98.6	6.0	14.9	28.5	4.9	5.1	39.2
Архангай	2.0	98.0	15.2	29.8	24.9	4.4	3.2	20.5
Баян-Өлгий	3.3	96.7	16.1	18.1	20.6	5.3	3.8	32.9
Баянхонгор	2.0	98.0	9.2	34.6	24.8	5.1	3.2	21.2
Булган	1.4	98.6	8.2	29.3	29.3	4.3	4.0	23.6
Говь-Алтай	2.4	97.6	10.9	26.4	24.1	6.2	4.1	25.9
Дорноговь	1.5	98.5	6.0	18.9	26.9	7.8	7.0	32.0
Дорнод	1.6	98.4	5.1	19.8	29.1	6.7	6.5	31.2
Дундговь	2.4	97.6	15.7	30.8	17.9	6.5	4.5	22.1
Завхан	4.5	95.5	11.1	22.7	23.8	5.8	3.9	28.2
Өвөрхангай	2.6	97.4	18.6	28.8	21.6	4.6	2.9	20.9
Өмнөговь	1.9	98.1	8.7	23.4	25.7	6.5	4.7	29.2
Сүхбаатар	4.3	95.7	14.3	28.7	19.2	8.2	4.2	21.1
Сэлэнгэ	0.8	99.2	2.9	17.5	35.1	8.4	6.3	28.9
Төв	1.2	98.8	6.8	28.0	28.0	7.4	4.9	23.8
Увс	3.6	96.4	15.2	22.4	21.2	6.8	3.6	27.3
Ховд	3.1	96.9	7.9	22.2	26.0	4.4	5.4	31.0
Хөвсгөл	3.4	96.6	16.3	22.9	28.7	3.1	3.6	22.0
Хэнтий	2.4	97.6	8.6	25.9	27.2	5.5	4.0	26.4
Дархан-Уул	0.6	99.4	1.2	7.8	32.5	7.1	7.1	43.7
Орхон	0.5	99.5	1.2	6.0	35.9	5.5	5.8	45.2
Говьсүмбэр	0.8	99.2	3.5	13.7	28.4	7.8	8.6	37.2
Улаанбаатар	0.3	99.7	0.7	4.0	31.1	3.7	5.6	54.6

*Гадаадын иргэдийн мэдээлэл ороогүй болно.

4.2 АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ХҮН АМ БОЛОН АЖИЛГҮЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

Ажилгүй хүн гэдгийг тодорхойлоход хүн амын тооллогын асуулгын хөдөлмөр эрхлэхгүй байгаа үндсэн шалтгаан, мөн сүүлийн 30 хоногт цалин хөлстэй ажил хайх (бизнес эрхлэх) ямар нэгэн оролдлого хийсэн эсэхийг тодруулсан. Ажил хайж байгаа гэдэгт тооллогын товын өмнөх 7 хоногт ажил эрхлээгүй бөгөөд хөдөлмөр халамж, үйлчилгээний хэлтэс бүртгэлтэй болон бүртгэлтгүй, ажил идэвхтэй хайж байгаа хүнийг хамааруулж, ажилгүйчүүдийг тодорхойлсон.

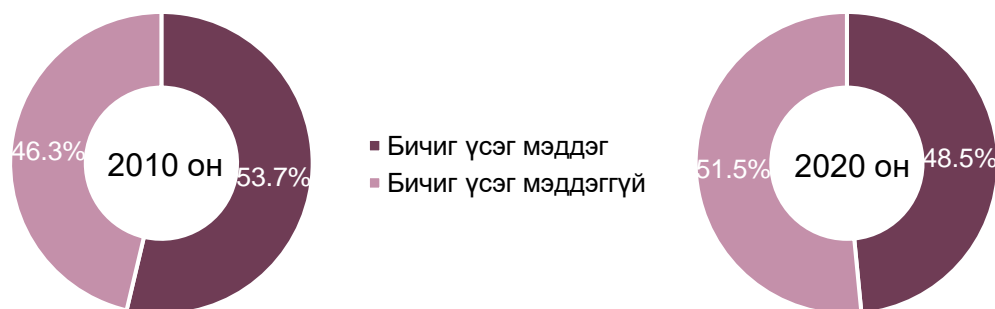
Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор 15, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй эрэгтэйчүүдийн 95.8 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 96.3 хувь ямар нэг

түвшний боловсролтой байна. Ажилгүй эрэгтэйчүүдийн 2.9 хувь нь бага, 26.6 хувь нь суурь, 35.3 хувь нь бүрэн дунд, 8.4 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 7.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн, 15.7 хувь нь дээд, эмэгтэйчүүдийн 3.9 хувь нь бага, 19.7 хувь нь суурь, 32.5 хувь нь бүрэн дунд, 7.3 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 10.6 хувь нь тусгай мэргэжлийн, 22.3 хувь нь дээд боловсролтой байна. Тоон мэдээллээс харахад ажилгүй 3 эрэгтэй тутмын хоёр (61.9 хувь) нь, 2 эмэгтэй тутмын нэг (52.2 хувь) нь суурь болон бүрэн дунд боловсролтой байна. Суурь болон бүрэн дунд боловсролтой эрэгтэйчүүдийн хувь ажилгүйдэлд өртөх магадлал өндөр харагдаж байна. Эцэг, эхчүүд эмэгтэй хүүхдээ өндөр боловсролтой болгох хүсэл, хандлага нэмэгдсэн. Тооллогын дүнгээс харахад ажилгүй байгаа 5 эмэгтэй тутмын нэг (22.3 хувь) нь дээд боловсролтой байгаа нь анхаарал татахуйц байна.

2010 оны тооллогоор ажил эрхэлдэггүй боловсролгүй хүн амыг 53.7 хувь бичиг үсэг мэддэг байсан бол 2020 онд 48.5 хувь болж өмнөх тооллогоос 5.2 пунктээр буурсан байна.

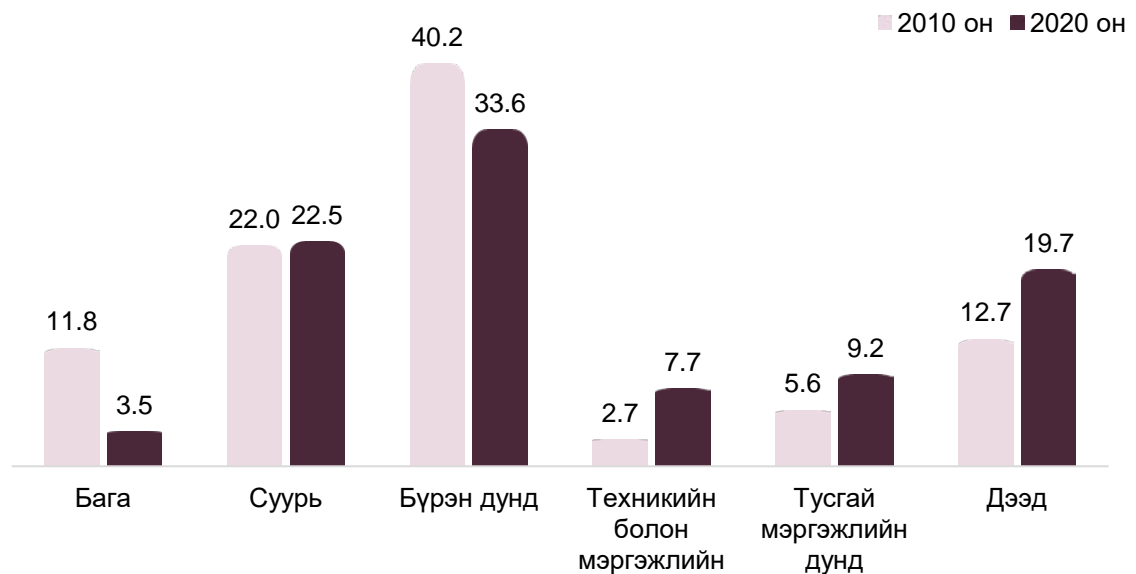
ЗУРАГ 4.2.1. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ, БОЛОВСРОЛГҮЙ ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Ажил эрхэлдэггүй хүн амын 3.9 хувь нь боловсролгүй, 3.5 хувь нь бага, 22.5 хувь нь суурь, 33.6 хувь нь бүрэн дунд, 7.7 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 9.2 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 19.7 хувь нь дээд боловсролтой байна. Дээд боловсролтой ажилгүй хүн амын 13.0 хувь нь дипломын дээд, 79.9 хувь нь бакалаврын дээд, 6.4 хувь нь магистр, 0.7 хувь нь доктор зэрэгтэй байна. Өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулж үзэхэд бүрэн дунд боловсролтой ажилгүй хүн амын хувь 6.6 пунктээр буурсан хэдий ч дээд боловсролтой ажилгүй хүн амын хувь 7.0 пунктээр өссөн байна. Сүүлийн жилүүдэд ажлын байранд дээд боловсролтой, мэргэжил эзэмшсэн хүнийг авах хандлага ихээхэн нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор суурь болон бүрэн дунд боловсролтой хүмүүсийн хувьд ажилгүйдэлд өртөх магадлал өндөр байна. Мөн сүүлийн 10 жилийн хугацаанд хувийн их, дээд сургууль, коллежийн тоо олширч тэдгээрт элсүүлэх мэргэжлийн чиглэл, хэрэгцээ, тоо хэмжээг оновчтой төлөвлөн тогтоодоггүйгээс шалтгаалан боловсролын чанар муудаж ажилгүй дээд боловсролтой хүмүүсийн тоо нэмэгдэх чиг хандлага ажиглагдаж байна.

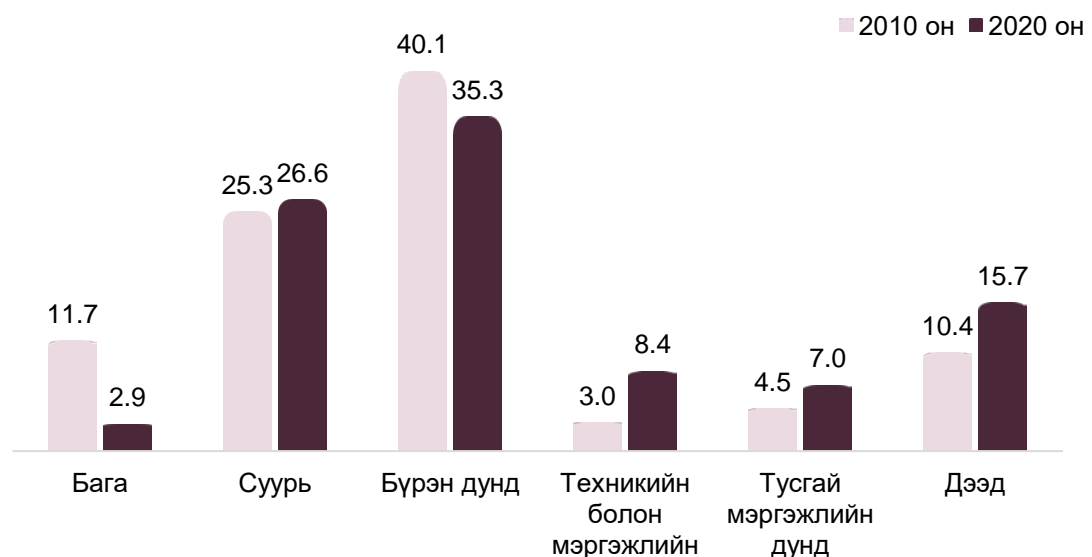
ЗУРАГ 4.2.2. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСЫН АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор 15, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй эрэгтэйчүүдийн 95.8 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 96.3 хувь ямар нэг түвшний боловсролтой байна.

Ажилгүй эрэгтэйчүүдийн 2.9 хувь нь бага, 26.6 хувь нь суурь, 35.3 хувь нь бүрэн дунд, 8.4 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 7.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн, 15.7 хувь нь дээд боловсролтой байна. Өмнөх тооллогын дүнтэй харьцуулж үзэхэд техникийн болон мэргэжлийн, тусгай мэргэжлийн дунд, дээд боловсролтой хүний эзлэх хувь нэмэгдсэн байна.

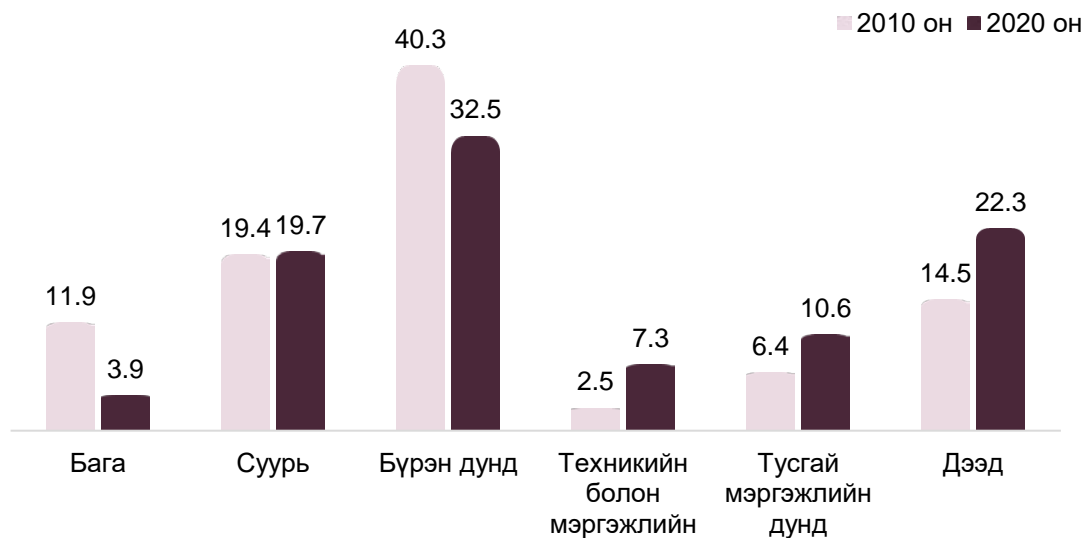
ЗУРАГ 4.2.3. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ЭРЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Харин ажилгүй эмэгтэйчүүдийн 3.9 хувь нь бага, 19.7 хувь нь суурь, 32.5 хувь нь бүрэн дунд, 7.3 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 10.6 хувь нь тусгай мэргэжлийн, 22.3 хувь нь дээд боловсролтой байна.

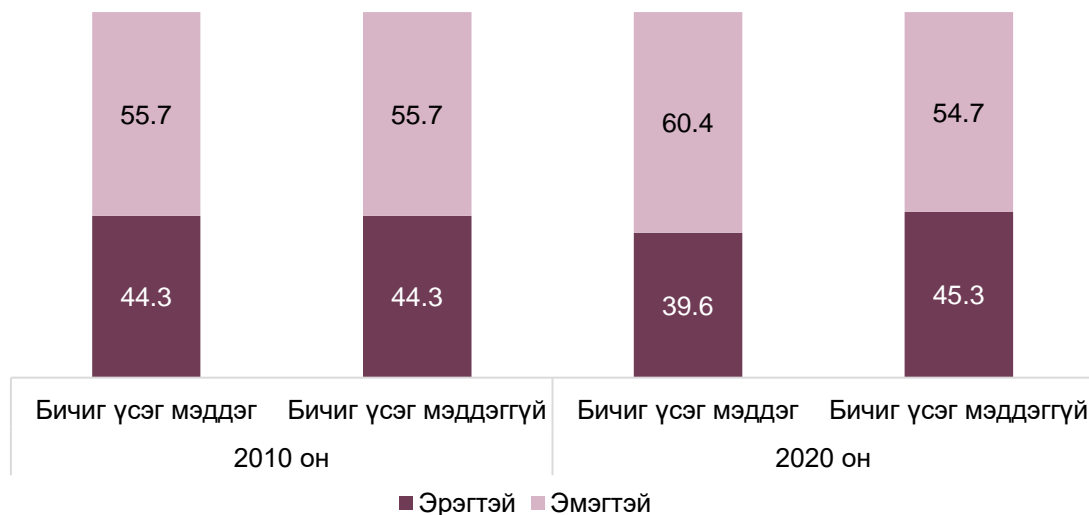

ЗУРАГ 4.2.4. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, 2010, 2020 ОН

Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй боловсролгүй хүн амын 48.5 хувь нь бичиг үсгийн мэдлэгтэй, 51.5 хувь нь бичиг үсэг мэддэггүй байна. Ажил эрхэлдэггүй боловсролгүй хүн амын хүйсээр нь ангилж үзэхэд эрэгтэйчүүдийн 45.1 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 51.0 хувь нь бичиг үсэг мэддэг байна. Мөн ажил эрхэлдэггүй бичиг үсэг мэддэг хүн амын 39.6 хувь нь, бичиг үсэг мэддэггүй хүн амын 45.3 хувь нь эрэгтэйчүүд байна. Тоон мэдээллээс харахад боловсролгүй эмэгтэйчүүд ажилгүйдэл өртөх магадлалтай байна.

ЗУРАГ 4.2.5. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ БОЛОВСРОЛГҮЙ ХҮН АМЫН БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХҮЙС, ХУВИАР, 2010, 2020 ОН

Арван тав, түүнээс дээш насны дээд боловсролтой ажилгүй хүн амын эзлэх хувь Улаанбаатар (26.7 хувь), Орхон (17.9 хувь), Дархан-Уул (16.9 хувь), Баян-Өлгий (16.7 хувь) аймагт бусад аймгаас илүү, харин Хөвсгөл (9.1 хувь), Хэнтий (8.9 хувь), Сүхбаатар (7.7 хувь) аймагт бусад аймгаас бага байна. Мөн бүрэн дунд боловсролтой ажилгүй хүн амын эзлэх хувь Орхон (43.0 хувь), Улаанбаатар (42.3 хувь), Дархан-Уул (40.1 хувь), Сэлэнгэ (39.9 хувь) аймагт бусад аймгаас илүү

өндөр байна. Өөрөөр хэлбэл Орхон, Дархан-Уул, Сэлэнгэ аймгуудын 15, түүнээс дээш насны ажилгүй 5 хүн тутмын хоёр нь бүрэн дунд боловсролтой байна. Тухайн аймгууд нь хүн амын нягтрал ихтэй бусад аймгуудыг бодвол хотжилт их явагдсан тул дагаад хүн амын боловсролын түвшин өндөр байдагтай холбож болох юм.

ХҮСНЭГТ 4.2.1. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Боловсрол- гүй	Боловсрол- той	Боловсролын түвшин					
			Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
БҮГД	2.6	97.4	6.9	24.1	38.1	3.7	5.6	19.1
Архангай	3.5	96.5	12.5	32.7	33.9	3.1	3.9	10.4
Баян-Өлгий	3.9	96.1	12.3	30.5	28.9	4.4	3.3	16.7
Баянхонгор	3.9	96.1	12.4	33.4	33.2	4.2	3.8	9.3
Булган	2.5	97.5	10.6	34.9	32.4	3.4	4.5	11.7
Говь-Алтай	3.6	96.4	12.1	30.8	33.6	4.1	3.8	11.9
Дорноговь	3.1	96.9	8.7	31.1	33.2	4.8	6.5	12.6
Дорнод	3.1	96.9	8.4	33.6	35.4	4.6	5.6	9.2
Дундговь	4.6	95.4	15.2	33.6	26.5	4.9	5.0	10.2
Завхан	5.5	94.5	11.2	30.7	32.9	4.2	3.9	11.6
Өвөрхангай	3.3	96.7	17.5	33.7	30.0	3.3	3.3	8.9
Өмнөговь	3.4	96.6	10.3	30.7	32.1	3.7	4.9	15.0
Сүхбаатар	5.7	94.3	14.1	33.1	26.4	7.0	6.0	7.7
Сэлэнгэ	2.1	97.9	5.9	31.1	39.9	5.6	5.7	9.6
Төв	2.6	97.4	9.4	34.9	31.4	5.5	5.3	10.9
Увс	4.8	95.2	10.2	32.1	32.4	5.3	3.9	11.4
Ховд	4.0	96.0	10.2	30.3	32.7	3.5	5.2	14.1
Хөвсгөл	4.9	95.1	15.1	29.6	35.7	2.3	3.4	9.1
Хэнтий	4.3	95.7	11.6	34.9	33.0	3.4	3.9	8.9
Дархан-Уул	1.9	98.1	4.5	23.4	40.1	5.5	7.5	16.9
Орхон	2.0	98.0	4.9	20.5	43.0	4.6	7.1	17.9
Говьсүмбэр	2.2	97.8	8.4	28.4	37.6	4.1	7.0	12.2
Улаанбаатар	1.6	98.4	3.1	16.9	42.3	3.0	6.4	26.7

4.3 ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАРТ АЖИЛЛАДАГ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр 15, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг хүн амын 24.8 хувь нь хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур, 12.1 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, 9.9 хувь нь боловсрол, 8.2 хувь нь төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, 7.8 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэл, 5.9 хувь нь барилга, 5.0 хувь нь тээвэр агуулахын үйл ажиллагааны салбарт ажиллаж байна.

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны зарим салбараар ажил эрхэлдэг хүн амын боловсролын түвшинг авч үзвэл:

Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбарт ажилладаг хүн амын 4.5 хувь нь боловсролгүй, 20.7 хувь нь бага, 39.7 хувь нь суурь, 23.4 хувь нь бүрэн дунд, 4.3 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 2.4 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 5.1 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээний салбарт ажилладаг хүн амын 0.4 хувь нь боловсролгүй, 1.1 хувь нь бага, 6.6 хувь нь суурь, 35.6 хувь нь бүрэн дунд, 4.5 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 5.9 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 45.9 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Боловсролын салбарт ажилладаг хүн амын 0.1 хувь нь боловсролгүй, 0.5 хувь нь бага, 3.3 хувь нь суурь, 15.6 хувь нь бүрэн дунд, 7.2 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 2.9 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 70.5 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгааллын салбарт ажилладаг хүн амын 0.3 хувь нь боловсролгүй, 0.9 хувь нь бага, 5.0 хувь нь суурь, 22.6 хувь нь бүрэн дунд, 3.5 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 7.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 60.6 хувь нь дээд боловсролтой байна.

Боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарт ажилладаг хүн амын 0.7 хувь нь боловсролгүй, 2.3 хувь нь бага, 10.1 хувь нь суурь, 39.9 хувь нь бүрэн дунд, 6.0 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 6.3 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 34.8 хувь нь дээд боловсролтой байна.

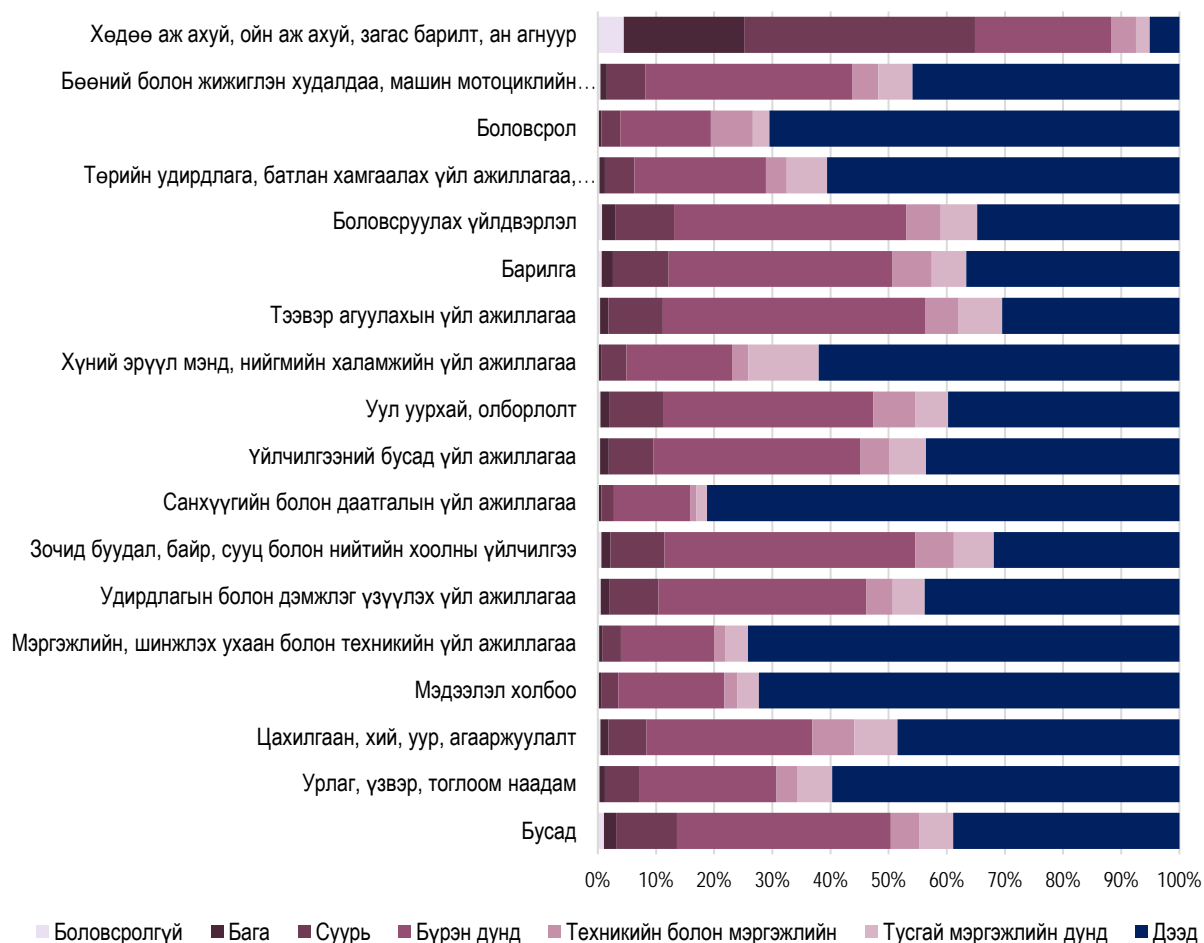
Тооллогын дүнгээс харахад санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагааны салбарт ажил эрхэлдэг 10 хүн тутмын найм нь, олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа, мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа, мэдээлэл холбоо, боловсролын салбарт ажил эрхэлдэг 10 хүн тутмын долоо нь дээд боловсролтой байна (Зураг 4.3.1).

Боловсролгүй хүн амын 78.4 хувь нь, бага боловсролтой хүн амын 84.9 хувь нь, суурь боловсролтой хүн амын 66.1 хувь нь хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын салбарт ажиллаж байгаа нь тухайн салбарт хөдөлмөр эрхлэгчид нь мэргэжилгүй хүмүүс болохыг илэрхийлж байна. Ажил эрхэлдэг боловсролгүй хүн амын 29.9 хувь нь бичиг үсэг мэддэггүй бол үүний 85.5 хувь нь хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур, 2.9 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэл, 2.5 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, 2.1 хувь нь барилга, үлдсэн 6.9 хувь нь бусад салбарт ажиллаж байна.

Ажил эрхэлдэг дээд боловсролтой хүн амын 17.9 хувь нь боловсрол, 14.2 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, 12.6 хувь нь төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, 6.9 хувь нь боловсруулах, 6.9 хувь нь хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны салбарт ажиллаж байна. Магистрын түвшний боловсролтой ажил эрхэлдэг хүн амын 32.8 хувь нь, докторын түвшний боловсролтой ажил эрхэлдэг хүн амын 54.1 хувь нь боловсролын салбарт байна.

ЗУРАГ 4.3.1. АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАРЫН АНГИЛАЛ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ХУВИАР, 2020 ОН

Ажил эрхэлдэг хүн амыг хүйсээр ангилж үзэхэд эдийн засгийн салбарын онцлогоос хамаарч нэлээд ялгаатай байна. Тухайлбал, уул уурхай, олборлолт, тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа, барилга, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын салбарт ажиллагчдын 73-аас дээш хувь нь эрэгтэйчүүд байхад хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа, боловсрол, зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбарт ажиллагчдын 71-ээс дээш хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Дээд боловсролтой ажил эрхэлдэг эрэгтэйчүүдийн 16.0 хувь нь төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, 14.2 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, 8.7 хувь нь барилга, 8.6 хувь боловсрол, 7.4 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэл, 7.4 хувь нь уул уурхай, олборлолт, 5.8 хувь нь тээвэр агуулахын үйл ажиллагааны салбарт ажиллаж байна (Зураг 4.3.2).

ЗУРАГ 4.3.2. АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ДЭЭД БОЛОВСРОЛТОЙ ЭРЭГТЭЙЧҮҮД, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР, ХУВИАР, 2020 ОН

Харин дээд боловсролтой ажил эрхэлдэг эмэгтэйчүүдийн 24.5 хувь нь боловсрол, 14.1 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, 10.2 хувь нь төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, 9.8 хувь нь хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа, 6.6 хувь нь боловсруулах үйлдвэрлэл, 6.4 хувь нь санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа, 3.6 хувь нь үйлчилгээний бусад үйл ажиллагааны салбарт ажиллаж байна (Зураг 4.3.3).

ЗУРАГ 4.3.3. АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ДЭЭД БОЛОВСРОЛТОЙ ЭМЭГТЭЙЧҮҮД, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАР, ХУВИАР, 2020 ОН

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ХҮН АМЫН ЭЗЭМШСЭН МЭРГЭЖИЛ

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор тухайн хүний эзэмшсэн мэргэжлийг асууж тодруулсан нь өмнөх тооллогуудаас онцлогтой юм. Хүн амын орон сууцны тооллогод Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын 2016 оны А/150 тоот тушаалаар батлагдсан Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад бэлтгэх мэргэжлийн чиглэл, индекс болон Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2019 оны А/118 дугаар тушаалаар батлагдсан Дээд боловсролын мэргэжлийн ангилал, кодоор хүн амын эзэмшсэн мэргэжлийг тодорхойлсон. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчдийн мэргэжлийн ерөнхий чиглэл олон шинэчлэгдэж, өөрчлөгдсөн тул 2016 онд батлагдсан Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад бэлтгэх мэргэжлийн чиглэл, индексээр кодлоход ихээхэн бэрхшээлтэй байлаа.

Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр арван тав, түүнээс дээш насны хүн амын 26.9 хувь нь дээд сургууль, 23.8 хувь нь мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөж мэргэжил эзэмшсэн бол 49.2 хувь нь мэргэжилгүй байна.

5.1 ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧДИЙН МЭРГЭЖИЛ

Их, дээд сургууль төгсөгчдийн 6.9 хувь нь 2 мэргэжил, 1.1 хувь нь 3 мэргэжил, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчдийн 2.7 хувь нь 2 мэргэжил, 0.6 хувь нь 3 мэргэжил эзэмшсэн байна (Хүснэгт 5.1.1).

Их, дээд сургууль нэг мэргэжлээр төгсөгчдийн 61.7 хувь нь, хоёр мэргэжлээр төгсөгчдийн 65.8 хувь нь, гурван мэргэжлээр төгсөгчдийн 65.2 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Өөрөөр хэлбэл дээд сургууль төгссөн 5 хүн тутмын гурав нь эмэгтэйчүүд байна.

Их, дээд сургууль нэг мэргэжлээр төгсөгчдийн 24.7 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 19.9 хувь нь боловсрол, 12.4 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 9.9 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 8.7 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 8.4 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 5.4 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 4.7 хувь нь үйлчилгээ, 3.8 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 2.2 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна. Тооллогын дүнгээс харахад хоёр мэргэжилтэй 5 хүн тутмын нэг нь боловсрол, бизнес, удирдлага, эрх зүй, гурван мэргэжилтэй 5 хүн тутмын нэг нь бизнес, удирдлага, эрх зүйн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна.

Их, дээд сургууль төгссөн эрэгтэй төгсөгчдийн 22.1 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 21.0 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 12.2 хувь нь боловсрол, 11.1 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 7.9 хувь нь үйлчилгээ, 7.9 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 5.8 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 4.6 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 3.9 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 3.6 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна (Хүснэгт 5.1.1).

Харин эмэгтэй төгсөгчдийн 26.9 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 24.7 хувь нь боловсрол, 11.2 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 9.3 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 9.2 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 6.4 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 5.1 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 3.3 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 2.7 хувь нь үйлчилгээ, 1.3 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна.

Эрүүл мэндийн чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 82.2 хувь нь, боловсролын чиглэлээр төгсөгчдийн 76.6 хувь нь, бизнес, удирдлага, эрх зүйн чиглэлээр төгсөгчдийн 67.4 хувь нь, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүйн чиглэлээр төгсөгчдийн 65.3 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.1. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР, МЯНГАН ХҮН, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий ангилал	Мэргэжил-1		Мэргэжил-2		Мэргэжил-3	
	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй
БҮГД	584.1	360.3	40.2	26.4	6.4	4.1
Боловсрол	116.4	89.1	10.1	8.3	1.2	0.9
Урлаг, хүмүүнлэг	57.8	33.0	3.4	2.2	0.9	0.6
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	50.8	33.1	2.5	1.6	0.5	0.3
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	144.0	97.1	11.6	7.6	1.5	1.0
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	31.4	18.4	1.5	0.9	0.4	0.3
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	12.6	4.6	0.5	0.2	0.1	0.0
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	72.6	23.2	3.0	1.0	0.4	0.1
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	22.1	11.8	1.5	0.8	0.5	0.3
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	48.9	40.2	3.2	2.7	0.4	0.4
Үйлчилгээ	27.4	9.7	3.0	1.2	0.4	0.2

Арван тав, түүнээс дээш насны их, дээд сургууль төгсөгчдийн 10.1 хувь нь 24 хүртэлх, 20.0 хувь нь 25-29 нас, 19.6 хувь нь 30-34 нас, 12.7 хувь нь 35-39 нас, 9.4 хувь нь 40-44 нас, 7.3 хувь нь 45-49 нас, 5.9 хувь нь 50-54 нас, 5.6 хувь нь 55-59 нас, 9.8 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна. Тооллогын дүнгээс үзэхэд 15, түүнээс дээш насны их, дээд сургууль төгссөн 2 хүн тутмын нэг (49.8 хувь) нь 34 хүртэлх насны залуучууд байна. Энэ нь сүүлийн 10 жилийн хугацаанд эцэг, эхчүүд хүүхэддээ дээд боловсрол эзэмшүүлэх болсон байна (Хүснэгт 5.1.2).

Бизнес, удирдлага, эрх зүйн чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 9.5 хувь нь 24 хүртэлх, 20.7 хувь нь 25-29 нас, 38.7 хувь нь 30-39 нас, 16.5 хувь нь 40-49 нас, 8.5 хувь нь 50-59 нас, үлдсэн 6.1 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

Боловсролын чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 8.9 хувь нь 24 хүртэлх, 17.5 хувь нь 25-29 нас, 31.8 хувь нь 30-39 нас, 20.0 хувь нь 40-49 нас, 11.5 хувь нь 50-59 нас, 10.3 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 12.6 хувь нь 24 хүртэлх, 22.0 хувь нь 25-29 нас, 29.0 хувь нь 30-39 нас, 13.7 хувь нь 40-49 нас, 13.5 хувь нь 50-59 нас, 9.2 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

Урлаг, хүмүүнлэг чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 10.6 хувь нь 24 хүртэлх, 17.5 хувь нь 25-29 нас, 28.7 хувь нь 30-39 нас, 16.9 хувь нь 40-49 нас, 14.1 хувь нь 50-59 нас, үлдсэн 12.2 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 8.6 хувь нь 24 хүртэлх, 17.0 хувь нь 25-29 нас, 33.2 хувь нь 30-39 нас, 17.1 хувь нь 40-49 нас, 11.8 хувь нь 50-59 нас, 12.3 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 11.9 хувь нь 24 хүртэлх, 25.6 хувь нь 25-29 нас, 26.3 хувь нь 30-39 нас, 13.7 хувь нь 40-49 нас, 11.9 хувь нь 50-59 нас, 10.5 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.2. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД НАСНЫ БҮЛГЭЭР, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий чиглэл	Бүгд	Насны бүлэг								
		24 хүртэлх	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-аас дээш
БҮГД	100.0	10.1	20.0	19.6	12.7	9.0	7.3	5.9	5.6	9.8
Боловсрол	100.0	8.9	17.5	18.2	13.6	11.4	8.6	5.9	5.6	10.3
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	10.6	17.5	17.5	11.2	9.0	8.0	7.3	6.7	12.2
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	8.6	17.0	19.8	13.4	9.3	7.8	5.9	5.9	12.3
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	9.5	20.7	23.6	15.1	9.7	6.8	4.6	3.9	6.1
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	10.0	18.6	16.8	11.8	7.2	6.6	6.6	7.4	15.0
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	14.0	29.4	26.1	11.0	5.1	3.6	3.2	3.2	4.4
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	12.6	22.0	18.0	11.0	7.2	6.5	6.5	7.0	9.2
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	7.8	16.4	14.2	10.4	8.0	7.8	8.2	9.2	18.0
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	12.0	25.6	17.2	9.1	6.4	7.2	6.6	5.3	10.6
Үйлчилгээ	100.0	11.3	23.4	22.6	12.8	8.4	5.6	4.4	4.5	7.0

Хоёр мэргэжилтэй их, дээд сургууль төгсөгчдийг насны бүлгээр авч үзвэл 28.7 хувь нь 29 хүртэлх нас, 37.8 хувь нь 30-39 нас, 20.4 хувь нь 40-49 нас, 8.7 хувь нь 50-59 нас, үлдсэн 4.5 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна. Тооллогын дүнгээс харахад 2 мэргэжилтэй гурван хүн тутмын хоёр нь 39 хүртэлх насны хүмүүс байна. Сүүлийн жилүүдэд залуучууд хос мэргэжилтэй болох нь ихэсч байгаа бөгөөд өндөр цалинтай ажилд ороход давуу тал болж байгаа юм.

ХҮСНЭГТ 5.1.3. ХОЁР МЭРГЭЖЛЭЭР ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД НАСНЫ БҮЛЭГ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий чиглэл	Насны бүлэг									
	Бүгд	24 хүр-тэлх	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-аас дээш
БҮГД	100.0	6.7	22.0	22.5	15.2	11.8	8.6	5.2	3.5	4.5
Боловсрол	100.0	5.1	15.7	18.8	16.4	16.4	13.0	7.1	4.1	3.4
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	8.4	19.8	20.0	12.4	10.3	8.9	6.0	5.6	8.6
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	6.7	21.5	22.7	13.9	10.4	7.4	5.4	3.8	8.2
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	5.6	22.9	26.8	17.7	11.8	7.0	3.8	2.1	2.3
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	8.1	27.2	20.9	12.1	8.2	5.7	4.7	4.5	8.6
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	12.6	33.2	27.7	12.4	4.4	2.4	2.4	2.0	2.9
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	12.8	29.1	19.1	9.9	6.7	6.1	5.4	4.8	6.1
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	5.1	22.4	20.4	12.0	7.5	7.6	8.7	6.1	10.2
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	8.8	29.7	21.9	11.1	8.7	8.0	4.7	2.7	4.4
Үйлчилгээ	100.0	4.8	22.2	26.3	19.7	13.2	6.2	2.6	2.4	2.6

Харин гурван мэргэжилтэй их, дээд сургууль төгсөгчдийн 21.5 хувь нь 29 хүртэлх нас, 33.7 хувь нь 30-39 нас, 21.1 хувь нь 40-49 нас, 13.4 хувь нь 50-59 нас, үлдсэн 10.2 хувь нь 60, түүнээс дээш насныхан байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.4. ГУРВАН МЭРГЭЖЛЭЭР ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД НАСНЫ БҮЛЭГ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий чиглэл	Насны бүлэг									
	Бүгд	24 хүр-тэлх	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-аас дээш
БҮГД	100.0	5.2	16.3	19.5	14.2	12.0	9.1	6.8	6.6	10.2
Боловсрол	100.0	5.8	16.7	21.0	13.6	17.0	9.1	5.0	5.9	5.9
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	6.3	14.7	17.1	12.3	9.3	10.8	8.8	8.5	12.3
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	3.5	13.2	18.0	15.7	13.6	11.6	7.2	7.4	9.9
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	4.3	16.3	20.9	18.0	12.2	8.7	6.1	5.1	8.4
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	2.9	10.6	15.3	13.5	10.8	8.1	9.0	7.0	22.6
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	5.4	24.3	27.9	18.9	12.6	3.6	1.8	0.9	4.5
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	8.5	21.2	17.5	12.2	8.5	5.7	9.0	8.7	8.7
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	5.0	12.2	16.4	11.6	11.4	8.7	6.2	11.2	17.4
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	5.9	22.1	18.0	10.7	9.1	11.6	8.4	4.6	9.6
Үйлчилгээ	100.0	5.9	20.8	28.5	13.2	8.7	7.6	5.6	4.2	5.4

Их, дээд сургууль төгсөгчдийг мэргэжлийн ерөнхий чиглэлээр насны бүлэгт эзлэх хувиар нь авч үзвэл, 24 хүртэлх насны дээд сургууль төгсөгчдийн 23.1 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 17.5 хувь нь боловсрол, 15.4 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 10.4 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 9.9 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 7.4 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 5.3 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 5.2 хувь нь үйлчилгээ, 3.0 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи, 2.9 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүйн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна (Хүснэгт 5.1.4).

Тооллогын дүнгээс харахад хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүйн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн хүмүүсийн хувь нас буурах тусам буурсан байгаа нь цаашид тухайн чиглэлийн мэргэжлүүдийн хомсдол үүсэх магадлалтай юм.

ХҮСНЭГТ 5.1.5. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР, НАСНЫ БҮЛЭГТ ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий чиглэл	Бүгд	Насны бүлэг								
		24 хүртэлх	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-аас дээш
БҮГД	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Боловсрол	17.5	17.4	18.5	21.3	25.2	23.7	20.1	19.8	21.1	17.5
Урлаг, хүмүүнлэг	10.4	8.7	8.8	8.7	9.9	10.8	12.4	12.0	12.4	10.4
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	7.4	7.4	8.8	9.2	9.0	9.3	8.8	9.1	10.9	7.4
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	23.1	25.5	29.6	29.4	26.5	23.1	19.3	17.1	15.5	23.1
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	5.3	5.0	4.6	5.0	4.3	4.9	6.1	7.2	8.2	5.3
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	3.0	3.2	2.9	1.9	1.2	1.1	1.2	1.2	1.0	3.0
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	15.4	13.6	11.4	10.8	10.0	11.1	13.8	15.7	11.7	15.4
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	2.9	3.1	2.7	3.1	3.4	4.1	5.3	6.3	7.0	2.9
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	9.9	10.7	7.3	6.0	6.0	8.3	9.5	7.9	9.0	9.9
Үйлчилгээ	5.2	5.5	5.4	4.7	4.4	3.6	3.5	3.7	3.3	5.2

Их, дээд сургууль төгссөн нийт хүн амыг хот, хөдөөгөөр авч үзвэл 81.4 хувь нь хотод, 18.6 хувь нь хөдөө байна. Хотод суурьшилтай их, дээд сургууль төгсөгчдийн 25.6 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 18.0 хувь нь боловсрол, 13.3 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 10.2 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 8.1 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 7.8 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 5.5 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 4.7 хувь нь үйлчилгээ, 3.5 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 2.4 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна. Харин хөдөө суурьшилтай их, дээд сургууль төгсөгчдийн 28.3 хувь нь боловсрол, 20.7 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 10.8

хувь нь эрүүл мэнд, 8.8 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 8.5 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 7.1 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 5.1 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 4.9 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 4.7 хувь нь үйлчилгээ, 1.2 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна (Зураг 5.1.2). Эндээс үзэхэд эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, боловсролын чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн хүн амын хувийн зөрүү хот, хөдөөд нилээдгүй ялгаатай байна.

ЗУРАГ 5.1.1. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЭЛЭЛЭЭР, ХОТ, ХӨДӨӨД ЭЗЛЭХ ХУВИААР, 2020 ОН

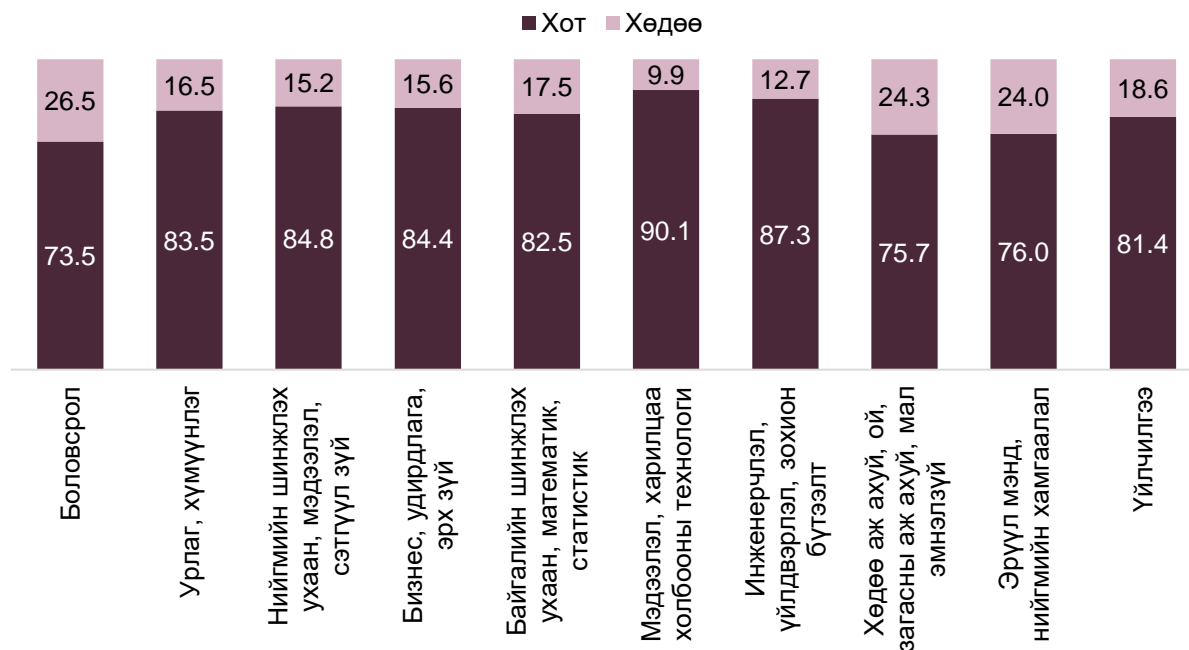
ЗУРАГ 5.1.2. ХОЁР БОЛОН ГУРВАН МЭРГЭЖЛЭЭР ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИАР, 2020 ОН

Боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүйн чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 24.0-26.5 хувь нь хөдөө орон нутагт байна. Харин мэргэжлийн онцлогоос шалтгаалж мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр их, дээд сургууль төгссөн 10 хүн тутмын 9 (90.1 хувь) нь хот суурин газар ажиллаж амьдарч байна.

ЗУРАГ 5.1.3. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛ, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХУВИААР, 2020 ОН

Арван тав ба түүнээс дээш насны дээд сургууль төгсөгчдийн 417.6 мянга (71.5 хувь) нь ажиллагчид, 15.2 мянга (2.6 хувь) нь ажилгүй, 151.3 мянга (25.9 хувь) нь ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам (үүнээс 3.7 мянга нь боломжит ажиллах хүч) байна. Их, дээд сургууль төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг мэргэжлийн ерөнхий ангиллаар нь авч үзье.

Бизнес, удирдлага, эрх зүйн чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 73.1 хувь нь ажиллагчид, 23.6 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх, 3.4 хувь нь ажилгүй байна.

Боловсролын чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 72.9 хувь нь ажиллагчид, 24.8 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх, 2.3 хувь нь ажилгүй байна.

Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 74.1 хувь нь ажиллагчид, 23.6 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх, 2.3 хувь нь ажилгүй байна.

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөгчдийн 73.5 хувь нь ажиллагчид, 24.6 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх, 1.8 хувь нь ажилгүй байна.

Тооллогын дүнгээс үзэхэд бизнес, удирдлага, эрх зүй, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр их, дээд сургууль төгсөөд ажилгүй байгаа хүн амын хувь нилээдгүй өндөр байна. Тухайн салбаруудын мэргэжлийн хувьд нийлүүлэлт нь эрэлтээсээ давсан байх магадлалтай юм.

Урлаг, хүмүүнлэг, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүйн мэргэжлээр их, дээд сургууль төгссөн 5 хүн тутмын гурав нь ажилтай байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.6. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГСӨГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий ангилал	15, түүнээс дээш насны хүн ам	Үүнээс		
		Ажиллагчид	Ажилгүй хүн	Ажиллах хүчнээс гадуурх
БҮГД	100.0	71.5	2.6	25.9
Боловсрол	100.0	72.9	2.3	24.8
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	66.2	2.5	31.3
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	68.1	2.7	29.2
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	73.1	3.4	23.6
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	66.3	2.2	31.5
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	76.3	2.7	21.0
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	74.1	2.3	23.6
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	64.0	2.2	33.8
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	73.5	1.8	24.6
Үйлчилгээ	100.0	74.0	2.8	23.2

Их, дээд сургуулийн эрэгтэй төгсөгчдийн 75.9 хувь нь ажиллагчид, 2.7 хувь нь ажилгүй, 21.4 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам байна. Бизнес, удирдлага, эрх зүй, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй чиглэлээр төгссөн ажилгүй эрэгтэйчүүдийн хувь улсын дүнгээс өндөр байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.7. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛИЙН ЭРЭГТЭЙ ТӨГСӨГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ерөнхий ангилал	15, түүнээс дээш насны хүн ам	Үүнээс		
		Ажиллагчид	Ажилгүй хүн	Ажиллах хүчнээс гадуурх
БҮГД	100.0	75.9	2.7	21.4
Боловсрол	100.0	72.7	2.6	24.7
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	74.1	2.7	23.2
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	71.8	2.8	25.5
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	77.9	3.6	18.5
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	74.6	2.4	23.0
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	80.6	2.6	16.8
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	78.7	2.3	19.0
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	68.8	2.0	29.1
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	73.5	2.1	24.4
Үйлчилгээ	100.0	78.4	2.4	19.2

Их, дээд сургуулийн эмэгтэй төгсөгчдийн 68.8 хувь нь ажиллагчид, 2.5 хувь нь ажилгүй, 28.7 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам байна. Боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, бизнес, удирдлага, эрх зүйн мэргэжлээр төгссөн 10 эмэгтэй тутмын 7 нь ажил эрхэлж байна.

Үйлчилгээ, бизнес, удирдлага, эрх зүй, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр төгссөн ажилгүй эмэгтэйчүүдийн хувь улсын дүнгээс өндөр байна.

ХҮСНЭГТ 5.1.8. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛИЙН ЭМЭГТЭЙ ТӨГСӨГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

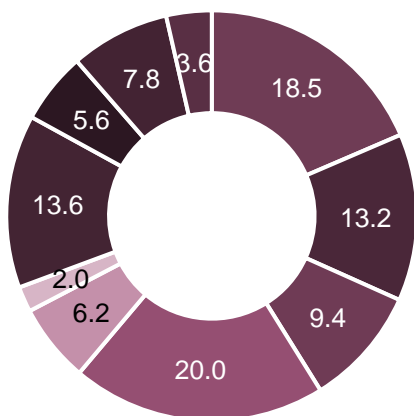
Мэргэжлийн ерөнхий ангилал	15, түүнээс дээш насны хүн ам	Үүнээс		
		Ажиллагчид	Ажилгүй хүн	Ажиллах хүчнээс гадуурх
БҮГД	100.0	68.8	2.5	28.7
Боловсрол	100.0	72.9	2.2	24.8
Урлаг, хүмүүнлэг	100.0	60.3	2.4	37.3
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	100.0	66.2	2.6	31.2
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	100.0	70.8	3.2	26.0
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	100.0	60.4	2.1	37.5
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	100.0	68.9	2.7	28.3
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	100.0	64.3	2.3	33.4
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	100.0	59.8	2.3	37.9
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	100.0	73.5	1.8	24.7
Үйлчилгээ	100.0	66.0	3.5	30.5

Арван тав ба түүнээс дээш насны их, дээд сургууль төгсөгчдийн 11.9 мянга (2.0 хувь) нь хөгжлийн бэрхшээлтэй байна. Их, дээд сургууль төгссөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын 20 хувь нь бизнес, удирдлага, эрх зүй, 18.5 хувь нь боловсрол, 13.6 хувь нь инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт, 13.2 хувь нь урлаг, хүмүүнлэг, 9.4 хувь нь нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй, 7.8 хувь нь эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, 6.2 хувь нь байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик, 5.6 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй, 3.6 хувь нь үйлчилгээ, 2.0 хувь нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна (Зураг 5.1.4).

Мөн их, дээд сургууль төгссөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амын 33.8 хувь нь төрөлхийн, 66.2 хувь нь олдмол байна. Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүйн чиглэлээр төгсөгчдийн 3.0 хувь нь, урлаг, хүмүүнлэгийн чиглэлээр төгсөгчдийн 2.7 хувь нь, байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик чиглэлээр төгсөгчдийн 2.4 хувь нь, нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй болон инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт чиглэлээр төгсөгчдийн 2.2 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй байна.

ЗУРАГ 5.1.4. ИХ, ДЭЭД СУРГУУЛЬ ТӨГССӨН, ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮН АМ, МЭРГЭЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ЧИГЛЭЛ, ХУВИАР, 2020 ОН

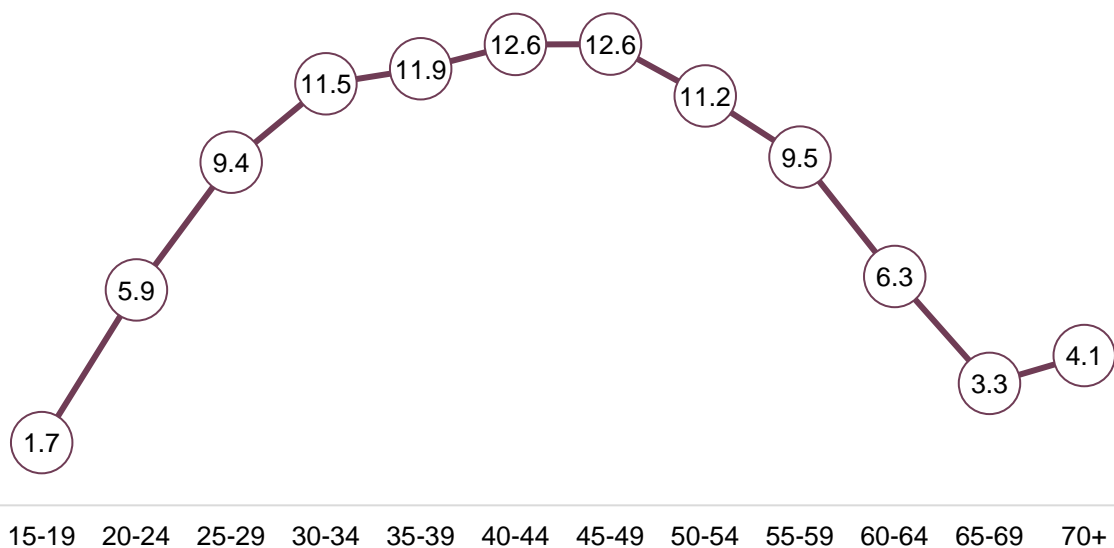
- Боловсрол
- Урлаг, хүмүүнлэг
- Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй
- Бизнес, удирдлага, эрх зүй
- Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик
- Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи
- Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт
- Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй
- Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал
- Үйлчилгээ

5.2 МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА ТӨГСӨГЧИЙН МЭРГЭЖИЛ

Арван тав, түүнээс дээш хүн амын 23.8 хувь нь мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага /МБСБ/ төгсөж ямар нэгэн мэргэжил эзэмшсэн бол төгсөгчдийн 2.7 хувь нь 2 мэргэжил, 0.6 хувь нь 3 мэргэжил эзэмшсэн байна. Мөн нийт төгсөгчдийн 61.0 хувь нь эрэгтэй, 39.0 хувь нь эмэгтэй байна.

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөгчдийн 1.7 хувь нь 15-19 нас, 15.3 хувь нь 20-29 нас, 23.4 хувь нь 30-39 нас, 25.2 хувь нь 40-49 нас, 20.7 хувь нь 50-59 нас, 9.6 хувь нь 60-69 нас, үлдсэн 4.1 хувь нь 70, түүнээс дээш насныхан байна (Зураг 5.2.1).

ЗУРАГ 5.2.1. МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА ТӨГСӨГЧИД, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХУВИАР, 2020 ОН

МБСБ төгсөгчдийг хүйсээр авч үзвэл, эрэгтэй төгсөгчдийн 1.9 хувь нь 15-19 нас, 16.6 хувь нь 20-29 нас, 25.4 хувь нь 30-39 нас, 25.5 хувь нь 40-49 нас, 19.2 хувь нь 50-59 нас, 8.4 хувь нь 60-69 нас, үлдсэн 3.0 хувь нь 70, түүнээс дээш

насныхан байна. Харин эмэгтэй төгсөгчдийн 1.5 хувь нь 15-19 нас, 13.2 хувь нь 20-29 нас, 20.4 хувь нь 30-39 нас, 24.8 хувь нь 40-49 нас, 23.0 хувь нь 50-59 нас, 11.4 хувь нь 60-69 нас, үлдсэн 5.8 хувь нь 70, түүнээс дээш насныхан байна.

МБСБ төгсөгчдийн 31.3 хувь хөдөө аж ахуй, 12.8 хувь нь барилга, 10.4 хувь нь үйлчилгээ, 7.2 хувь нь аж үйлдвэр, 7.1 хувь нь соёл, урлаг, 4 хувь нь эрүүл мэнд, 3.2 хувь нь санхүү, бизнес, худалдаа, 2.5 хувь нь боловсрол, 1.9 хувь нь мэдээллийн технологи, 1.7 хувь нь уул уурхай, 1.6 хувь нь тээвэр, 1.2 хувь нь шуудан, харилцаа холбоо, 1.1 хувь нь цагдаа, батлан, хамгаалах, онцгой байдал, 0.7 хувь нь эрчим хүч, 0.4 хувь нь байгаль, орчин аялал жуулчлал, 0.1 хувь нь хот байгуулалт, тохижилт, үлдсэн 12.8 хувь бусад мэргэжил эзэмшсэн байна.

Эрэгтэй төгсөгчдийн 36.7 хувь нь хөдөө, аж ахуй, 17.7 хувь нь барилга, 9.0 хувь нь соёл урлагийн чиглэлээр, эмэгтэй төгсөгчдийн 23.9 хувь нь хөдөө, аж ахуй, 21.1 хувь нь үйлчилгээ, 13.0 хувь нь аж үйлдвэрийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн байна.

ХҮСНЭГТ 5.2.1. МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН АНГИЛАЛ, ХҮИС, ХУВИАР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ангилал	Бүгд	Эрэгтэй	
		Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	100.0	100.0	100.0
Боловсрол	2.5	1.2	4.4
Соёл, урлаг	7.1	9.0	4.5
Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	1.1	1.2	1.0
Санхүү, бизнес, худалдаа	3.2	1.1	6.3
Мэдээллийн технологи	1.9	2.4	1.3
Шуудан, харилцаа холбоо	1.2	0.9	1.6
Байгаль орчин, аялал жуулчлал	0.4	0.3	0.6
Барилга	12.8	17.7	5.9
Тээвэр	1.6	2.0	0.9
Эрчим хүч	0.7	1.0	0.3
Уул уурхай	1.7	1.2	2.3
Хөдөө аж ахуй	31.3	36.7	23.9
Аж үйлдвэр	7.2	3.0	13.0
Хот байгуулалт, тохижилт	0.1	0.0	0.1
Үйлчилгээ	10.4	2.6	21.2
Эрүүл мэнд	4.0	0.9	8.4
Бусад	12.8	18.9	4.3

Хөдөө аж ахуйн чиглэлээр МБСБ төгсөгчдийн 13.7 хувь нь 29 хүртэлх, 24.8 хувь нь 30-39 нас, 27.5 хувь нь 40-49 нас, 19.7 хувь нь 50-59 нас, 9.5 хувь нь 60-69 нас, 4.8 хувь нь 70, түүнээс дээш насныхан байна.

Барилгын чиглэлээр МБСБ төгсөгчдийн 20.9 хувь нь 29 хүртэлх, 22.3 хувь нь 30-39 нас, 22.9 хувь нь 40-49 нас, 22.2 хувь нь 50-59 нас, 8.8 хувь нь 60-69 нас, 2.8 хувь нь 70, түүнээс дээш насныхан байна.

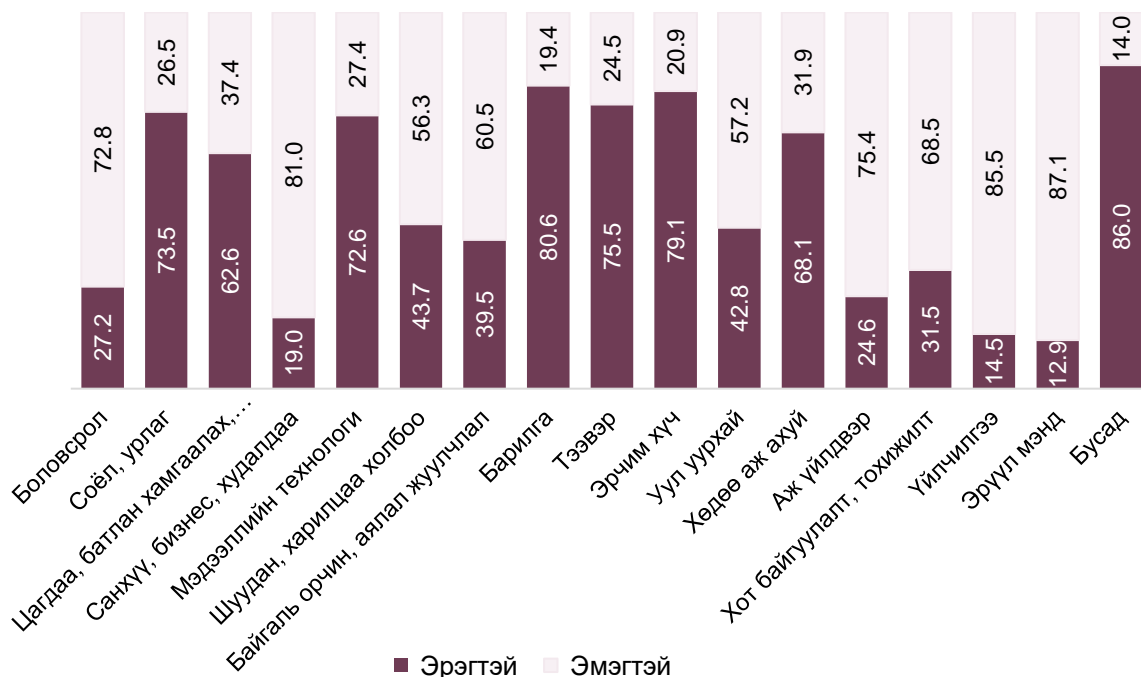

ХҮСНЭГТ 5.2.2. МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН АНГИЛАЛД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, НАСНЫ БҮЛГЭЭР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ангилал	Бүгд	70-аас дээш						
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-аас дээш
Боловсрол	100.0	2.2	17.3	19.1	20.3	19.4	14.0	7.6
Соёл, урлаг	100.0	3.4	21.2	21.3	21.8	20.8	8.8	2.7
Цагдаа, батлан хамгаалах, онцгой байдал	100.0	1.2	27.2	24.6	19.0	14.7	9.0	4.2
Санхүү, бизнес, худалдаа	100.0	0.5	11.6	19.1	19.2	22.7	17.2	9.8
Мэдээллийн технологи	100.0	6.1	25.9	19.9	17.8	19.8	8.0	2.5
Шуудан, харилцаа холбоо	100.0	2.4	21.1	17.6	16.8	22.8	13.3	5.9
Байгаль орчин, аялал жуулчлал	100.0	1.5	15.6	15.5	20.5	27.1	14.5	5.3
Барилга	100.0	1.9	19.0	22.3	22.9	22.2	8.8	2.8
Тээвэр	100.0	1.6	19.8	18.8	19.0	25.0	11.2	4.6
Эрчим хүч	100.0	3.4	22.3	21.1	18.2	21.9	9.5	3.6
Уул уурхай	100.0	1.4	15.3	18.4	21.6	25.2	13.3	4.7
Хөдөө аж ахуй	100.0	1.1	12.6	24.8	27.5	19.7	9.5	4.8
Аж үйлдвэр	100.0	2.0	13.5	19.0	24.2	25.2	11.2	4.9
Хот байгуулалт, тохижилт	100.0	3.2	22.2	15.4	23.2	27.3	6.8	1.9
Үйлчилгээ	100.0	2.8	20.4	26.8	23.6	16.1	7.0	3.3
Эрүүл мэнд	100.0	2.4	14.4	16.4	20.3	23.4	15.2	7.9
Бусад	100.0	0.6	11.2	25.0	26.5	21.5	11.2	4.0

Санхүү, бизнес, худалдаа, үйлчилгээ, эрүүл мэнд, боловсрол, аж үйлдвэр чиглэлээр МБСБ төгсөгчдийн ихэнхийг нь эмэгтэйчүүд эзэлж байна.

ЗУРАГ 5.2.2. МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛИЙН АНГИЛАЛД ЭЗЛЭХ ХУВИАР, 2020 ОН

МБСБ төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг авч үзвэл 70.7 хувь нь ажиллагчид, 2.4 хувь нь ажилгүй, 27.0 хувь нь ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам байна. Мөн МБСБ төгсөгчдийн 5.5 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байгаа үүний 35.6 хувь төрөлхийн, 64.4 хувь олдмол бэрхшээлтэй байна.

**ХҮСНЭГТ 5.2.3. МЭРГЭЖЛИЙН БОЛОВСРОЛ, СУРГАЛТЫН БАЙГУУЛЛАГА
ТӨГСӨГЧИД, ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, ХҮЙС, ХУВИАР, 2020 ОН**

	Бүгд	Үүнээс			
		Ажиллагчид	Ажилгүй хүн	Ажиллах хүчнээс гадуурх хүн ам	Үүнээс Боломжит ажиллах хүч
БҮГД	100.0	70.7	2.4	27.0	0.8
Эрэгтэй	100.0	77.9	2.3	19.8	0.7
Эмэгтэй	100.0	59.3	2.4	38.3	0.9

ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

ДҮГНЭЛТ

“Монгол Улсын хүн амын боловсрол, бичиг үсгийн мэдлэг” энэ удаагийн сэдэвчилсэн судалгааны дүнд үндэслэн дараах дүгнэлт хийж байна. Үүнд:

1. Манай улсын хүн амын сургуулийн өмнөх боловсрол, сургуульд хамрагдалт, боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэг сүүлийн 10 жилд /2010-2020 он/ өссөн байна. 2-5 насны хүн амын СӨБ-д хамрагдалт 2010 онд 60.1 хувь байсан бол 84.1 хувь болж 24.0 пунктээр нэмэгдсэн байна. 6-29 насны хүн амын сургуульд хамрагдалт 58.1 хувиас 72.6 хувь болж 14.5 пунктээр нэмэгдсэн байна. Энэ үзүүлэлтийг хот, хөдөөгөөр авч үзвэл хотод сургуульд хамрагдалт хөдөөгөөс 3.1 пунктээр өндөр байна.

2. Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалт нэмэгдэж байгаа ч 2020 онд 2-5 насны хүүхдийн 84.1 хувь л хамрагдсан нь хангалтай үзүүлэлт биш бөгөөд СӨБ-д хамрагдаж чадаагүй 2-5 насны нийт хүүхдийн 68.9 хувь нь хотын хүүхэд байгаа нь цэцэрлэгийн хүчин чадал, төсөв хүрэлцээгүйтэй холбоотой.

3. 2020 оны тооллогоор Монгол Улсын суурин хүн амын 602.0 мянга буюу 21.4 хувийг 6-15 насны хүүхэд эзэлж байсан бөгөөд үүний 1.4 мянга нь сургуульд суралцахгүй байна Энэ үзүүлэлтийг өмнөх тооллоготой харьцуулбал 5.2 мянгаар буурсан байна. Сургуульд сурдаггүй 6-15 насны хүүхдийн 70.2 хувь нь хот, 29.8 хувь нь хөдөөний хүүхэд байна. Сургууль завсардалтыг хүйсээр авч үзвэл эрэгтэйчүүдийн сургууль завсардалт хот, хөдөөд аль ч байршилд эмэгтэйчүүдээс өндөр байна.

4. Хүн амын бичиг үсгийн мэдлэг байнга өсөн нэмэгдэж 2000 онд 97.8 хувь, 2010 онд 98.3 хувь байсан бол 2020 оны тооллогоор 98.7 хувь болж өссөн нь манай улс хүн амынхаа боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэгээр дэлхийн тэргүүний орнуудын нэг хэвээр байгааг харуулж байна. Гэвч манай улсын боловсролын чанар, үнэлэмж, хөрвөх чадварт дүгнэлт хийвэл зохилтой.

5. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр 10, түүнээс дээш насны хүн амын 95.1 хувь нь ямар нэг боловсролтой, үлдсэн 4.9 хувь нь боловсролгүй байна. Боловсролтой хүний хувь өмнөх тооллогоос 2.5 пунктээр өссөн дүнтэй байна. Хүн амын бүх шатны боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэгийн харахад эрэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин эмэгтэйгээс доогуур байгаа нь манай улсын боловсролд хүйсийн харьцаа алдагдсан хэвээр байгааг харуулж байна.

6. Арав, түүнээс дээш насны хүн амд дээд боловсролтой хүн амын эзлэх хувь 2010 оны тооллогын дүнгээс 8.2 пунктээр өссөн нь иргэд бүрэн дунд боловсрол эзэмшээд зогсох бус дээд боловсрол эзэмших эрмэлзэл нэмэгдсэн, нөгөө талаас их, дээд сургууль, коллежийн тоо харьцангуй олон болсонтой холбоотой. Гэвч дээд боловсролын үнэлэмж, чанар, өрсөлдөх чадвар шаардлагын түвшинд хүрээгүй байгааг анхаарах хэрэгтэй.

7. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогын дүнгээр 15, түүнээс дээш настай нийт хүн дунд ямар нэгэн шашин шүтдэг хүн амын эзлэх хувь 59.5 хувь болж өмнөх оноос 1.9 пунктээр буурсан байна. Тооллогын дүнгээс үзэхэд боловсролгүй болон бага, суурь боловсролын түвшинтэй шашин шүтдэг хүн амын хувь өмнөх тооллогоос өссөн дүнтэй байгаа бол бүрэн дунд, техникийн болон мэргэжлийн, тусгай мэргэжлийн дунд, магистр, докторын түвшинд буурсан байна. 2020 оны тооллогоор боловсролын түвшин ахих тусам шашин шүтдэг хүний эзлэх хувь буурсан байна.

8. 2020 оны тооллогын дүнгээр эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарт ажил эрхэлдэг хүн амын хувийн жинг боловсролын түвшингээр авч үзэхэд хөдөө аж ахуй, ан агнуур, ойн аж ахуйн салбарт хамгийн их буюу 4.5 хувь нь боловсролгүй иргэд байна. Харин санхүү болон даатгал, мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа, мэдээлэл холбоо, боловсролын салбаруудад ажил эрхэлдэг хүн амын дунд дээд боловсролтой хүн амын хувийн жин бусад салбараас өндөр байна. Энэ сүүлийн 10 гаруй жилд манай улсад их, дээд сургууль төгсөгчдийн болон бүрэн дунд, суурь боловсрол эзэмшигчдийн тоо байнга нэмэгдсэн нь эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарт ажил эрхэлдэг хүн амын тоог нэмэгдүүлэх нэг нөхцөл болжээ.

9. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэггүй эрэгтэйчүүдийн 95.8 хувь нь, эмэгтэйчүүдийн 96.3 хувь ямар нэг түвшний боловсролтой байна. Тооллогын дүнгээс харахад ажилгүй байгаа 5 эмэгтэй тутмын нэг нь дээд боловсролтой байгаа нь анхаарал татахуйц байна.

10. 2020 оны хүн амын тооллогоор дээд боловсролтой ажил эрхэлдэг эрэгтэйчүүд төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, барилга, боловсрол, боловсруулах үйлдвэрлэл, уул уурхай, олборлолтын үйл ажиллагааны салбарт ажиллах нь зонхилж байгаа бол дээд боловсролтой ажил эрхэлдэг эмэгтэйчүүд боловсрол, бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчилгээ, төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал, хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны салбарт ажиллах нь зонхилж байна. Өөрөөр хэлбэл ажил эрхэлдэг дээд боловсролтой хүн амыг салбараар харвал ихээхэн ялгаатай байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Энэхүү судалгааны дүнг үндэслэн Монгол Улсын хүн амын боловсрол, бичиг үсгийн мэдлэг болон боловсролын чанарыг дээшлүүлэхэд дараах зөвлөмжийг санал болгож байна. Үүнд:

- Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын хүртээмжийг нэмэгдүүлэх; Хүн амын нягтрал, төвлөрөлтэй уялдуулан СӨБ-ын байгууллага болон бүх шатны боловсролын байгууллагын төсөв, төлөвлөлтийг хийх, хүчин чадал, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх;

- Бүх нийтээр суурь боловсролыг заавал эзэмших төрийн бодлогын мөн чанарыг нийгмийн ухамсарт жигд төлөвшүүлэхэд бүх шатны төрийн, төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга, хэлбэрийг өргөн ашиглах.

Сургууль завсардаж буй иргэдийн хот, хөдөө, хүйс зэргээр судалж, тэдэнд тохирсон бодлого, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

- Бүх нийтийн бичиг үсэг мэдлэгийн түвшин өндөр байгаа хэдий ч боловсролын чанар, үнэлэмж, хөрвөх чадварт муу байна. Иймд боловсролын чанар, үнэлэмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх;

Бүх шатны боловсролын түвшин дэх эрэгтэйчүүдийн боловсролын түвшинг нэмэгдүүлэх, эрэгтэй эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшний ялгааг багасгахад чиглэсэн бодлого хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх;

- Бүх шатны боловсролын байгууллагын менежментийн чадавхийг дээшлүүлэх, тэдгээрийн үйл ажиллагааг өөрчлөлт, шинэчлэлийн үр дүн, ач холбогдол, үр нөлөөгөөр нь үнэлж, дүгнэдэг механизмыг бий болгох.

- Боловсролын салбарын мэдээллийн хамралт, үнэн бодитой байдал, мэдээллийг боловсруулах, сан бүрдүүлэх, ашиглах, мэдээллээр үйлчлэх, мэдээллийг ашиглан судалгаа хийдэг үйл ажиллагааг багтаасан Боловсролын удирдлагын мэдээллийн тогтолцоог бий болгон төлөвшүүлэх.

- Боловсролын салбарын төрийн бодлого, хууль тогтоомж, хөтөлбөр, төсөл, стандарт, ойрын болон хэтийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ хийж, үнэлгээ өгдөг тогтолцоог боловсронгуй болгох.

- Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг оношлох, үнэлэх, цэцэрлэг, сургуульд элсүүлэх, статистикийн мэдээнд хамруулах журмыг шинэчлэн баталж мөрдүүлэх.

- Хүүхдийг тэгш хамран сургах олон улсын зарчимд нийцүүлэн сургуулийн өмнөх болон бага, суурь, бүрэн дунд боловсролд хамран сургахад төрийн болон төрийн бус байгууллага, эцэг эх, асран хамгаалагчдын бодлого, үйл ажиллагааг чиглүүлэх.

- Хүн амын боловсролын түвшин, бичиг үсгийн мэдлэгийн байдлыг улс, хот, хөдөө, насны ангилал, хүйс, ажил эрхлэлт, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын эрэлт, нийлүүлэлтийн асуудлаар гүнзгийрүүлэн судалжж, уг судалгааны ажлыг онол, арга зүйн өндөр түвшинд гүйцэтгүүлж, үр дүн Улсын Их Хурал, Засгийн газар, салбарын яам, Агентлаг, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн түвшинд бодлого, зохицуулалт, төлөвлөлтөд тусган хэрэгжүүлдэг болох.

ХАВСРАЛТ

ХҮСНЭГТ 1. СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДАЛТ, НАС, ХҮЙСЭЭР, 2020 ОН

Нас	Бүгд			СӨБ-д хамрагдсан			Хамрагдаагүй		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	312 129	160 313	151 816	262 508	134 035	128 473	49 621	26 278	23 343
2	74 361	38 418	35 943	48 450	24 799	23 651	25 911	13 619	12 292
3	77 641	39 811	37 830	66 014	33 602	32 412	11 627	6 209	5 418
4	79 638	40 771	38 867	72 394	36 874	35 520	7 244	3 897	3 347
5	80 489	41 313	39 176	75 650	38 760	36 890	4 839	2 553	2 286

ХОТ

Нас	Бүгд			СӨБ-д хамрагдсан			Хамрагдаагүй		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	217 867	111 895	105 972	183 643	93 875	89 768	34 207	18 013	16 194
2	50 948	26 289	24 659	33 366	17 098	16 268	17 582	9 191	8 391
3	54 394	27 908	26 486	46 305	23 599	22 706	8 089	4 309	3 780
4	55 932	28 673	27 259	50 821	25 958	24 863	5 111	2 715	2 396
5	56 593	29 025	27 568	53 151	27 220	25 931	3 425	1 798	1 627

ХӨДӨӨ

Нас	Бүгд			СӨБ-д хамрагдсан			Хамрагдаагүй		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	94 285	48 426	45 859	78 865	40 160	38 705	15 414	8 265	7 149
2	23 413	12 129	11 284	15 084	7 701	7 383	8 329	4 428	3 901
3	23 247	11 903	11 344	19 709	10 003	9 706	3 538	1 900	1 638
4	23 706	12 098	11 608	21 573	10 916	10 657	2 133	1 182	951
5	23 919	12 296	11 623	22 499	11 540	10 959	1 414	755	659

ХҮСНЭГТ 2. ХОЁРООС ТАВАН НАСНЫ ХҮҮХДИЙН СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДАЛТ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, ХҮЙСЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд			СӨБ-д хамрагдсан			Хамрагдаагүй		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	312 129	160 313	151 816	262 508	134 035	128 473	49 621	26 278	23 343
Архангай	8 800	4 524	4 276	7 712	3 937	3 775	1 088	587	501
Баян-Өлгий	10 946	5 602	5 344	7 327	3 736	3 591	3 619	1 866	1 753
Баянхонгор	8 249	4 135	4 114	7 621	3 806	3 815	628	329	299
Булган	5 397	2 782	2 615	4 491	2 296	2 195	906	486	420
Говь-Алтай	4 767	2 477	2 290	4 259	2 205	2 054	508	272	236
Дорноговь	6 624	3 464	3 160	5 971	3 084	2 887	653	380	273
Дорнод	8 035	4 111	3 924	6 748	3 436	3 312	1 287	675	612
Дундговь	4 216	2 177	2 039	3 425	1 750	1 675	791	427	364
Завхан	6 278	3 262	3 016	5 529	2 867	2 662	749	395	354
Өвөрхангай	10 754	5 497	5 257	9 618	4 882	4 736	1 136	615	521
Өмнөговь	6 722	3 467	3 255	5 718	2 921	2 797	1 004	546	458
Сүхбаатар	6 089	3 076	3 013	5 641	2 822	2 819	448	254	194
Сэлэнгэ	9 495	4 834	4 661	8 041	4 030	4 011	1 454	804	650
Төв	8 601	4 419	4 182	7 615	3 907	3 708	986	512	474
Увс	8 181	4 268	3 913	7 392	3 840	3 552	789	428	361
Ховд	8 587	4 367	4 220	6 905	3 501	3 404	1 682	866	816
Хөвсгөл	12 248	6 302	5 946	10 065	5 083	4 982	2 183	1 219	964
Хэнтий	7 250	3 752	3 498	6 401	3 310	3 091	849	442	407
Дархан-Уул	9 585	4 956	4 629	8 429	4 346	4 083	1 156	610	546
Орхон	9 614	4 960	4 654	8 700	4 464	4 236	914	496	418
Говьсүмбэр	1 819	928	891	1 718	879	839	101	49	52
Улаанбаатар	149 872	76 953	72 919	123 182	62 933	60 249	26 690	14 020	12 670

ХҮСНЭГТ 3. СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛД ХАМРАГДААГҮЙ ХҮҮХЭД, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, НАСААР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Насаар			
		2 нас	3 нас	4 нас	5 нас
БҮГД	49 621	25 911	11 627	7 244	4 839
Архангай	1 088	664	212	132	80
Баян-Өлгий	3 619	1 404	885	719	611
Баянхонгор	628	427	117	57	27
Булган	906	530	202	105	69
Говь-Алтай	508	326	97	40	45
Дорноговь	653	368	142	88	55
Дорнод	1 287	822	316	104	45
Дундговь	791	456	192	109	34
Завхан	749	437	168	93	51
Өвөрхангай	1 136	688	194	151	103
Өмнөговь	1 004	546	232	155	71
Сүхбаатар	448	374	53	12	9
Сэлэнгэ	1 454	801	332	206	115
Төв	986	639	199	97	51
Увс	789	510	171	65	43
Ховд	1 682	811	458	262	151
Хөвсгөл	2 183	1 142	540	296	205
Хэнтий	849	509	206	95	39
Дархан-Уул	1 156	620	270	149	117
Орхон	914	513	199	121	81
Говьсүмбэр	101	63	19	9	10
Улаанбаатар	26 690	13 261	6 423	4 179	2 827

ХҮСНЭГТ 4. ЗУРГААГААС АРВАН ТАВАН НАСНЫ СУРГУУЛЬД СУРДАГ ХҮН АМ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, НАСААР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Нас									
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
БҮГД	590 667	73 659	71 761	69 193	62 763	66 822	61 620	54 607	45 676	43 045	41 521
Архангай	17 613	2 187	2 013	2 013	1 868	1 938	1 886	1 630	1 437	1 336	1 305
Баян-Өлгий	20 429	1 954	1 962	2 263	2 108	2 179	2 220	2 079	1 936	1 806	1 922
Баянхонгор	16 920	2 229	2 007	1 963	1 685	1 838	1 799	1 513	1 322	1 248	1 316
Булган	10 768	1 283	1 192	1 189	1 152	1 294	1 163	1 059	868	810	758
Говь-Алтай	10 990	1 247	1 238	1 187	1 133	1 181	1 144	1 041	967	964	888
Дорноговь	13 536	1 640	1 639	1 583	1 362	1 502	1 387	1 276	1 159	994	994
Дорнод	15 583	1 898	1 875	1 895	1 687	1 776	1 615	1 351	1 211	1 112	1 163
Дундговь	8 218	961	884	795	857	989	900	828	670	709	625
Завхан	13 757	1 511	1 467	1 400	1 459	1 597	1 582	1 352	1 246	1 098	1 045
Өвөрхангай	21 756	2 630	2 348	2 333	2 301	2 486	2 305	2 035	1 810	1 717	1 791
Өмнөговь	12 757	1 730	1 539	1 473	1 350	1 488	1 372	1 079	882	880	964
Сүхбаатар	11 431	1 401	1 364	1 459	1 253	1 255	1 116	1 005	900	840	838
Сэлэнгэ	19 740	2 209	2 240	2 285	2 166	2 273	2 165	1 777	1 568	1 559	1 498
Төв	16 962	2 038	2 003	2 018	1 805	1 905	1 807	1 583	1 337	1 252	1 214
Увс	17 030	1 884	1 907	1 868	1 751	2 001	1 923	1 465	1 476	1 359	1 396
Ховд	17 711	2 093	2 025	2 104	1 748	1 887	1 840	1 641	1 449	1 460	1 464
Хөвсгөл	25 772	3 015	3 026	2 878	2 659	2 911	2 849	2 344	2 063	2 079	1 948
Хэнтий	14 357	1 759	1 643	1 605	1 443	1 637	1 507	1 423	1 135	1 149	1 056
Дархан-Уул	18 673	2 319	2 289	2 107	2 055	2 167	1 897	1 783	1 479	1 381	1 196
Орхон	18 709	2 467	2 274	2 255	1 940	2 149	1 988	1 689	1 360	1 307	1 280
Говьсүмбэр	3 509	497	445	366	368	397	348	307	292	245	244
Улаанбаатар	264 446	34 707	34 381	32 154	28 613	29 972	26 807	24 347	19 109	17 740	16 616

ЭРЭГТЭЙ

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Нас									
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
БҮГД	300 910	37 678	36 361	35 459	31 972	34 009	31 540	27 738	23 303	21 903	20 947
Архангай	8 859	1 148	981	1 011	924	977	950	821	703	673	671
Баян-Өлгий	10 216	984	1 000	1 106	1 059	1 086	1 124	1 030	982	893	952
Баянхонгор	8 579	1 127	1 019	972	892	956	932	746	680	621	634
Булган	5 505	657	612	604	582	683	588	504	458	408	409
Говь-Алтай	5 601	616	642	613	561	620	614	511	497	488	439
Дорноговь	6 893	854	835	803	701	765	700	658	591	500	486
Дорнод	7 928	942	968	964	879	905	819	697	619	554	581
Дундговь	4 215	496	444	393	474	499	455	448	342	355	309
Завхан	7 021	770	771	742	717	800	804	682	634	550	551
Өвөрхангай	11 072	1 357	1 166	1 174	1 138	1 314	1 205	1 058	913	844	903
Өмнөговь	6 483	884	778	769	678	758	688	558	422	433	515
Сүхбаатар	5 865	730	685	765	646	636	556	515	465	437	430
Сэлэнгэ	10 067	1 110	1 143	1 181	1 115	1 121	1 101	932	804	786	774
Төв	8 683	1 015	993	1 028	936	996	928	826	705	671	585
Увс	8 635	968	978	991	887	985	984	762	738	680	662
Ховд	9 101	1 076	1 020	1 115	904	955	973	819	753	744	742
Хөвсгөл	13 089	1 555	1 522	1 528	1 338	1 460	1 447	1 172	1 043	1 069	955
Хэнтий	7 286	903	829	825	738	833	761	681	593	597	526
Дархан-Уул	9 503	1 189	1 144	1 071	1 036	1 102	979	945	724	720	593
Орхон	9 520	1 249	1 136	1 133	990	1 087	1 031	873	713	679	629
Говьсүмбэр	1 833	253	247	197	183	206	176	165	159	127	120
Улаанбаатар	134 956	17 795	17 448	16 474	14 594	15 265	13 725	12 335	9 765	9 074	8 481

ЭМЭГТЭЙ

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Нас									
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
БҮГД	289 757	35 981	35 400	33 734	30 791	32 813	30 080	26 869	22 373	21 142	20 574
Архангай	8 754	1 039	1 032	1 002	944	961	936	809	734	663	634
Баян-Өлгий	10 213	970	962	1 157	1 049	1 093	1 096	1 049	954	913	970
Баянхонгор	8 341	1 102	988	991	793	882	867	767	642	627	682
Булган	5 263	626	580	585	570	611	575	555	410	402	349
Говь-Алтай	5 389	631	596	574	572	561	530	530	470	476	449
Дорноговь	6 643	786	804	780	661	737	687	618	568	494	508
Дорнод	7 655	956	907	931	808	871	796	654	592	558	582
Дундговь	4 003	465	440	402	383	490	445	380	328	354	316
Завхан	6 736	741	696	658	742	797	778	670	612	548	494
Өвөрхангай	10 684	1 273	1 182	1 159	1 163	1 172	1 100	977	897	873	888
Өмнөговь	6 274	846	761	704	672	730	684	521	460	447	449
Сүхбаатар	5 566	671	679	694	607	619	560	490	435	403	408
Сэлэнгэ	9 673	1 099	1 097	1 104	1 051	1 152	1 064	845	764	773	724
Төв	8 279	1 023	1 010	990	869	909	879	757	632	581	629
Увс	8 395	916	929	877	864	1 016	939	703	738	679	734
Ховд	8 610	1 017	1 005	989	844	932	867	822	696	716	722
Хөвсгөл	12 683	1 460	1 504	1 350	1 321	1 451	1 402	1 172	1 020	1 010	993
Хэнтий	7 071	856	814	780	705	804	746	742	542	552	530
Дархан-Уул	9 170	1 130	1 145	1 036	1 019	1 065	918	838	755	661	603
Орхон	9 189	1 218	1 138	1 122	950	1 062	957	816	647	628	651
Говьсүмбэр	1 676	244	198	169	185	191	172	142	133	118	124
Улаанбаатар	129 490	16 912	16 933	15 680	14 019	14 707	13 082	12 012	9 344	8 666	8 135

ХҮСНЭГТ 5. ЗУРГАА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХҮЙС, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИНГӨӨР, 2020 ОН

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	2 711 881	405 935	332 826	414 060	708 410	93 625	113 985	27 863	560 088	51 656	3 433
6-9	286 228	285 909	319	-	-	-	-	-	-	-	-
10-14	273 544	77 903	193 626	2 015	-	-	-	-	-	-	-
15-19	215 816	4 429	11 620	132 346	60 132	3 944	1 895	190	1 260	-	-
20-24	223 544	3 880	7 428	27 326	111 443	10 941	5 784	1 256	54 144	1 342	-
25-29	257 438	4 074	8 382	21 788	75 704	13 878	7 921	1 358	116 680	7 615	38
30-34	284 908	5 393	14 811	26 744	84 037	9 179	7 815	1 866	122 705	12 129	229
35-39	237 508	6 286	19 266	35 255	73 306	6 121	6 076	1 723	79 414	9 667	394
40-44	213 108	3 642	13 309	43 314	75 852	6 489	7 712	1 980	52 651	7 666	493
45-49	189 324	2 635	6 755	34 853	72 621	11 179	14 105	2 732	38 789	5 188	467
50-54	160 507	2 625	6 822	28 445	58 868	11 444	16 871	3 396	28 407	3 240	389
55-59	139 752	2 574	9 021	24 804	44 692	9 525	16 531	3 932	25 829	2 449	395
60-64	95 353	1 625	9 850	17 978	25 392	5 657	12 640	3 422	17 147	1 303	339
65-69	54 883	1 107	8 518	8 973	12 632	2 644	7 850	2 278	9 992	602	287
70+	79 968	3 853	23 099	10 219	13 731	2 624	8 785	3 730	13 070	455	402

Хүснэгт 5-ын үргэлжлэл
ЭРЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	1 325 373	208 944	172 651	226 408	362 505	50 835	48 236	10 986	225 464	17 660	1 684
6-9	146 275	146 107	168	-	-	-	-	-	-	-	-
10-14	139 510	40 086	98 372	1 052	-	-	-	-	-	-	-
15-19	109 682	2 716	7 065	67 444	27 829	2 508	1 455	99	566	-	-
20-24	112 474	2 364	4 940	17 372	55 330	6 626	3 788	549	21 052	453	-
25-29	129 129	2 535	5 856	14 029	42 826	8 130	4 736	599	47 896	2 504	18
30-34	142 218	3 315	9 692	16 265	47 237	5 247	4 424	782	51 117	4 045	94
35-39	118 036	3 731	12 249	19 704	39 682	3 431	3 124	698	31 821	3 422	174
40-44	104 683	2 155	8 617	23 934	39 832	3 382	3 442	739	19 889	2 503	190
45-49	91 433	1 450	4 108	20 246	36 859	5 649	5 898	950	14 475	1 605	193
50-54	74 827	1 330	3 770	16 041	28 630	5 507	6 416	1 159	10 795	1 033	146
55-59	63 207	1 218	4 371	13 281	21 445	4 896	5 566	1 440	9 922	909	159
60-64	41 171	695	4 060	8 751	12 040	2 893	3 953	1 275	6 745	570	189
65-69	22 496	383	2 913	4 155	5 517	1 341	2 469	888	4 317	327	186
70+	30 232	859	6 470	4 134	5 278	1 225	2 965	1 808	6 869	289	335

Хүснэгт 5-ын үргэлжлэл
ЭМЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	1 386 508	196 991	160 175	187 652	345 905	42 790	65 749	16 877	334 624	33 996	1 749
6-9	139 953	139 802	151	-	-	-	-	-	-	-	-
10-14	134 034	37 817	95 254	963	-	-	-	-	-	-	-
15-19	106 134	1 713	4 555	64 902	32 303	1 436	440	91	694	-	-
20-24	111 070	1 516	2 488	9 954	56 113	4 315	1 996	707	33 092	889	-
25-29	128 309	1 539	2 526	7 759	32 878	5 748	3 185	759	68 784	5 111	20
30-34	142 690	2 078	5 119	10 479	36 800	3 932	3 391	1 084	71 588	8 084	135
35-39	119 472	2 555	7 017	15 551	33 624	2 690	2 952	1 025	47 593	6 245	220
40-44	108 425	1 487	4 692	19 380	36 020	3 107	4 270	1 241	32 762	5 163	303
45-49	97 891	1 185	2 647	14 607	35 762	5 530	8 207	1 782	24 314	3 583	274
50-54	85 680	1 295	3 052	12 404	30 238	5 937	10 455	2 237	17 612	2 207	243
55-59	76 545	1 356	4 650	11 523	23 247	4 629	10 965	2 492	15 907	1 540	236
60-64	54 182	930	5 790	9 227	13 352	2 764	8 687	2 147	10 402	733	150
65-69	32 387	724	5 605	4 818	7 115	1 303	5 381	1 390	5 675	275	101
70+	49 736	2 994	16 629	6 085	8 453	1 399	5 820	1 922	6 201	166	67

Хүснэгт 5-ын үргэлжлэл
ХОТ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	1 828 431	269 232	163 951	182 941	526 289	57 965	88 906	24 156	465 432	46 183	3 376
6-9	199 204	198 939	265	-	-	-	-	-	-	-	-
10-14	179 690	52 953	125 300	1 437	-	-	-	-	-	-	-
15-19	132 022	2 735	6 423	79 584	39 359	2 092	1 185	60	584	-	-
20-24	136 696	1 806	2 624	11 653	72 990	5 447	3 830	665	36 717	964	-
25-29	177 793	1 519	1 671	7 683	54 655	7 799	5 885	1 051	91 048	6 447	35
30-34	208 683	1 905	2 695	9 582	65 370	6 080	6 405	1 623	103 891	10 910	222
35-39	164 956	2 113	3 436	11 070	58 252	4 426	5 173	1 544	69 853	8 700	389
40-44	142 998	1 344	2 259	12 955	58 991	4 568	6 550	1 783	47 110	6 948	490
45-49	126 131	1 102	1 383	10 679	53 375	6 906	11 160	2 300	34 044	4 721	461
50-54	107 210	991	1 571	9 821	44 132	7 053	12 960	2 889	24 456	2 954	383
55-59	95 262	1 017	2 056	9 813	35 294	6 020	12 666	3 483	22 235	2 289	389
60-64	65 183	654	2 411	7 740	21 022	3 782	9 810	3 146	15 052	1 232	334
65-69	37 810	445	2 413	4 508	10 746	1 828	6 153	2 094	8 765	580	278
70+	54 793	1 709	9 444	6 416	12 103	1 964	7 129	3 518	11 677	438	395

Хүснэгт 5-ын үргэлжлэл
ХӨДӨӨ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	883 450	136 703	168 875	231 119	182 121	35 660	25 079	3 707	94 656	5 473	57
6-9	87 024	86 970	54	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	93 854	24 950	68 326	578	0	0	0	0	0	0	0
15-19	83 794	1 694	5 197	52 762	20 773	1 852	710	130	676	0	0
20-24	86 848	2 074	4 804	15 673	38 453	5 494	1 954	591	17 427	378	0
25-29	79 645	2 555	6 711	14 105	21 049	6 079	2 036	307	25 632	1 168	3
30-34	76 225	3 488	12 116	17 162	18 667	3 099	1 410	243	18 814	1 219	7
35-39	72 552	4 173	15 830	24 185	15 054	1 695	903	179	9 561	967	5
40-44	70 110	2 298	11 050	30 359	16 861	1 921	1 162	197	5 541	718	3
45-49	63 193	1 533	5 372	24 174	19 246	4 273	2 945	432	4 745	467	6
50-54	53 297	1 634	5 251	18 624	14 736	4 391	3 911	507	3 951	286	6
55-59	44 490	1 557	6 965	14 991	9 398	3 505	3 865	449	3 594	160	6
60-64	30 170	971	7 439	10 238	4 370	1 875	2 830	276	2 095	71	5
65-69	17 073	662	6 105	4 465	1 886	816	1 697	184	1 227	22	9
70+	25 175	2 144	13 655	3 803	1 628	660	1 656	212	1 393	17	7

ХҮСНЭГТ 6. ЗУРГАА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИНГӨӨР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	2 711 881	405 935	332 826	414 060	708 410	93 625	113 985	27 863	560 088	51 656	3 433
Архангай	81 278	11 921	15 314	20 106	18 305	2 551	2 247	327	9 850	646	11
Баян-Өлгий	86 510	14 868	16 565	17 005	16 982	3 151	2 350	449	14 402	730	8
Баянхонгор	75 334	11 587	11 809	20 407	16 615	2 821	2 040	309	9 006	731	9
Булган	53 320	7 167	7 672	13 673	13 190	1 696	1 807	238	7 526	344	7
Говь-Алтай	50 016	7 342	8 457	11 234	11 021	2 155	1 592	179	7 281	744	11
Дорноговь	59 908	8 998	7 937	11 187	13 870	3 141	3 214	419	10 416	714	12
Дорнод	69 189	10 599	8 797	14 682	17 630	3 106	3 327	313	10 033	695	7
Дундговь	40 173	5 658	8 038	10 395	6 858	1 927	1 530	146	5 281	337	3
Завхан	62 793	10 167	10 658	13 136	13 880	2 546	1 937	235	9 376	849	9
Өвөрхангай	99 750	14 824	22 042	24 465	19 684	3 286	2 420	281	11 984	757	7
Өмнөговь	58 218	9 018	8 262	12 150	13 043	2 516	2 201	219	10 146	659	4
Сүхбаатар	53 658	8 895	9 932	13 123	9 475	3 325	2 098	251	6 131	423	5
Сэлэнгэ	93 183	12 668	10 053	18 118	28 016	5 255	4 496	431	13 490	648	8
Төв	79 499	11 158	10 760	19 696	18 711	4 224	3 202	545	10 367	828	8
Увс	70 562	12 093	13 041	14 642	14 335	3 352	2 032	242	10 090	727	8
Ховд	74 784	12 407	11 385	15 219	17 013	2 313	3 092	317	11 961	1 028	49
Хөвсгөл	115 878	19 113	23 138	23 722	29 109	2 532	3 202	434	13 691	927	10
Хэнтий	66 482	10 260	10 211	16 109	15 915	2 381	2 089	178	8 741	591	7
Дархан-Уул	87 528	12 053	8 339	10 746	25 294	4 446	5 102	347	19 520	1 620	61
Орхон	89 058	12 313	8 189	9 325	28 116	3 625	4 583	516	20 469	1 865	57
Говьсүмбэр	14 696	2 270	1 810	2 313	3 706	702	901	132	2 663	198	1
Улаанбаатар	1 230 064	180 556	100 417	102 607	357 642	32 574	58 523	21 355	337 664	35 595	3 131

ХҮСНЭГТ 7. АРАВ БА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТӨВШИН, ХОТ, ХӨДӨӨ, ХҮЙСЭЭР, 2020 ОН

	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	2 425 653	1 179 098	1 246 555	1 629 227	774 862	854 365	796 426	404 236	392 190
Боловсролгүй	120 026	62 837	57 189	70 293	36 073	34 220	49 733	26 764	22 969
Бага	332 507	172 483	160 024	163 686	82 079	81 607	168 821	90 404	78 417
Суурь	414 060	226 408	187 652	182 941	98 215	84 726	231 119	128 193	102 926
Бүрэн дунд	708 410	362 505	345 905	526 289	272 910	253 379	182 121	89 595	92 526
Техникийн болон мэргэжлийн	93 625	50 835	42 790	57 965	31 184	26 781	35 660	19 651	16 009
Тусгай мэргэжлийн дунд	113 985	48 236	65 749	88 906	37 365	51 541	25 079	10 871	14 208
Дипломын дээд	27 863	10 986	16 877	24 156	9 749	14 407	3 707	1 237	2 470
Бакалаврын дээд	560 088	225 464	334 624	465 432	189 503	275 929	94 656	35 961	58 695
Магистр	51 656	17 660	33 996	46 183	16 131	30 052	5 473	1 529	3 944
Доктор	3 433	1 684	1 749	3 376	1 653	1 723	57	31	26

ХҮСНЭГТ 8. АРАВ БА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, НАСНЫ БҮЛГЭЭР, 2020 ОН

Насны бүлэг	Бүгд							
	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд	
БҮГД	2 425 653	120 026	332 507	414 060	708 410	93 625	113 985	643 040
10-14	273 544	77 903	193 626	2 015	0	0	0	0
15-19	215 816	4 429	11 620	132 346	60 132	3 944	1 895	1 450
20-24	223 544	3 880	7 428	27 326	111 443	10 941	5 784	56 742
25-29	257 438	4 074	8 382	21 788	75 704	13 878	7 921	125 691
30-34	284 908	5 393	14 811	26 744	84 037	9 179	7 815	136 929
35-39	237 508	6 286	19 266	35 255	73 306	6 121	6 076	91 198
40-44	213 108	3 642	13 309	43 314	75 852	6 489	7 712	62 790
45-49	189 324	2 635	6 755	34 853	72 621	11 179	14 105	47 176
50-54	160 507	2 625	6 822	28 445	58 868	11 444	16 871	35 432
55-59	139 752	2 574	9 021	24 804	44 692	9 525	16 531	32 605
60+	230 204	6 585	41 467	37 170	51 755	10 925	29 275	53 027

ХҮСНЭГТ 9. АРАВ БА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТӨВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй				Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дээд
		Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Дээд			
БҮГД	2 425 653	120 026	332 507	414 060	708 410	93 625	113 985	643 040
Архангай	73 133	3 781	15 309	20 106	18 305	2 551	2 247	10 834
Баян-Өлгий	77 019	5 396	16 546	17 005	16 982	3 151	2 350	15 589
Баянхонгор	67 387	3 640	11 809	20 407	16 615	2 821	2 040	10 055
Булган	48 404	2 255	7 668	13 673	13 190	1 696	1 807	8 115
Говь-Алтай	45 169	2 495	8 457	11 234	11 021	2 155	1 592	8 215
Дорноговь	53 625	2 715	7 937	11 187	13 870	3 141	3 214	11 561
Дорнод	61 800	3 215	8 792	14 682	17 630	3 106	3 327	11 048
Дундговь	36 650	2 135	8 038	10 395	6 858	1 927	1 530	5 767
Завхан	56 878	4 254	10 656	13 136	13 880	2 546	1 937	10 469
Өвөрхангай	89 970	5 055	22 031	24 465	19 684	3 286	2 420	13 029
Өмнөговь	52 056	2 857	8 261	12 150	13 043	2 516	2 201	11 028
Сүхбаатар	48 161	3 398	9 932	13 123	9 475	3 325	2 098	6 810
Сэлэнгэ	84 151	3 638	10 051	18 118	28 016	5 255	4 496	14 577
Төв	71 541	3 205	10 755	19 696	18 711	4 224	3 202	11 748
Увс	63 041	4 580	13 033	14 642	14 335	3 352	2 032	11 067
Ховд	66 553	4 182	11 379	15 219	17 013	2 313	3 092	13 355
Хөвсгөл	103 984	7 239	23 118	23 722	29 109	2 532	3 202	15 062
Хэнтий	59 936	3 717	10 208	16 109	15 915	2 381	2 089	9 517
Дархан-Уул	78 655	3 183	8 336	10 746	25 294	4 446	5 102	21 548
Орхон	80 065	3 326	8 183	9 325	28 116	3 625	4 583	22 907
Говьсүмбэр	13 010	584	1 810	2 313	3 706	702	901	2 994
Улаанбаатар	1 094 465	45 176	100 198	102 607	357 642	32 574	58 523	397 745

ХҮСНЭГТ 10. ЗУРГАА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХҮЙС, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, ХУВИАР 2020 ОН

Насны бүлэг	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй
БҮГД	2 711 881	2 662 598	49 283	1 828 431	1 803 458	24 973	883 450	859 313	24 137
6-9	286 228	265 854	20 374	199 204	185 320	13 884	87 024	80 563	6 461
10-14	273 544	271 990	1 554	179 690	178 750	940	93 854	93 246	608
15-19	215 816	214 510	1 306	132 022	131 425	597	83 794	83 079	715
20-24	223 544	221 486	2 058	136 696	135 988	708	86 848	85 468	1 380
25-29	257 438	253 954	3 484	177 793	176 515	1 278	79 645	77 489	2 156
30-34	284 908	280 566	4 342	208 683	207 059	1 624	76 225	73 636	2 589
35-39	237 508	233 055	4 453	164 956	163 331	1 625	72 552	69 780	2 772
40-44	213 108	210 453	2 655	142 998	142 150	848	70 110	68 340	1 770
45-49	189 324	187 338	1 986	126 131	125 314	817	63 193	62 057	1 136
50-54	160 507	158 621	1 886	107 210	106 616	594	53 297	52 054	1 243
55-59	139 752	137 852	1 900	95 262	94 530	732	44 490	43 329	1 161
60-64	95 353	94 501	852	65 183	64 804	379	30 170	29 687	483
65-69	54 883	54 389	494	37 810	37 634	176	17 073	16 728	345
70+	79 968	78 029	1 939	54 793	54 022	771	25 175	23 857	1 318

Хүснэгт 10-ын үргэлжлэл

ЭРЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй
Бүгд	1 325 373	1 299 092	26 281	876 630	863 798	12 832	448 743	435 403	13 340
6-9	146 275	135 697	10 578	101 768	94 689	7 079	44 507	41 036	3 471
10-14	139 510	138 684	826	91 630	91 131	499	47 880	47 556	324
15-19	109 682	108 818	864	66 907	66 531	376	42 775	42 284	491
20-24	112 474	111 228	1 246	66 927	66 508	419	45 547	44 700	847
25-29	129 129	127 087	2 042	86 070	85 278	792	43 059	41 814	1 245
30-34	142 218	139 618	2 600	101 881	100 932	949	40 337	38 742	1 595
35-39	118 036	115 358	2 678	80 022	79 122	900	38 014	36 259	1 755
40-44	104 683	103 089	1 594	68 607	68 119	488	36 076	34 979	1 097
45-49	91 433	90 283	1 150	59 447	59 025	422	31 986	31 272	714
50-54	74 827	73 832	995	48 462	48 129	333	26 365	25 727	638
55-59	63 207	62 245	962	41 685	41 329	356	21 522	20 925	597
60-64	41 171	40 849	322	27 420	27 285	135	13 751	13 560	191
65-69	22 496	22 352	144	15 156	15 125	31	7 340	7 218	122
70+	30 232	29 952	280	20 648	20 595	53	9 584	9 331	253

Хүснэгт 10-ын үргэлжлэл

ЭМЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй
Бүгд	1 386 508	1 363 506	23 002	951 801	939 660	12 141	434 707	423 910	10 797
6-9	139 953	130 157	9 796	97 436	90 631	6 805	42 517	39 527	2 990
10-14	134 034	133 306	728	88 060	87 619	441	45 974	45 690	284
15-19	106 134	105 692	442	65 115	64 894	221	41 019	40 795	224
20-24	111 070	110 258	812	69 769	69 480	289	41 301	40 768	533
25-29	128 309	126 867	1 442	91 723	91 237	486	36 586	35 675	911
30-34	142 690	140 948	1 742	106 802	106 127	675	35 888	34 894	994
35-39	119 472	117 697	1 775	84 934	84 209	725	34 538	33 521	1 017
40-44	108 425	107 364	1 061	74 391	74 031	360	34 034	33 361	673
45-49	97 891	97 055	836	66 684	66 289	395	31 207	30 785	422
50-54	85 680	84 789	891	58 748	58 487	261	26 932	26 327	605
55-59	76 545	75 607	938	53 577	53 201	376	22 968	22 404	564
60-64	54 182	53 652	530	37 763	37 519	244	16 419	16 127	292
65-69	32 387	32 037	350	22 654	22 509	145	9 733	9 510	223
70+	49 736	48 077	1 659	34 145	33 427	718	15 591	14 526	1 065

ХҮСНЭГТ 11. ЗУРГАА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН ТОО, БИЧИГ ҮСГИЙН МЭДЛЭГ, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Бичиг үсэг мэдлэг	
		Бичиг үсэг мэдлэг	Бичиг үсэг мэддэггүй
Бүгд	2 711 881	2 662 493	49 388
Архангай	81 278	79 470	1 808
Баян-Өлгий	86 510	84 215	2 295
Баянхонгор	75 334	73 562	1 772
Булган	53 320	52 452	868
Говь-Алтай	50 016	48 965	1 051
Дорноговь	59 908	58 457	1 451
Дорнод	69 189	67 584	1 605
Дундговь	40 173	39 206	967
Завхан	62 793	61 083	1 710
Өвөрхангай	99 750	96 893	2 857
Өмнөговь	58 218	57 439	779
Сүхбаатар	53 658	51 498	2 160
Сэлэнгэ	93 183	91 558	1 625
Төв	79 499	77 835	1 664
Увс	70 562	68 426	2 136
Ховд	74 784	72 953	1 831
Хөвсгөл	115 878	113 018	2 860
Хэнтий	66 482	64 243	2 239
Дархан-Уул	87 528	86 505	1 023
Орхон	89 058	88 199	859
Говьсүмбэр	14 696	14 428	268
Улаанбаатар	1 230 064	1 214 631	15 433

ХҮСНЭГТ 12. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮН АМЫН ШАШИН ШҮТЛЭГ, ХҮЙСЭЭР, ХУВИАР 2020 ОН

	Шүтдэггүй			Шүтдэг		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Боловсролгүй	3.2	3.7	2.7	3.2	3.8	2.7
Бага	2.0	2.4	1.6	4.1	4.5	3.8
Суурь	15.4	16.8	14.0	14.8	17.4	12.6
Бүрэн дунд	30.1	32.0	28.1	27.8	29.7	26.2
Техникийн болон мэргэжлийн	8.8	10.3	7.3	9.0	10.2	8.0
Тусгай мэргэжлийн дунд	7.7	7.5	7.8	8.7	7.5	9.7
Дипломын дээд	1.5	1.3	1.7	2.0	1.6	2.3
Бакалаврын дээд	27.3	22.9	31.8	26.4	22.2	29.9
Магистр	3.7	2.8	4.7	3.8	2.8	4.6
Доктор	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3

ХҮСНЭГТ 13. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ТОО, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
Бүгд	101 516	14 132	14 141	21 634	30 335	4 253	5 465	947	10 004	569	36
10-14	3 274	1 235	2 031	8	-	-	-	-	-	-	-
15-19	3 205	633	311	1 745	434	55	16	-	11	-	-
20-24	4 685	1 077	475	872	1 493	218	88	8	445	9	-
25-29	6 517	1 515	680	944	1 708	297	142	15	1 160	56	-
30-34	8 299	1 689	1 044	1 292	2 385	221	185	32	1 364	87	-
35-39	10 114	1 923	1 653	1 900	2 838	195	161	46	1 295	103	-
40-44	11 122	1 542	1 408	2 856	3 613	261	289	70	991	90	2
45-49	13 247	1 295	1 156	3 263	4 909	622	763	100	1 052	78	9
50-54	15 192	1 247	1 323	3 414	5 530	928	1 288	197	1 199	59	7
55-59	13 665	1 007	1 384	3 038	4 471	882	1 271	222	1 331	57	2
60-64	6 603	417	949	1 502	1 905	363	704	121	619	18	5
65-69	2 422	201	500	423	586	118	277	55	251	8	3
70+	3 171	351	1 227	377	463	93	281	81	286	4	8

Хүснэгт 13-ын үргэлжлэл
ЭРЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
Бүгд	56 192	7 587	7 924	12 978	16 838	2 622	2 682	486	4 813	241	21
10-14	1 858	712	1 143	3	-	-	-	-	-	-	-
15-19	1 822	354	190	998	224	37	12	0	7	-	-
20-24	2 690	632	288	529	841	141	48	3	206	2	-
25-29	3 755	876	441	573	1 016	185	85	5	544	30	-
30-34	4 675	971	672	771	1 326	127	107	18	648	35	-
35-39	5 539	1 043	1 025	1 088	1 568	113	82	22	559	39	-
40-44	5 865	821	812	1 596	1 895	138	144	28	398	33	-
45-49	6 797	660	627	1 842	2 447	360	337	42	454	24	4
50-54	7 821	600	700	1 992	2 837	502	553	84	524	25	4
55-59	8 271	506	798	2 053	2 735	600	649	138	756	35	1
60-64	4 337	232	567	1 077	1 324	263	390	79	390	11	4
65-69	1 458	88	262	282	386	96	150	23	163	5	3
70+	1 304	92	399	174	239	60	125	44	164	2	5

Хүснэгт 13-ын үргэлжлэл
ЭМЭГТЭЙ

Насны бүлэг	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
Бүгд	45 324	6 545	6 217	8 656	13 497	1 631	2 783	461	5 191	328	15
10-14	1 416	523	888	5	-	-	-	-	-	-	-
15-19	1 383	279	121	747	210	18	4	-	4	-	-
20-24	1 995	445	187	343	652	77	40	5	239	7	-
25-29	2 762	639	239	371	692	112	57	10	616	26	-
30-34	3 624	718	372	521	1 059	94	78	14	716	52	-
35-39	4 575	880	628	812	1 270	82	79	24	736	64	-
40-44	5 257	721	596	1 260	1 718	123	145	42	593	57	2
45-49	6 450	635	529	1 421	2 462	262	426	58	598	54	5
50-54	7 371	647	623	1 422	2 693	426	735	113	675	34	3
55-59	5 394	501	586	985	1 736	282	622	84	575	22	1
60-64	2 266	185	382	425	581	100	314	42	229	7	1
65-69	964	113	238	141	200	22	127	32	88	3	0
70+	1 867	259	828	203	224	33	156	37	122	2	3

ХҮСНЭГТ 14. ЗУРГАА, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ТОО, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	104 200	16 815	14 142	21 634	30 335	4 253	5 465	947	10 004	569	36
Архангай	3 387	695	790	879	646	114	103	8	144	8	-
Баян-Өлгий	4 189	559	918	1 040	1 063	192	102	20	281	13	1
Баянхонгор	3 519	656	591	1 073	736	127	110	9	208	8	1
Булган	2 066	385	374	596	421	62	81	6	136	5	-
Говь-Алтай	2 864	488	488	758	667	120	109	4	213	16	1
Дорноговь	2 599	494	365	678	584	126	128	16	198	8	2
Дорнод	3 949	630	533	1 104	1 062	140	184	11	267	18	-
Дундговь	1 821	468	382	453	260	62	71	5	116	4	-
Завхан	3 609	680	614	1 022	822	150	96	6	203	16	-
Өвөрхангай	3 864	827	897	1 049	655	109	97	7	213	10	-
Өмнөговь	1 961	462	331	499	366	66	75	8	150	4	-
Сүхбаатар	2 606	640	542	653	370	147	109	6	136	3	-
Сэлэнгэ	4 356	531	506	1 210	1 337	248	237	17	260	10	-
Төв	3 159	608	542	897	607	180	137	15	167	6	-
Увс	4 410	891	796	1 028	923	228	170	12	335	27	-
Ховд	2 512	555	435	561	564	83	112	1	183	18	-
Хөвсгөл	5 717	1 206	1 324	1 372	1 236	111	197	17	244	10	-
Хэнтий	2 935	660	533	763	624	81	106	5	159	4	-
Дархан-Уул	4 041	499	307	699	1 451	232	322	15	489	27	-
Орхон	4 152	549	335	638	1 619	209	290	28	458	24	2
Говьсүмбэр	696	103	93	151	186	37	42	6	74	4	-
Улаанбаатар	35 788	4 229	2 446	4 511	14 136	1 429	2 587	725	5 370	326	29

ХҮСНЭГТ 15. АРАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ТОО, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	101 516	14 132	14 141	21 634	30 335	4 253	5 465	947	10 004	569	36
Улаанбаатар	34 673	3 114	2 446	4 511	14 136	1 429	2 587	725	5 370	326	29
Дорнод	3 864	545	533	1 104	1 062	140	184	11	267	18	-
Сүхбаатар	2 549	583	542	653	370	147	109	6	136	3	-
Хэнтий	2 865	590	533	763	624	81	106	5	159	4	-
Төв	3 090	539	542	897	607	180	137	15	167	6	-
Говьсүмбэр	672	79	93	151	186	37	42	6	74	4	-
Сэлэнгэ	4 288	463	506	1 210	1 337	248	237	17	260	10	-
Дорноговь	2 522	417	365	678	584	126	128	16	198	8	2
Дархан-Уул	3 943	401	307	699	1 451	232	322	15	489	27	-
Өмнөговь	1 891	392	331	499	366	66	75	8	150	4	-
Дундговь	1 772	419	382	453	260	62	71	5	116	4	-
Орхон	4 045	442	335	638	1 619	209	290	28	458	24	2
Өвөрхангай	3 771	734	897	1 049	655	109	97	7	213	10	-
Булган	2 026	345	374	596	421	62	81	6	136	5	-
Баянхонгор	3 438	575	591	1 073	736	127	110	9	208	8	1
Архангай	3 320	628	790	879	646	114	103	8	144	8	-
Хөвсгөл	5 574	1 063	1 324	1 372	1 236	111	197	17	244	10	-
Завхан	3 541	612	614	1 022	822	150	96	6	203	16	-
Говь-Алтай	2 809	433	488	758	667	120	109	4	213	16	1
Баян-Өлгий	4 105	476	917	1 040	1 063	192	102	20	281	13	1
Ховд	2 440	483	435	561	564	83	112	1	183	18	-
Увс	4 318	799	796	1 028	923	228	170	12	335	27	-

ХҮСНЭГТ 16. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	1 154 205	16 311	69 692	171 914	328 566	56 974	58 288	14 421	391 159	44 127	2 753
Архангай	40 641	824	6 173	12 115	10 107	1 805	1 303	179	7 530	598	7
Баян-Өлгий	27 530	897	4 430	4 993	5 662	1 448	1 052	234	8 201	608	5
Баянхонгор	37 936	745	3 479	13 111	9 413	1 919	1 223	198	7 145	698	5
Булган	25 790	349	2 117	7 556	7 554	1 108	1 030	147	5 616	310	3
Говь-Алтай	24 797	598	2 691	6 553	5 970	1 542	1 021	121	5 589	704	8
Дорноговь	28 946	434	1 728	5 459	7 778	2 267	2 031	226	8 352	664	7
Дорнод	27 337	440	1 392	5 410	7 952	1 834	1 782	181	7 699	641	6
Дундговь	20 448	482	3 220	6 304	3 655	1 338	921	79	4 134	312	3
Завхан	28 194	1 265	3 127	6 408	6 717	1 641	1 087	147	7 009	786	7
Өвөрхангай	49 693	1 300	9 239	14 329	10 716	2 295	1 449	177	9 489	694	5
Өмнөговь	28 771	534	2 492	6 729	7 398	1 873	1 346	122	7 689	585	3
Сүхбаатар	26 200	1 139	3 735	7 531	5 033	2 154	1 091	172	4 944	398	3
Сэлэнгэ	38 173	298	1 125	6 695	13 407	3 188	2 409	246	10 223	578	4
Төв	37 385	437	2 537	10 459	10 460	2 778	1 818	326	7 819	747	4
Увс	30 364	1 088	4 612	6 788	6 444	2 059	1 082	151	7 469	664	7
Ховд	30 423	929	2 405	6 756	7 906	1 337	1 653	172	8 293	926	46
Хөвсгөл	52 114	1 748	8 481	11 936	14 978	1 638	1 872	275	10 328	850	8
Хэнтий	27 488	666	2 368	7 131	7 475	1 502	1 093	123	6 585	539	6
Дархан-Уул	36 336	218	452	2 820	11 813	2 596	2 575	193	14 144	1 472	53
Орхон	36 956	189	433	2 205	13 259	2 033	2 130	260	14 758	1 645	44
Говьсүмбэр	6 387	50	223	876	1 813	496	550	79	2 118	181	1
Улаанбаатар	492 296	1 681	3 233	19 750	153 056	18 123	27 770	10 613	226 025	29 527	2 518

*Гадаадын иргэдийн мэдээлэл ороогүй болно

Хүснэгт 16-ын үргэлжлэл
ЭРЭГТЭЙ

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	607 721	10 628	46 092	107 474	192 324	33 754	29 828	6 031	165 089	15 183	1 318
Архангай	21 625	538	3 894	7 146	5 528	999	557	57	2 748	155	3
Баян-Өлгий	15 347	547	2 701	3 078	3 462	915	628	88	3 703	223	2
Баянхонгор	19 890	471	2 165	7 848	5 091	921	514	60	2 627	192	1
Булган	14 069	230	1 481	4 774	4 192	647	475	41	2 149	79	1
Говь-Алтай	13 016	359	1 747	3 914	3 293	868	442	44	2 160	186	3
Дорноговь	15 700	296	1 198	3 539	4 670	1 368	1 162	77	3 181	206	3
Дорнод	15 013	321	1 060	3 657	4 579	1 134	927	64	3 085	181	5
Дундговь	10 864	322	2 195	3 774	1 878	717	376	24	1 498	77	3
Завхан	15 291	843	2 087	4 034	3 842	932	519	51	2 771	209	3
Өвөрхангай	26 628	814	5 938	8 359	5 694	1 268	651	59	3 671	173	1
Өмнөговь	15 541	335	1 603	4 167	4 311	1 089	693	36	3 116	190	1
Сүхбаатар	14 346	713	2 565	4 581	2 718	1 183	515	73	1 850	146	2
Сэлэнгэ	21 497	201	798	4 692	8 141	2 133	1 249	70	4 047	164	2
Төв	21 004	312	1 828	6 964	5 974	1 710	856	138	3 029	192	1
Увс	16 327	710	3 015	3 999	3 571	1 146	518	52	3 090	224	2
Ховд	16 764	613	1 555	4 193	4 903	800	891	71	3 448	265	25
Хөвсгөл	27 853	1 078	5 435	7 001	8 240	896	848	88	4 066	196	5
Хэнтий	15 117	485	1 751	4 604	4 194	848	543	45	2 483	160	4
Дархан-Уул	19 666	147	345	2 002	7 414	1 689	1 541	69	6 028	408	23
Орхон	19 710	132	304	1 486	8 247	1 221	1 145	93	6 454	604	24
Говьсүмбэр	3 361	46	164	536	1 062	303	331	36	827	56	-
Улаанбаатар	249 092	1 115	2 263	13 126	91 320	10 967	14 447	4 695	99 058	10 897	1 204

*Гадаадын иргэдийн мэдээлэл ороогүй болно

Хүснэгт 16-ын үргэлжлэл
ЭМЭГТЭЙ

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	546 484	5 683	23 600	64 440	136 242	23 220	28 460	8 390	226 070	28 944	1 435
Архангай	19 016	286	2 279	4 969	4 579	806	746	122	4 782	443	4
Баян-Өлгий	12 183	350	1 729	1 915	2 200	533	424	146	4 498	385	3
Баянхонгор	18 046	274	1 314	5 263	4 322	998	709	138	4 518	506	4
Булган	11 721	119	636	2 782	3 362	461	555	106	3 467	231	2
Говь-Алтай	11 781	239	944	2 639	2 677	674	579	77	3 429	518	5
Дорноговь	13 246	138	530	1 920	3 108	899	869	149	5 171	458	4
Дорнод	12 324	119	332	1 753	3 373	700	855	117	4 614	460	1
Дундговь	9 584	160	1 025	2 530	1 777	621	545	55	2 636	235	-
Завхан	12 903	422	1 040	2 374	2 875	709	568	96	4 238	577	4
Өвөрхангай	23 065	486	3 301	5 970	5 022	1 027	798	118	5 818	521	4
Өмнөговь	13 230	199	889	2 562	3 087	784	653	86	4 573	395	2
Сүхбаатар	11 854	426	1 170	2 950	2 315	971	576	99	3 094	252	1
Сэлэнгэ	16 676	97	327	2 003	5 266	1 055	1 160	176	6 176	414	2
Төв	16 381	125	709	3 495	4 486	1 068	962	188	4 790	555	3
Увс	14 037	378	1 597	2 789	2 873	913	564	99	4 379	440	5
Ховд	13 659	316	850	2 563	3 003	537	762	101	4 845	661	21
Хөвсгөл	24 261	670	3 046	4 935	6 738	742	1 024	187	6 262	654	3
Хэнтий	12 371	181	617	2 527	3 281	654	550	78	4 102	379	2
Дархан-Уул	16 670	71	107	818	4 399	907	1 034	124	8 116	1 064	30
Орхон	17 246	57	129	719	5 012	812	985	167	8 304	1 041	20
Говьсүмбэр	3 026	4	59	340	751	193	219	43	1 291	125	1
Улаанбаатар	243 204	566	970	6 624	61 736	7 156	13 323	5 918	126 967	18 630	1 314

*Гадаадын иргэдийн мэдээлэл ороогүй болно

ХҮСНЭГТ 17. АРВАН ТАВ, ТҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ХҮН АМЫН ТОО, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАРЫН АНГИЛАЛААР, 2020 ОН

ЭЗҮА-ны салбарын ангилал	Бүгд	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	1 154 113	16 311	69 692	171 911	328 548	56 971	58 280	14 405	391 130	44 116	2 749
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	286 263	12 793	59 158	113 611	66 957	12 405	6 735	586	13 448	547	23
Уул уурхай, олборлолт	49 587	221	739	4 653	17 852	3 582	2 805	460	17 517	1 696	62
Боловсруулах үйлдвэрлэл	90 334	653	2 060	9 141	36 019	5 381	5 675	1 118	28 573	1 674	40
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	16 564	72	230	1 082	4 724	1 194	1 234	250	7 229	541	8
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээ	7 861	122	254	1 011	3 241	533	541	82	1 929	141	7
Барилга	67 657	464	1 303	6 456	26 019	4 586	4 049	877	22 344	1 532	27
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчил	139 748	611	1 553	9 290	49 611	6 308	8 281	2 258	57 920	3 825	91
Тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа	57 991	236	808	5 436	26 133	3 347	4 352	674	15 987	1 000	18
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	27 007	166	410	2 516	11 653	1 790	1 855	382	7 804	427	4
Мэдээлэл холбоо	17 725	26	97	504	3 226	402	653	278	11 553	961	25
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	30 971	59	125	679	4 050	348	560	296	22 493	2 319	42
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	4 520	22	39	264	1 385	141	216	77	2 156	218	2
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	22 713	46	139	723	3 630	449	874	425	13 991	2 187	249
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	24 672	126	384	2 059	8 810	1 125	1 364	428	9 514	825	37
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын ни	94 083	288	880	4 746	21 295	3 338	6 550	1 302	48 250	7 204	230
Боловсрол	114 728	141	536	3 757	17 873	8 275	3 280	2 657	62 235	14 487	1 487
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	50 626	68	280	2 136	9 200	1 412	6 124	1 299	27 538	2 321	248
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	10 447	27	102	627	2 451	370	634	200	5 537	465	34
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	36 995	148	548	2 828	13 162	1 860	2 332	715	13 852	1 454	96
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа, өрхийн өөрийн хэрэ	2 149	19	42	364	1 031	99	125	17	437	15	0
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	1 472	3	5	28	226	26	41	24	823	277	19

Хүснэгт 17-ийн үргэлжлэл
ЭРЭГТЭЙ

ЭЗҮА-ны салбарын ангилал	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	607 663	10 628	46 092	107 472	192 313	33 751	29 822	6 025	165 068	15 177	1 315
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	169 114	8 249	38 752	68 836	35 639	7 320	3 447	258	6 348	249	16
Уул уурхай, олборлолт	39 481	192	658	4 011	15 292	3 213	2 288	352	12 411	1 021	43
Боловсруулах үйлдвэрлэл	45 687	362	1 062	4 962	19 335	3 134	2 908	513	12 791	595	25
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	12 088	66	213	973	3 784	1 049	939	161	4 588	310	5
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээ	4 424	91	201	668	1 837	376	283	34	869	61	4
Барилга	51 340	409	1 161	5 534	20 948	3 774	3 140	619	14 883	852	20
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчил	66 251	392	1 008	5 560	25 417	3 530	3 622	901	24 314	1 459	48
Тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа	45 345	200	764	4 965	22 455	2 881	3 198	426	9 907	537	12
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	7 773	52	132	716	3 240	455	500	127	2 426	124	1
Мэдээлэл холбоо	9 406	17	81	359	1 976	278	390	158	5 709	418	20
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	10 988	21	53	296	1 977	188	257	108	7 324	736	28
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2 144	10	26	136	728	67	108	41	935	91	2
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	11 267	27	106	477	2 238	273	415	212	6 484	898	137
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	15 391	92	289	1 526	6 295	847	953	252	4 774	342	21
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын ни	57 095	237	742	3 781	15 366	2 427	4 615	710	25 514	3 552	151
Боловсрол	26 947	64	270	1 680	5 510	2 469	911	542	12 320	2 566	615
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	9 428	31	103	738	2 121	382	548	169	4 761	486	89
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	5 152	12	67	355	1 281	210	337	99	2 589	193	9
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	16 513	93	376	1 661	6 131	805	888	329	5 596	574	60
Хүн хөлслөн ажиллуудаг өрхийн үйл ажиллагаа, өрхийн өөрийн хэрэ	1 178	11	27	217	612	57	48	8	195	3	0
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	651	0	1	21	131	16	27	6	330	110	9

Хүснэгт 17-ийн үргэлжлэл

ЭМЭГТЭЙ

ЭЗҮА-ны салбарын ангилал	Бүгд	ЭМЭГТЭЙ									
		Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	546 450	5 683	23 600	64 439	136 235	23 220	28 458	8 380	226 062	28 939	1 434
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	117 149	4 544	20 406	44 775	31 318	5 085	3 288	328	7 100	298	7
Уул уурхай, олборлолт	10 106	29	81	642	2 560	369	517	108	5 106	675	19
Боловсруулах үйлдвэрлэл	44 647	291	998	4 179	16 684	2 247	2 767	605	15 782	1 079	15
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	4 476	6	17	109	940	145	295	89	2 641	231	3
Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээ	3 437	31	53	343	1 404	157	258	48	1 060	80	3
Барилга	16 317	55	142	922	5 071	812	909	258	7 461	680	7
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар, үйлчил	73 497	219	545	3 730	24 194	2 778	4 659	1 357	33 606	2 366	43
Тээвэр агуулахын үйл ажиллагаа	12 646	36	44	471	3 678	466	1 154	248	6 080	463	6
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	19 234	114	278	1 800	8 413	1 335	1 355	255	5 378	303	3
Мэдээлэл холбоо	8 319	9	16	145	1 250	124	263	120	5 844	543	5
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	19 983	38	72	383	2 073	160	303	188	15 169	1 583	14
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2 376	12	13	128	657	74	108	36	1 221	127	0
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	11 446	19	33	246	1 392	176	459	213	7 507	1 289	112
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	9 281	34	95	533	2 515	278	411	176	4 740	483	16
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын ни	36 988	51	138	965	5 929	911	1 935	592	22 736	3 652	79
Боловсрол	87 781	77	266	2 077	12 363	5 806	2 369	2 115	49 915	11 921	872
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	41 198	37	177	1 398	7 079	1 030	5 576	1 130	22 777	1 835	159
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	5 295	15	35	272	1 170	160	297	101	2 948	272	25
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	20 482	55	172	1 167	7 031	1 055	1 444	386	8 256	880	36
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа, өрхийн өөрийн хэрэ	971	8	15	147	419	42	77	9	242	12	0
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	821	3	4	7	95	10	14	18	493	167	10

ХҮСНЭГТ 18. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГГҮЙ ХҮН АМ, БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛЭЭР, 2020 ОН

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын дээд	Бакалаврын дээд	Магистр	Доктор
БҮГД	997 996	25 812	69 189	240 134	379 862	36 654	55 705	13 458	168 958	7 540	684
Архангай	24 217	845	3 033	7 931	8 198	746	944	148	2 320	48	4
Баян-Өлгий	39 148	1 508	4 832	11 944	11 320	1 703	1 298	216	6 202	122	3
Баянхонгор	21 693	836	2 680	7 247	7 202	902	817	111	1 861	33	4
Булган	17 399	439	1 841	6 079	5 636	588	777	91	1 910	34	4
Говь-Алтай	15 034	548	1 822	4 636	5 051	613	571	58	1 692	40	3
Дорноговь	18 334	573	1 597	5 703	6 092	874	1 183	193	2 064	50	5
Дорнод	27 374	857	2 299	9 202	9 678	1 272	1 545	132	2 334	54	1
Дундговь	12 091	552	1 838	4 061	3 203	589	609	67	1 147	25	0
Завхан	21 780	1 205	2 450	6 687	7 163	905	850	88	2 367	63	2
Өвөрхангай	29 851	984	5 210	10 063	8 968	991	971	104	2 495	63	2
Өмнөговь	17 570	605	1 806	5 387	5 645	643	855	97	2 457	74	1
Сүхбаатар	16 819	959	2 373	5 574	4 442	1 171	1 007	79	1 187	25	2
Сэлэнгэ	36 619	773	2 174	11 383	14 609	2 067	2 087	185	3 267	70	4
Төв	26 245	690	2 454	9 168	8 251	1 446	1 384	219	2 548	81	4
Увс	24 382	1 160	2 487	7 825	7 891	1 293	950	91	2 621	63	1
Ховд	27 811	1 125	2 832	8 414	9 107	976	1 439	145	3 668	102	3
Хөвсгөл	39 563	1 924	5 973	11 710	14 131	894	1 330	159	3 363	77	2
Хэнтий	25 561	1 111	2 958	8 913	8 440	879	996	55	2 156	52	1
Дархан-Уул	33 596	651	1 522	7 877	13 482	1 850	2 528	154	5 376	148	8
Орхон	34 588	697	1 688	7 101	14 857	1 592	2 453	256	5 711	220	13
Говьсүмбэр	5 030	111	422	1 431	1 893	206	352	53	545	17	0
Улаанбаатар	483 291	7 659	14 898	81 798	204 603	14 454	30 759	10 757	111 667	6 079	617

ХҮСНЭГТ 19. АРВАН ТАВ, ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ МЭРГЭЖИЛ ЭЗЭМШСЭН ХҮН АМ, НАСНЫ БҮЛГЭЭР, 2020 ОН

Мэргэжлийн ангиллаар	Бүгд	Насны бүлэг											
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
БҮГД	1 097 638	11 285	86 869	165 043	173 856	135 667	117 256	107 235	91 635	81 459	55 507	31 626	40 200
Дээд сургууль төгсөгч	584 082	2 462	56 705	116 983	114 757	74 315	52 453	42 434	34 198	32 621	23 417	14 537	19 200
Боловсрол	116 431	289	10 046	20 338	21 239	15 846	13 238	10 047	6 879	6 467	4 454	3 171	4 417
Урлаг, хүмүүнлэг	57 825	419	5 708	10 145	10 099	6 491	5 197	4 566	4 234	3 899	3 076	1 782	2 209
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	50 762	106	4 247	8 636	10 078	6 801	4 719	3 964	3 013	2 975	2 463	1 568	2 192
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	143 985	237	13 421	29 790	33 964	21 819	13 905	9 812	6 602	5 569	3 810	2 356	2 700
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	31 410	269	2 884	5 840	5 266	3 693	2 264	2 078	2 081	2 338	1 913	1 149	1 635
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	12 602	33	1 736	3 706	3 289	1 388	647	453	407	389	267	124	163
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	72 649	240	8 888	15 960	13 081	7 996	5 258	4 703	4 723	5 126	3 057	1 571	2 046
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	22 114	173	1 542	3 617	3 141	2 304	1 774	1 722	1 812	2 045	1 565	985	1 434
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	48 873	580	5 249	12 526	8 392	4 459	3 141	3 543	3 246	2 590	1 996	1 332	1 819
Үйлчилгээ	27 431	116	2 984	6 425	6 208	3 518	2 310	1 546	1 201	1 223	816	499	585
МБСБ төгсөгч	513 556	8 823	30 164	48 060	59 099	61 352	64 803	64 801	57 437	48 838	32 090	17 089	21 000

Хүснэгт 19-ын үргэлжлэл
ЭРЭГТЭЙ

Мэргэжлийн ангиллаар	Бүгд	Насны бүлэг											
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
БҮГД	537 992	7 104	42 348	79 207	85 467	68 823	59 406	53 596	44 650	38 817	25 759	14 391	18 424
Дээд сургууль төгсөгч	223 788	1 213	22 387	47 179	46 035	28 403	18 438	14 470	11 734	11 305	8 195	5 496	8 933
Боловсрол	27 282	100	2 141	4 591	5 197	3 823	2 642	1 889	1 537	1 489	1 155	931	1 787
Урлаг, хүмүүнлэг	24 819	287	2 756	4 781	4 678	2 915	2 196	1 803	1 568	1 382	1 060	582	811
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	17 633	46	1 255	2 738	3 568	2 384	1 603	1 372	959	976	863	670	1 199
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	46 890	79	4 087	10 213	11 426	7 108	4 446	3 072	1 959	1 597	1 117	707	1 079
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	13 023	114	1 200	2 674	2 488	1 656	880	794	706	771	637	385	718
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	7 979	22	1 087	2 467	2 195	887	379	250	206	197	131	63	95
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	49 475	156	6 144	11 271	9 445	5 586	3 613	3 109	2 863	2 922	1 803	1 025	1 538
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	10 278	89	740	1 573	1 414	1 084	861	874	778	829	649	526	861
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	8 677	257	892	2 304	1 771	809	415	479	461	342	252	274	421
Үйлчилгээ	17 732	63	2 085	4 567	3 853	2 151	1 403	828	697	800	528	333	424
МБСБ төгсөгч	314 204	5 891	19 961	32 028	39 432	40 420	40 968	39 126	32 916	27 512	17 564	8 895	9 491

Хүснэгт 19-ын үргэлжлэл
ЭМЭГТЭЙ

Мэргэжлийн ангиллаар	Бүгд	Насны бүлэг											
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
БҮГД	559 646	4 181	44 521	85 836	88 389	66 844	57 850	53 639	46 985	42 642	29 748	17 235	21 776
Дээд сургууль төгсөгч	360 294	1 249	34 318	69 804	68 722	45 912	34 015	27 964	22 464	21 316	15 222	9 041	10 267
Боловсрол	89 149	189	7 905	15 747	16 042	12 023	10 596	8 158	5 342	4 978	3 299	2 240	2 630
Урлаг, хүмүүнлэг	33 006	132	2 952	5 364	5 421	3 576	3 001	2 763	2 666	2 517	2 016	1 200	1 398
Нийгмийн шинжлэх ухаан, мэдээлэл, сэтгүүл зүй	33 129	60	2 992	5 898	6 510	4 417	3 116	2 592	2 054	1 999	1 600	898	993
Бизнес, удирдлага, эрх зүй	97 095	158	9 334	19 577	22 538	14 711	9 459	6 740	4 643	3 972	2 693	1 649	1 621
Байгалийн шинжлэх ухаан, математик, статистик	18 387	155	1 684	3 166	2 778	2 037	1 384	1 284	1 375	1 567	1 276	764	917
Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи	4 623	11	649	1 239	1 094	501	268	203	201	192	136	61	68
Инженерчлэл, үйлдвэрлэл, зохион бүтээлт	23 174	84	2 744	4 689	3 636	2 410	1 645	1 594	1 860	2 204	1 254	546	508
Хөдөө аж ахуй, ой, загасны аж ахуй, мал эмнэлзүй	11 836	84	802	2 044	1 727	1 220	913	848	1 034	1 216	916	459	573
Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал	40 196	323	4 357	10 222	6 621	3 650	2 726	3 064	2 785	2 248	1 744	1 058	1 398
Үйлчилгээ	9 699	53	899	1 858	2 355	1 367	907	718	504	423	288	166	161
МБСБ төгсөгч	199 352	2 932	10 203	16 032	19 667	20 932	23 835	25 675	24 521	21 326	14 526	8 194	11 509

